

ПОЛИТИКИН

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ЗАБАВНИК

6. XII 1991. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LIII • ЦЕНА 50 ДИН. • БРОЈ 2084

500

ГОДИНА
ОД ОТКРИЋА
АМЕРИКЕ

7

ТАЈНИ
КРИСТИФОРА
КОЛУМБА

ЗАБАВНИК у ЗАБАВНИКУ: ОД ОВОГ БРОЈА ПОЧЕВНО РЕПРИНТИ ИЗ 1939. ГОДИНЕ

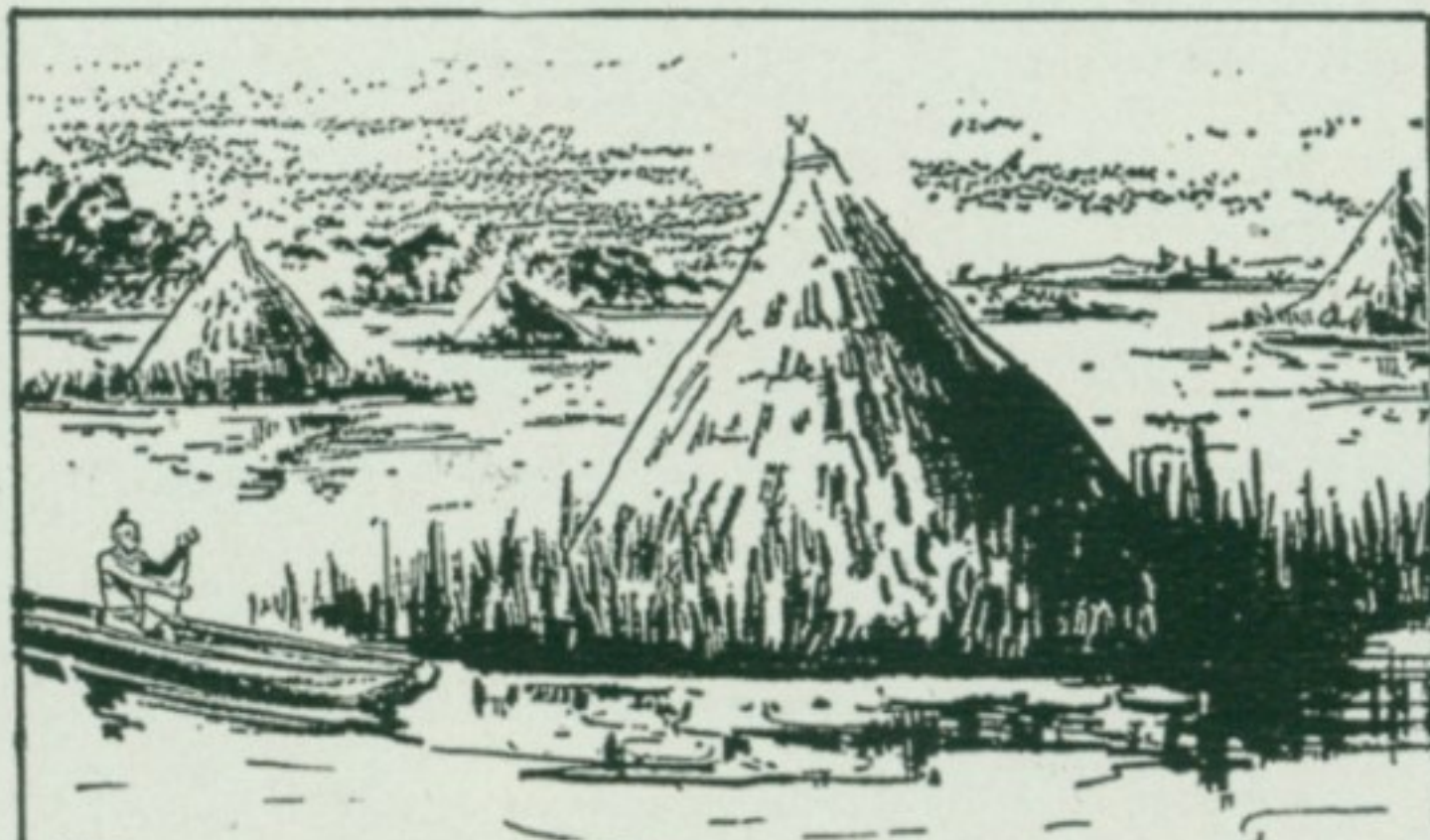

ДЕТЕКТИВ МЕЛВИН Г. ЛОБИТ

ИЗ БАФАЛА
(ДРЖ. ЊУЈОРК, САД)
ПОГОЂЕН ЈЕ СА МА-
ЛЕ РАЗДАЉИНЕ ИЗ
РЕВОЛВЕРА ОД 38
КАЛИБАРА. ИПАК,
ОСТАО ЈЕ НЕПОВ-
РЕЂЕН ЈЕР ЈЕ МЕ-
ТАК ПОГОДИО
ЗНАЦКУ КОЈУ ЈЕ
САМО НЕКОЛИКО
ТРЕНУТАКА ПРЕ
ПУЦЊАВЕ ДЕТЕК-
ТИВ СПУСТИО У ЧЕП.

Цинације Јуковски

(1752-1810)
ПОЉСКИ ПОМОДАР,
ТАКО СЕ ПЕДАНТНО
ОДЕВАО И ЛИЦКАО,
ДА ЈЕ УМРО ОД ЗА-
ПРЕПАШКЕЊА КАД
ЈЕ ЈЕДНОМ СКИНУО
ЦИПЕЛЕ И УГЛЕДАО
ПОЦЕПАНУ ЧАРАПУ.

амбари

КОЈЕ ПРАВЕ ЧЛАНОВИ ПЛЕМЕНА
МУКЕНИС ИЗ ЦЕНТРАЛНЕ АФРИКЕ,
НАЛАЗЕ СЕ НА ПЛОВЕКИМ ОСТРВИ-
МА КАКО БИ БИЛИ ШТО НЕДОСТУП-
НИЈИ ЛОПОВИМА.

Велики шериш- њаци

НА МАДАГАСКАРУ ВИСЕ СА
КРОШЊИ ДРВЕЊА НА ВИСИНИ ОД
2 МЕТРА, А ПОВЕЗАНИ СУ СА ЗЕМЉОМ
КАНАЛИМА КОЈИ ВОДЕ КРОЗ
СТАБЛО.

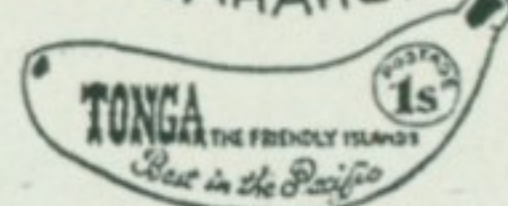
ДВА КАМЕНА БЛОКА

КОЈА СТОЈЕ НА ВИ-
СОКОЈ МОНОЛИТНОЈ
СТЕНИ У КОРИТУ
РЕКЕ ЈЕЛУМ, У БЛИ-
ЗИНИ ШАНДЕРА, У
КАШМИРУ (ИНДИЈА),
ЗАЏИШУ СЕ КАД
ГОД ВЕТАР ЈАЧЕ
ЗАДУВА.

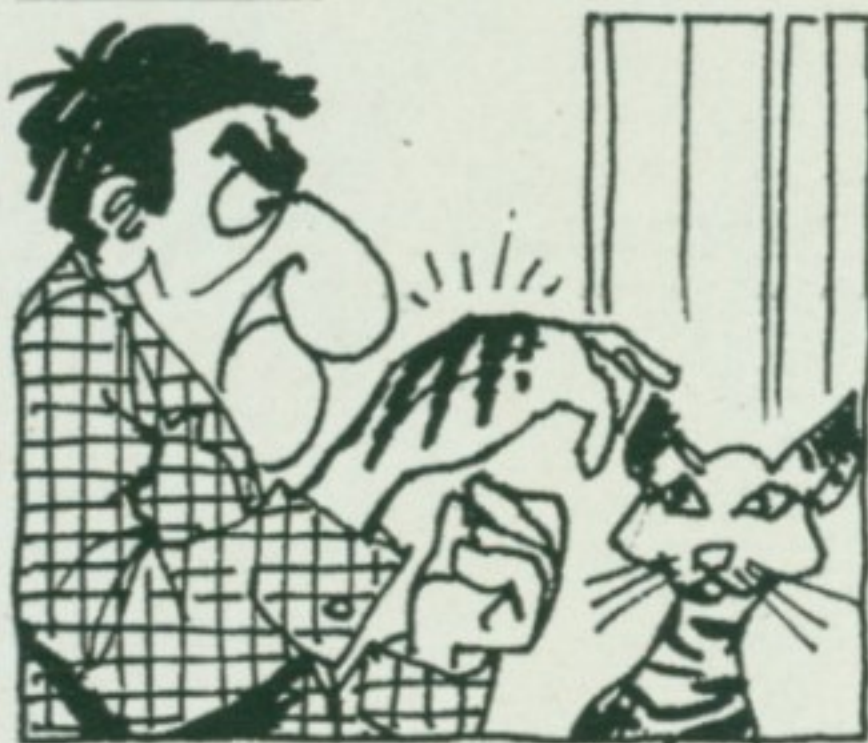
ПОШТАНСКА МАРКА

СА ПОЛИНЕЗИЈСКОГ
ОСТРВА ТОНГА, ПОЗ-
НАТОМ ПО ПРОИЗВОД-
ЊИ БАНАНА, ИМА
ОБЛИК - БАНАНЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● кад мачка огребе чо-
века, приметили сте, то не са-
мо што боли већ и рана спо-
ро раста. Холандски науч-
ници открили су и зашто:
кад су проучили микрофлору
са мачјих ноката, открили су
мноштво микроба који су
савршено безопасни за саме
животиње, али човеку доно-
се непријатности. Занимљиво
је да ово правило важи не са-
мо за домаће маце већ и за
оне дивље - лавове, тигрове
и остале.

●●● најмлађи проналазач
у Француској који је патенти-
рао свој изум је једанаесто-
годишњи Антоан Виал који
је измислио електронску
штипаљку! Шта ће електро-
ника једној тако једностав-
ној направи? Па, Антоанова
штипаљка обавештава влас-
ника рубља кад је веш сув и
даје му то на знање тако што
се на њој упали сигнална
лампица.

●●● једна јапанска фирма
тврди да је коначно направи-
ла уређај захваљујући коме
више нико неће моћи да вам
украде аутомобил. У кабину

аута уграђен је анализатор
мириса, осетљив као псећи
њух. Ако за волан седне
странац чији мирис не позна-
је, мотор једноставно неће да
упали.

●●● необичан захтев сти-
гао је ових дана у један не-
мачки суд: Савез глумоне-
них тражи да спикери и ко-
ментатори на телевизији об-
рију браду. Разлог - она сак-
рива покрете мишића на ли-
цу, а глуви „читају” речи са
усана.

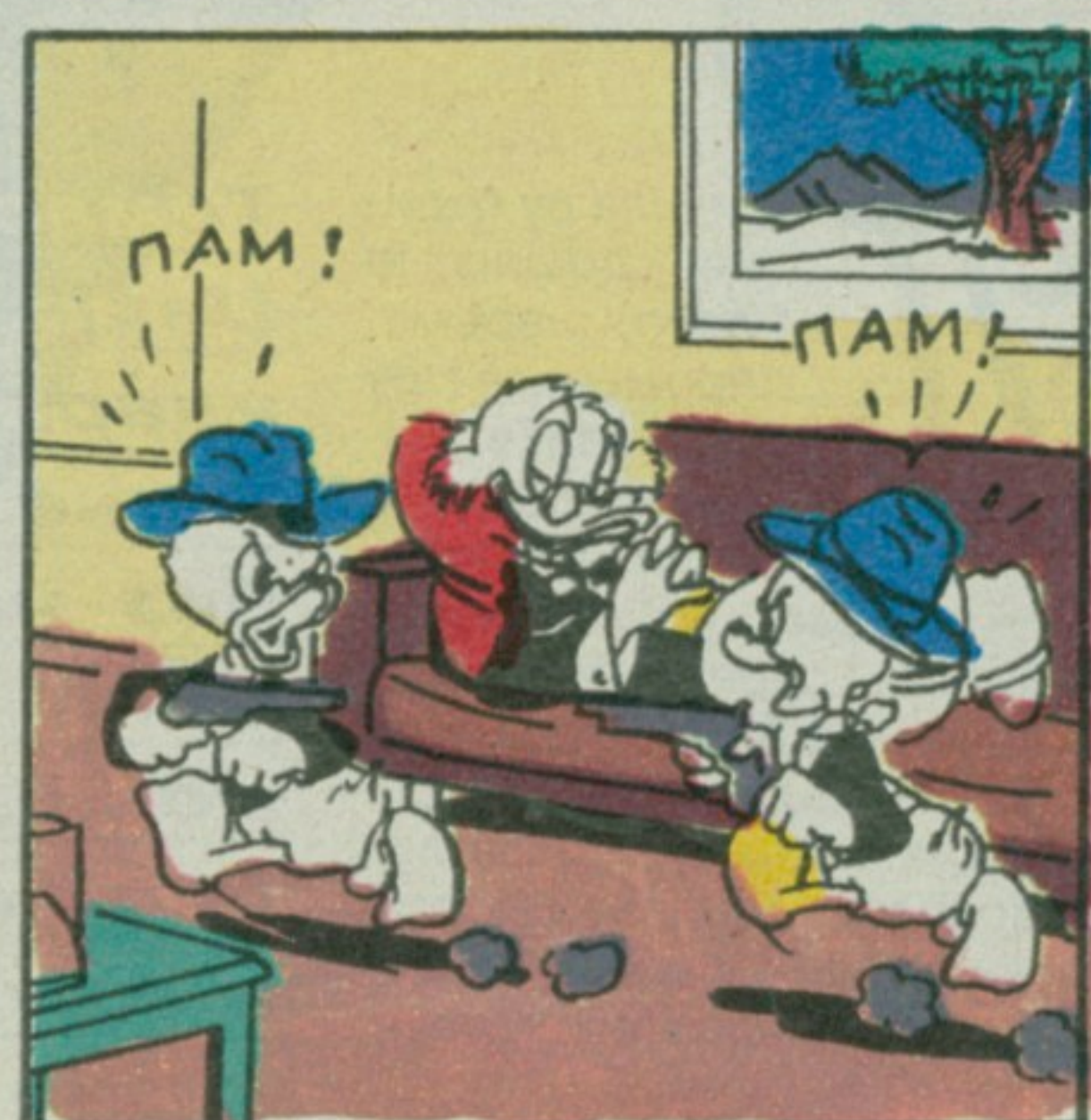
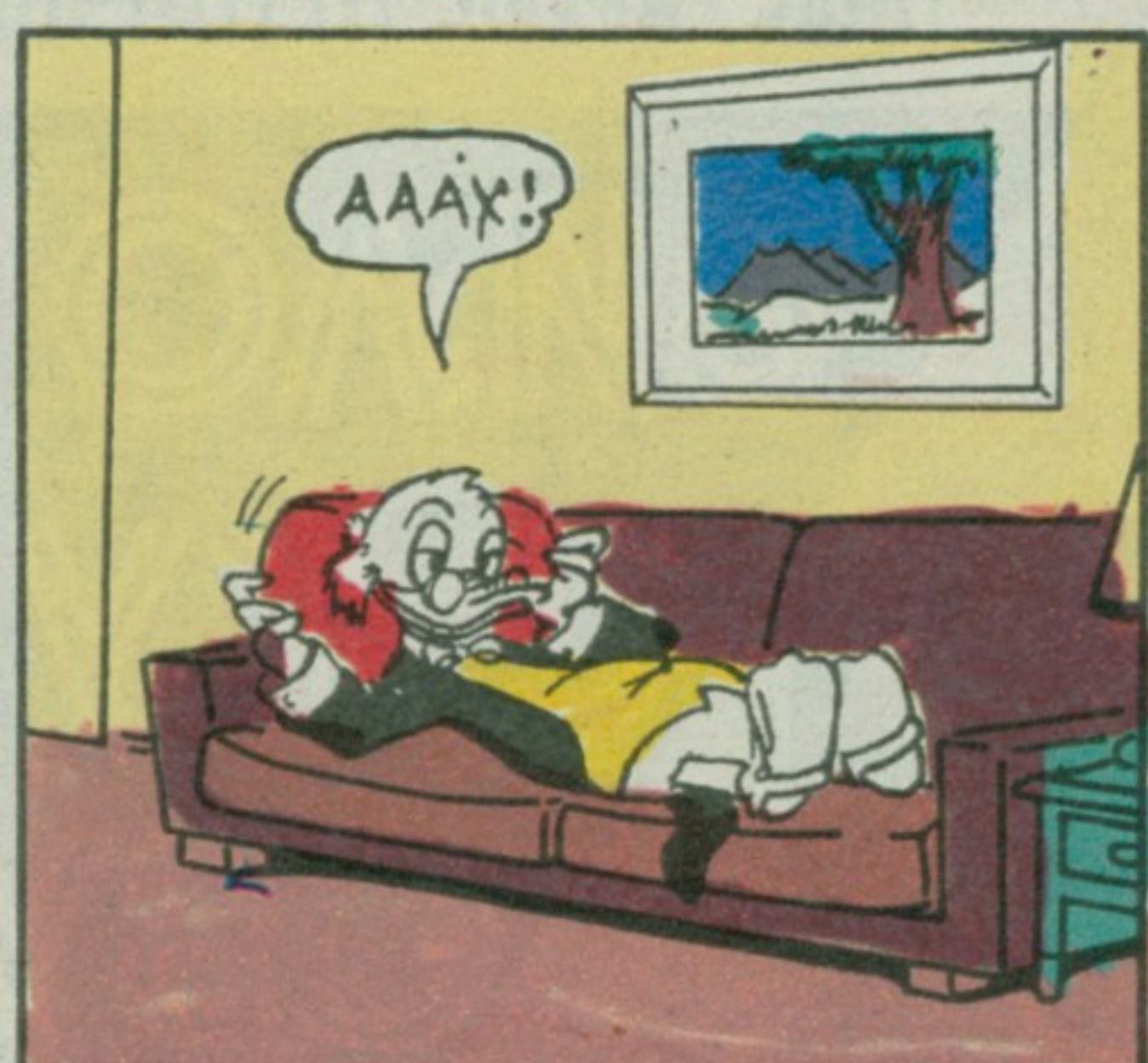

●●● композиција састав-
љена од 660 вагона и девет
електричних локомотива,
укупне тежине 70.000 тона,
превалила је раздаљину од
860 километара јужноафрич-
ких градова Сајшен и Салда-
нија. На тај начин оборен је
претходни рекорд који је по-
стављен пре четврт века у
америчкој држави Охајо.
Екшампион достигао је ду-
жину од 6 километара, тежио
42.700 тона и преваљивао је, без
заустављања, 251 километар.

Илустровао: Зоран Петковић

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

НАЈСТАРИЈЕ ПУТНИЧКЕ АГЕНЦИЈЕ НА СВЕТУ

БИЛО КУДА С КУКОМ СВУДА

Прошле су године, дошло је друго време, промениле су се навике људи. Некада је туристички свет путовао по принципу „свако за себе“. Путничких агенција није било, никоме ни у сну нису падале на памет.

А онда... појавио се Енглец Томас Кук са идејом да организује путовање њему непознатих људи. Народ се смејао.

Попуст за стадо божје

Енглези су ушли у светску историју и по два знаменита Кука. Први и старији Џејмс организовао је прекоокеанске експедиције и истраживао полинезијска острва. Другом Куку, Томасу, родитељи су одредили животни пут. Бићеш баптистички свештеник, рекли су, и тако је морало да буде.

**Томас Кук и
Џејмс Фарго
ударили су те-
меље нечему
без чега савре-
мени човек не
може. Први је
био свештеник
а други се сна-
лазио како је
знао и умео**

Основни разлог што је Томас Кук кренуо световним путем било је сиромаштво породице. Зато је мали Томас још у десетој години морао да зарађује за живот као по-

трчко код неког лондонског пиљара. Затим је постао неквалификовани радник док га нису примили баптисти, религиозна протестантска секта, именујући га сеоским мисионаром.

Једини и основни посао младог Томаса Кука био је да по селима држи проповеди о штетности употребе алкохола.

Било је то пред његово пунолетство 1841. године.

На срећу по њега, а на несрећу по баптисте баш тада је почела да ради железница. Немирног духа, Кук је замолио управу „Мидленд рејлвеја“, која је иначе држала право на експлоатацију новог

ЖБУН ВРЕДНИЈИ ОД ЗЛАТА

КОЗМЕТИКА
ИЗ
ПРОШЛЕ
ЕРЕ

У раздобљу од 4. века пре наше ере па све до 1. столећа наше ере становници Средоземља толико су знали о узгајању и употреби разног лековитог биља и његовом мешању са другим састојцима биљног и животињског порекла да од тада па до 1600. године у овој области готово ништа ново није пронађено. Тако је, рецимо, у 4. веку пре наше ере могло да се набави чак 35 различитих козметичких лековитих масти и још 12 помада намењених искључиво улепшавању.

Израелским археолозима Мордекају Гишону и Моше Фишеру са Универзитета Тел Авив пошло је за руком да у месту Ен Сокек, на обали Мртваг мора, открију једну од најцењенијих и најпознатијих козметичких лабораторија из времена преласка старог у нови век.

Била је то једносpratна грађевина од девет просторија. У свакој од њих одвијао се одређени процес производње помада, парфема и масти. Кувањем, цеђењем и мешањем трава са уљима и лековитим блатом (и у оно време црна земља Мртваг мора била је на цени) настајали су парфери и скупа средства за улепшавање. Они су затим паковани у керамичке ћупове, затварани воском, па испоручивани трговцима.

На основу списка из тог периода научници су закључили да се у овој правој малој фабрици најчешће употребљавало корење иђорота, ђумбира, затим семенке аниса, горког бадема, нана, мимоза, ружа, рузмарин, сена, као и кора цимета, кедрa, сандала и лимуна. Али, најважнија и најцењенија од свих била је балсамика, жбу-

У „Мидленд рејилвеју“ били су више него задовољни, посао је цветао.

Млади Томас Кук, међутим, закључио је да служба свештеника не одговара његовом бићу те се отиснуо у послове. Схватајући да су људи на одмору препуштени сами себи од превоза до боравка понудио је своје услуге. Први већи подухват било је организовање крстарења по Средоземном мору групе богатих Енглеза.

Средином 1852. Томас Кук се преселио у Лондон и отворио прву путничку агенцију на свету пошто је претходно склопио уговор са неколико

превозничких предузећа о провизији од продатих карата. Ипак, његова агенција се прочула и изван граница Велике Британије. Било је то 1889. године када је за прву светску изложбу у Паризу продао око 400.000 путничких карата!

Посебно туристичко тржиште представљао је Египат, у то време енглеска колонија, и Кук је од убране зараде купио 27 парних лађа и 800 малих једрењака за крстарење по Нилу. Кажу, било је то прво туристичко улагање.

Потом је све ишло природним током. Агенција „Кук“ примила је у окриље Међународно друштво вагона за спавање те је настала фирма са 324 филијале у 53 земље са 12.000 запослених спремних да превезу туристички народ копном, морем и ваздухом до сваког светског кутка. Поменуто Међународно друштво вагона за спавање нестало је, уместо њега настао је чувени „Вагон ли Кук“! Туристичка агенција „Кук“ не бави се само туризмом. Њој можете поверити и бебу, деду, бабу, немоћног... само реци те где желите да буду превезени!

Томас Кук је умро 1892. Агенцију су наследили његови синови Џон, Франк и Ернест. Два пута је агенција падала у дугове и туђе руке. Најзад, је национализована 1948. године.

Американ експрес од позајмице

Американ експрес, скраћено АМЕКСО је иста тема али друга варијанта. Настала је на америчком континенту некако у исто време када је Томасу

Куку „сулуда“ идеја пала на памет. У ствари, Америксо је постао од три компаније које су дилижансом превозиле путнике широм Сједињених Америчких Држава. Било је то 1850.

Четрдесет година је Америксо бринуо за путнике и робу. године 1891. директор компаније Џемс Фарго запутио се у Европу да испита могућност отварања филијале. Имајући у виду време боравка и трошкове које је требало платити, он је са собом понео неколико кредитних писама у замену за новац. Европске банке, међутим, нису хтеле ни да чују за кредитна писма. Кеш или ништа!

Фарго се нашао у невољи. Некако је од пријатеља позајмио новац и платио рачуне, али када се вратио кући имао је јасну представу о невољницима које задеси слично зло. Тако су настали туристички чекови којима се плаћало а Америксо гарантовао исплату. Туристи и путници преко океана су нагрнули! Америксо је чак омогућио власницима чекова

Илустровао: Брана Јовановић

да могу да их врате уз одбитак од само 0,75 одсто трошкова!

Штампајући прву серију чекова, Џемс Фарго није ни слутао да ће прокрчити пут упрошћеној форми чекова – картици! Данас на Западу картицу Американ експреса има сваки трећи грађанин. Њом може да се плаћа све – од туристичког путовања до пазара широм света.

Први корак Америкса био је претварање од транспортне у мешовиту, а од 1918. у чисто путничку агенцију са филијалама на готово свим континентима.

Службеници Американ експреса, препознатљиви по плавим униформама, дочекују путнике на свим већим светским аеродромима. Преносе поруке, прихватају децу и остареле спроводећи их на кућну адресу, обезбеђују путне карте, резервишу хотеле, организују туристичка путовања, чак превозе и брину о домаћим животињама – кућним љубимцима!

Американ експрес није само картица за плаћање.

Миленко Тодоровић

наста биљка (из породице Burseraceae) мирисних цветова и листова из којих се добијао скупочени Јудејски балзам. Он се употребљавао и у козметички и у медицини. Једна богата жена или, рецимо, трговар били су у стању да за овај чудесни лековити балзам из Палестине плате право мало богатство. То није ни чудо, ако се узме у обзир да је целокупна производња износила једва 19 литара годишње. Зато је неколико грама балсама продавано за двоструку количину сребра које је у оно време било много траженије и цењеније него данас. Јудејски балзам био је толико тражен да је, према писању старих хроничара, у време рата са Римљанима, приликом повлачења војска уништила сва поља засејана балсамиком како не би доспела у руке непријатеља. Цар Веспасијан ипак је некако успео да се домогне ове биљке и тако је донесе у Италију. Чак ју је поносно носио на челу тријумфалне поворке на повратку у Рим.

Ве. М.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Истинита прича о несрећном принцу

Аустроугарски престолонаследник Рудолф, имао је све и није имао ништа. Било је то више него што је могао да поднесе

Ак прасак тргао је Лешека из сна. Збацио је перјани покривач и осулушно. Ништа. Тишина. Мора да му се само учинило или да је сањао, помислио је кад је одјекнуо још један прасак. Сада је већ био сигуран да је у питању пуцањ из револвера. Немогуће је да је неко дошао споља јер је целе ноћи беснела снежна олуја. Онда ко? У ловачком дворцу Мајерлинг осим њега, и грофа Хојоша, ту је била још само његова царска Висост, престолонаследник Рудолф и она прелепа девојка, бароница Марија Вечера. Истрчао је у ходник и готово се сударио са грофом Хојошем. Значи, пуцало се из престолонаследникове собе. Страшна зебња обузела му је срце.

Оштар мирис барута заголицао им је ноздрве кад су ушли у Рудолфову собу а слика коју су угледали, паралисала их је. На десној страни кревета, сва покривена ружама, лежала је Марија Вечера. Смрт је очигледно затекла у сну: није се ни померила. Одмах до ње, попреко по кревету, лежао је наследник круне: десни део лобање био му је размрсан хицем који је испалио у слепоочницу.

За двор су потребни преци

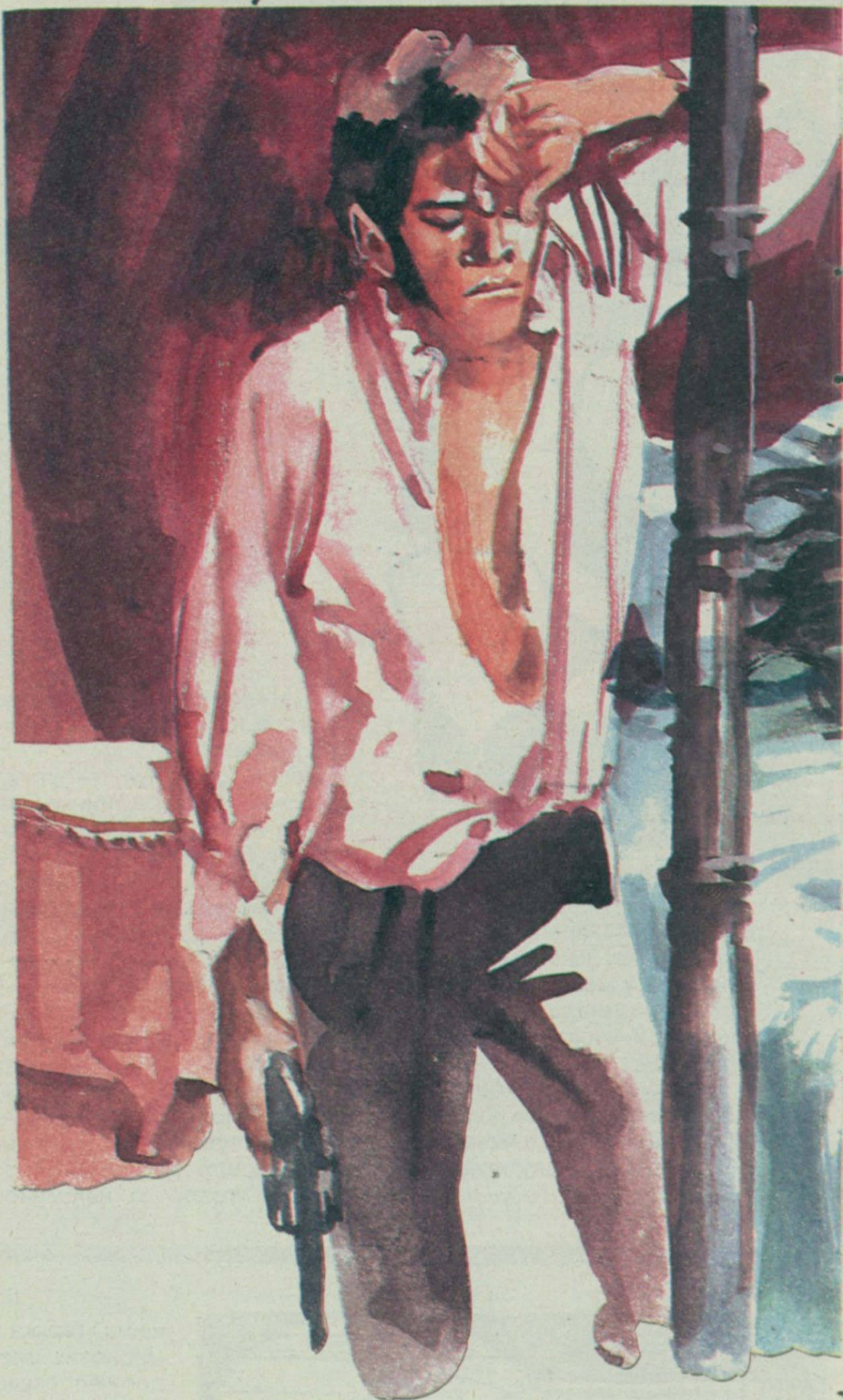
Цела прича почела је неколико месеци раније, 12. априла 1888. Тога дана се бароница Вечера, рођена Балташ, пореклом богата Левантинка, удата за Мађара из нижег племства који је направио сјајну каријеру у дипломатији,

извезла са своје две кћерке, Ханом и Маријом, у шетњу Пратером. Веома богата, власница једне од најлепших палата у Бечу и готово свакодневно домаћица многим принчевима и надвојводама, сама није имала приступ на двор будући да није имала довољно „важних предака”. Ипак, цар Фрања Јосип и царица Елизабета познавали су је па су јој, кад би је срели, упућивали по коју љубазну реч.

Осим две кћери, бароница је имала и два сина али је њен понос била Марија, шеснаестогодишња девојка изузетног стаса, не превисока, црне косе и прелепог лица. И мада би на основу овог описа лако могао да се изведе закључак да су и Марију, коју су од милоште звали Мери, красиле велике тамне очи, под њеним веђама, блистала су два плава ока. Шетајући Пратером тог 12. априла, та два плава ока угледала су младог човека у униформи коњичког генерала. Његово држање и лепо овално лице просто су зачарали Марију, тако да се нетремице загледала у његове очи, питајући се ко је. А онда јој је, у магновењу, синило да би то морао да буде престолонаследник Рудолф. И није се преварила. Био је то принц – много zgodнији него на сликама које је имала прилике да види. Касније, на тркама које су се одржавале тог дана, Марија је из своје ложе, сасвом близу царске, приметила да престолонаследник гледа околу као да неког тражи: у тренутку кад се његов поглед срео са њеним, упитао је нешто официра који му је био најближи не престајући да гледа у правцу у којем се налазила. Марија је поцрвенела и више ни о чему није била у стању да мисли. Изговоривши се да је болесна, те вечери није се појавила за столом, желела је да остане сама и размишља о том погледу. Још није била свесна да је на прагу оног што се зове смртно заљубљивање.

Што се тиче принца, он је тај сусрет сместа заборавио. Било је толико тога што га је преокупирало: досадни пријемни, још досадније вечере, људи који су стално нешто од њега тражили, разне дневне обавезе које му нису остављале времена да предахне, а и његова супруга, белгијска принцеза Стефанија која му је

ЗИМСКА Н

и самом својом крупном и ружном појавом ишла на нерве, па онда ти њени непријатни изливи љубоморе. Рудолф је нервирао и начин на који је његов отац управљао гломазном двојном монархијом: није волео ни путовања по царевини на која су га приморавали. Једину праву радост пружао му је лов, живот у природи и дружење с пријатељима који су се могли набројати на прсте једне руке. Мучен свакодневним незадовољствима, Рудолф је заборав тражио у малим, за обичан свет неприступачним са-

лонима хотела „Сахер”, уз добра вина и лепе жене. То наравно није могло а да се не прочује па је често био изложен додатном кињењу принцезе Стефаније која, као добра католкиња и жена свесна својих одговорности, никако није могла да заборави да је Рудолф, по рођењу друге девојчице, потпуно занемарио свој задатак да царству обезбеди наследника.

Све у свему, за Рудолфа се могло рећи да је интелегентан, образован и несрећан. Понекад му је падало на памет да се свега одрекне, узме неко грађанско име и склони негде-где га неће тражити. Понекад је помишљао

ОБ У МАЈЕРЛИНГУ

да је једини излаз из свега тога — смрт. А да му она није била ни далека ни страна, најбоље је говорила лобања коју је држао на радном столу. Та лобања је као црна слутња задавала много страха његовој мајци, царици Елизабети. Слична осећања изазвала је и у Марији када је први пут крочила у престолонаследников кабинет.

Особа од поверења

Тешко да би девојачки занос Марије Вечере икад постао нешто више од тога, да се једног дана њена мајка није вратила из града у друштву старе познанице, грофице Лариш, рођене сестричине принца Рудолфа. Ово познанство

показаће се не само као судбоносно него и трагично.

За време ручка престолонаследникова сестричина је испричала гомилу нимало добронамерних прича о двору и његовим становницима, не поштедевши свог оштрог језика никог осим Рудолфа, који ју је једини од чланова царске породице трпео у својој близини. Захвална због тога, грофица му је певала хвалоспеве које је Марија просто гутала. „Њен“ принц је био принц из бајке. И како је онда јадно дечје срце могло да издржи а да своју, најстроже чувану тајну, не повери једној тако красној и принцу блиској особи?

Измамивши из Марије све, па чак и најскривеније мисли, грофица је нашла да би по њу било врло упутно да свог рођака упозна са овом тајном.

Тако би га имала у руци. У међувремену је и Марија схватила да је безнадежно заљубљена у принца. Она није очекивала да ће икада имати прилику да крочи у двор, а све чему је могла да се нада било је да ће принца срести у позоришту или Пратеру. И зато је, кад год би из новина или од друштва које се окупљало у њеној кући сазнала да ће на некој представи бити принц, молила мајку да не изостави обезбеди место у ложи. Бароница Вечера је, разуме се, испуњавала жељу своје прелепе кћери, уверена да је њено дете живо заинтересовано за позориште.

Тако је Марија живела за оне тренутке када ће у царској ложи угледати престолонаследника. Њеној срећи није било краја када је једном приликом на њен, Рудолф одговорио дугим погледом. У међувремену, грофица Лариш је правила планове како да Марију, која без мајчине

пратње није могла да крочи из куће, упозна са престолонаследником. Прилика се, сасвим изненада, указала на једном пријему у Тегерану у Баварској.

Дечја прича

— Ех, драги рођаче — обратила се у једном тренутку Марија Лариш Рудолфу — није вам довољно што сте наследник круне него бисте још хтели да budete и Дон Жуан. А успеха у томе, како видим, имате и превише.

Мада је сличне ствари чуо већ безброј пута, Рудолф се ипак заинтересовао за оно што је био сигуран да ће му грофица понудити.

— Не мислим ни на шта нарочито — лукаво је наставила грофица. — У питању је само једна дечја прича. Хоћу да кажем да се једна девојчица заљубила у вас први пут кад вас је угледала...

Рудолфу није требало много да сазна ко је та девојчица. Да, запазио је ту Марију Вечеру у позоришту.

Божански је

лепа и не би имао ништа против да је упозна.

Крајем октобра, понудивши се да уместо баронице она отпрати Марију код фотографа, грофица је девојку одвела у Хофбург, палату у којој је царска породица проводила зиму.

Сваку реч коју је то суботње преподне изговорио Рудолф, Марија је добро упамтила. Како је био леп, паметан, нежан! Прави принц из бајке. Враћајући се кући помислила је да би дала све на свету за само још један сусрет. И Рудолф је њоме био очаран: Марија није била само лепа, она је, то је било више него очигледно, била искрено заљубљена, пуна поверења и ништа није тражила заузврат. Свака жена са којом је до тада имао неку везу, очекивала је, и наравно добијала, какав скупocen комад накита, бунду, кућу или положај. Марији није требало ништа осим њега.

Цар је љут

Повремени, краткотрајни сусрети уродили су недозвољеним плодом — љубављу. Упркос свим мерама предострожности које је Рудолф предузимао, о њој је, ипак, по Бечу почело да су шушка. Причало се да се престолонаследник заљубио у неку непознату девојку, али је било и оних који су помињали име Марије Вечере. Наравно, било је и оних који су одбијали да у везу с Маријом поверују: како би она била могућа када девојка никад није излазила без бароничине пратње? О томе да је бароница бригу о кћери повремено поверавала грофици Лариш, искрено верујући у њено пријатељство, није се знало.

Било како било, шапутања су прерасла у приче а оне су једног дана стигле и до царске породице. Принцеца Стефанија се узалуд жестила и никако није успевала да на који минут улови мужа и скреше му у лице оптужбе. Међутим, оно што није пошло за руком њој, било је врло једноставно. Фрањи Јосипу. Он је био цар. А разлога за љутњу је и те како имао: Рудолф је без његовог знања упутио папи молбу да поништи његов брак са Стефанијом, потпуно свестан чињенице да то уједно значи и одрицање од престола.

Фрањо Јосип, који је по мишљењу својих савременика био човек скромних интелектуалних могућности и непоколебљив у оном што је сматрао дужношћу, решио је да опомене сина. Позвао га је у свој кабинет, рекавши му да треба да га замени на „стра-

жи” царевине. На престолонаследникову примедбу да стражу може да преузме било ко, важно је само да се она одржи, прешао је као да је није ни чуо. Одлучно је затражио да госпођицу Вечеру заборави, а ако не буде хтео ... Па, он ће већ учинити најбоље што буде могао. Разговор је завршио речима: „Дакле, Рудолфе, разумели смо се!”

— Сасвим! — одговорио је његов син и замолио за допуштење да још само једном, последњи пут, види Марију Вечеру. Мало великодушности неће бити наодмет, закључио је цар и допустио сусрет.

Коначно заједно

Док је ишао према својим одајама, Рудолф је већ направио план. У суботу, 26. јануара 1889. послао је Марији писамце и позвао је у ловачки дворца Мајерлинг који се налазио четрдесетак километара од Беча. Целе те вечери био је, причало се касније, сјајно расположен.

Сутрадан, Марија је искористила мајчин и сестрин излазак у град да се искраде: у оближњој улици у једној кочији чекао је Рудолф. Путовање до Мајерлинга било је дуго и напорно али га љубавници нису ни осетили. И пре него што су стигли до ловачког дворца, одлука је била донета: ако не могу да буду заједно у животу, биће то у смрти. Пред собом су имали два дана која су најзад могли да проведу заједно.

Ништа гостима, грофу Хојошу и надвојводи Филипу Кобуршком, јединим људима који су се осим Марије, Рудолфа и његовог собара Лешека налазили у Мајерлингу, није говорило каква је драма на помолу. Пошто су провели један дан у шетњи и пријатном разговору, Филип Кобуршки се вратио у Беч. Следећу ноћ и дан, љубавници се ни за тренутак нису одвајали: њихово време је измицало. Двадесет осмог јануара повукли су се одмах после вечере у спаваћу собу и отуда је допирао само Маријин разdragани смех. Заспала је иза поноћи, нимало се не бојећи смрти коју је чекала. Рудолф се дуго превртао по кревету, све док није почело да свиће. На први трачак светла, извадио је из стола револвер и прислонио га уз Маријину главу. Утонувши у спокојан сан није га осетила. Смрт није нарушила Маријину лепоту: прекривши је ружама, њеним омиљеним цвећем, Рудолф је још једном повукао окидач. Био је то крај једне велике љубави.

Олга Вукадиновић

Вештачка
интелигенција за
оклопна возила

ЧЕЛИЧНА ПЕСНИЦА БУДУЋНОСТИ

У

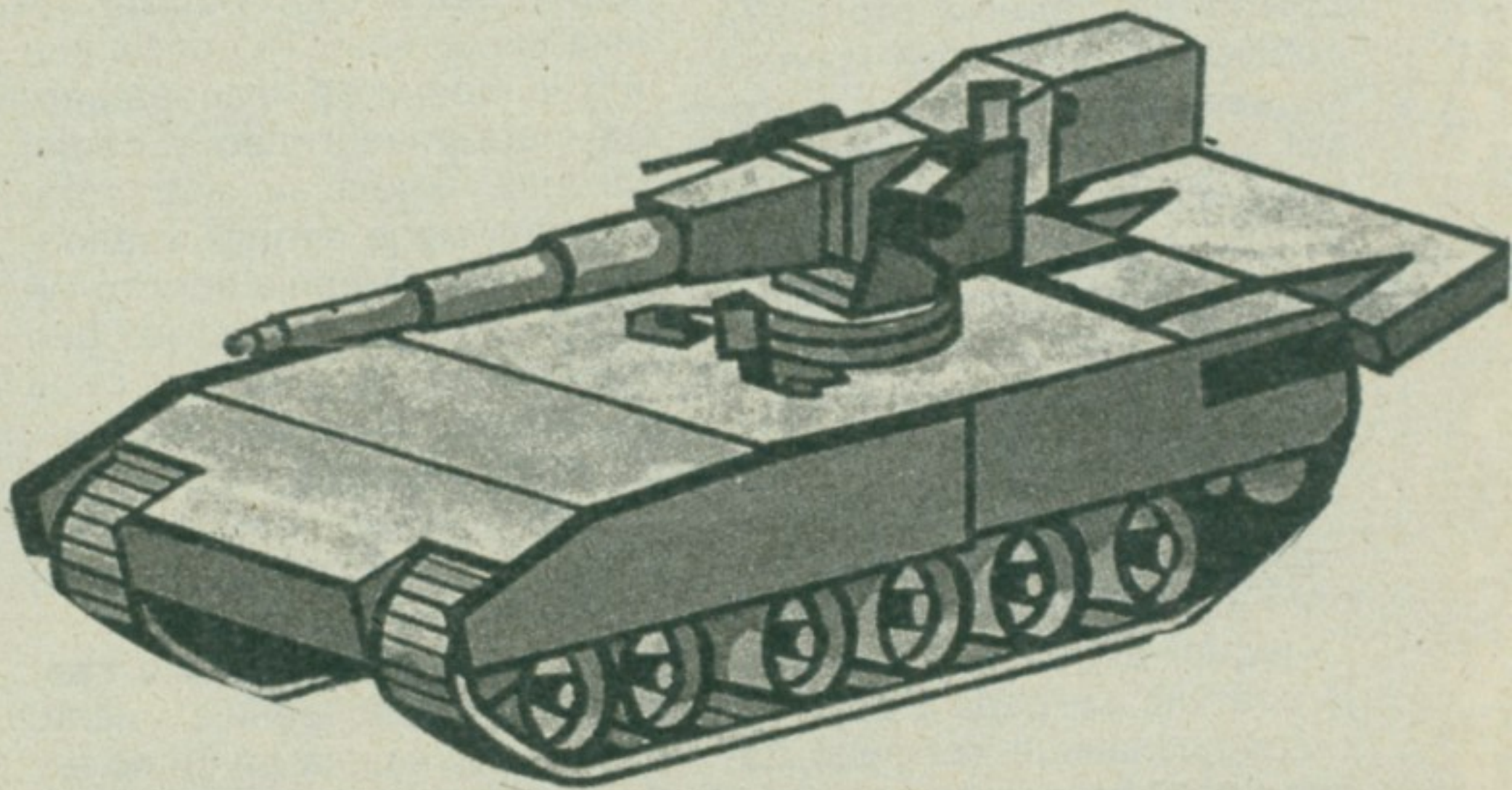
многим гранама индустрије широко се примењује аутоматизација, роботика и рачунарска тех-

ника па и у војне сврхе пре свега у последње време вештачка интелигенција велику примену доживљава у развоју и производњи оклопних борбених средстава као што су тенкови и транспортери. Оклопне снаге будућности биће без посаде и деловаће потпуно самостално. Пре поласка на задатак добијаће само упутства, а на бојишту ће извршавати унапред постављене задатке у зависности од развоја ситуације.

Претеча — „голијат”

Први тенкови без људске посаде били су прилично једноставни, а њихове могућности веома скромне. Давне 1915. године Французи су први направили тенк без по-

саде. У ствари, то је био омањи транспортер пун експлозива који је имао задатак да стигне до циља и у његовој непосредној близини експлодира. Даљим развојем и напредовањем науке и технике тенк добија много боље особине. Пре почетка Другог светског рата Немци су произвели први тенк са даљинским управљањем који је носио назив „голијат”. Даљина његовог кретања са експлозивним пуњењем износила је 650 метара. Хитлерова ратна индустрија произвела је 7.000 ових тенкова. Сличан тенк без посаде направили су Французи и Енглези, а пред крај рата и америчка морнарица. Са завршетком Другог светског рата престала је производња и занимање за овакву врсту тенкова. Да би се тенк и оклопно борбено возило кретало без посаде потребно је да конструктори аутоматизују поступке које је до сада обављала људска посада. О чему је заправо реч?

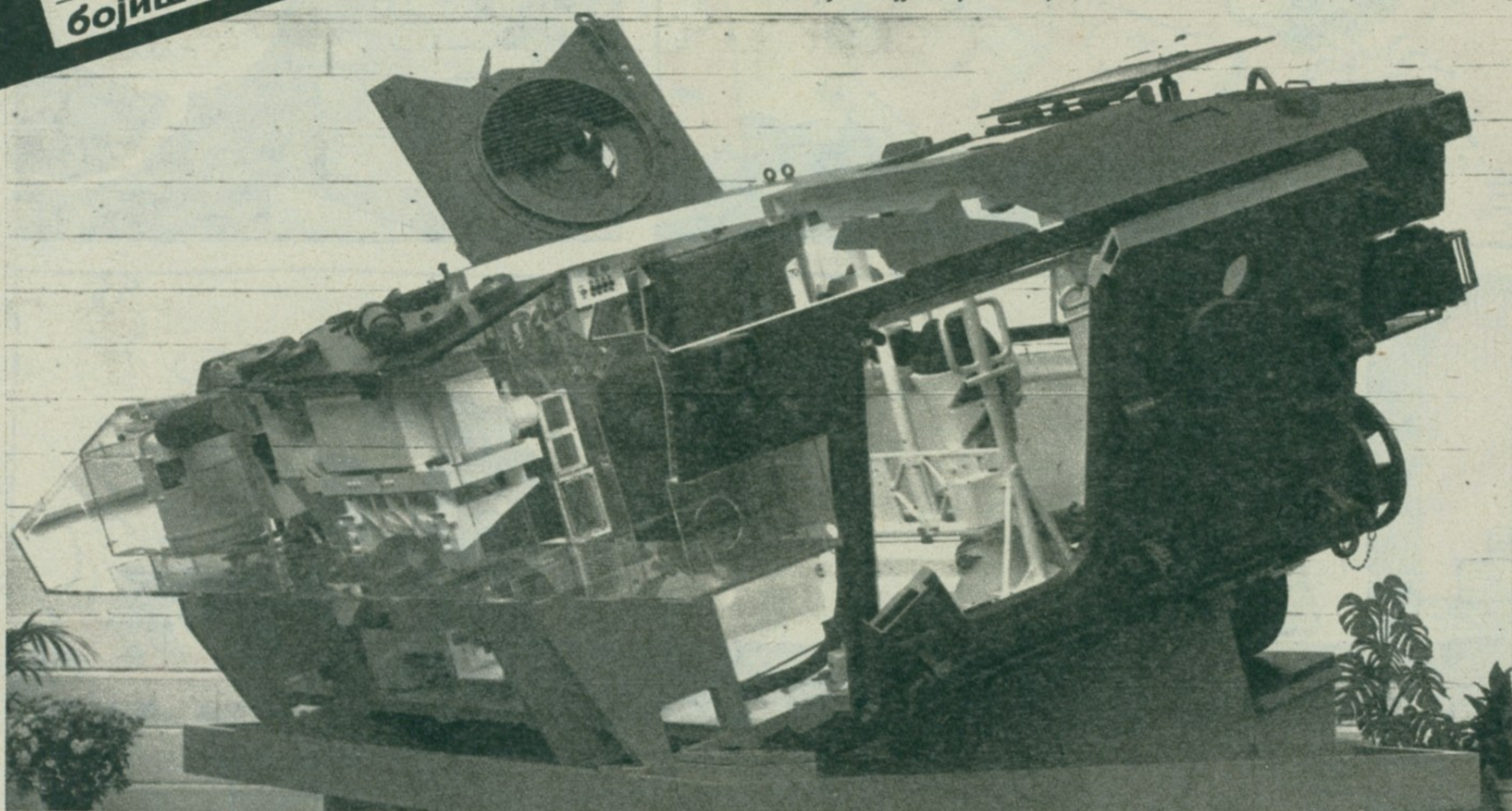
Тенк-робот

Тенк без људске посаде, много мањи од данашњег, биће опремљен супермодерним рачунарима пете генерације, тв-камерама, осетљивим сензорима и моћи ће да извршава потпуно самостално задатке извиђања и вођења борбе на бојишту...

овога будући тенкови робот биће опремљени и такозваним сензорима претње. У ствари, то су системи за упозоравање на претње противника у виду уређаја са инфрацрвеним и ласерским зрацима. Американци су развили два система под називом VIDS (систем интегралне одбране тенка) и DMS (систем руковања подацима). Предвиђа се да ова два система примају сигнале од сензора претње, испитују их у рачунару и на основу тога бирају и омогућавају дејство против-

ских даљиномера возило је усавршено тако да савладава много веће даљине и при већим брзинама.

Мозак будућег тенка робота биће рачунар пете генерације који ће прикупљати све податке, обрађивати их за делних секунди и давати право-времене команде. Практично, са напред наведеним аутоматским системима, рачунар ће заменити целу посаду тенка (командира, возача, нишанџију и пуниоца). Циљ свих ових побољшања и усавршавања је да се добије потпуно

Модел тенка-робота у лабораторији са приказаним пресеком

Сам бира циљ

Аутоматизовање појединих радњи обављано је кроз одређене фазе развоја. Као први корак радило се на учвршћивању тенковског топа. То значи да када се једном захвати циљ, без обзира на кретање тенка по неравном терену, он остаје стално захваћен (принцип жиростабилизације). Тенк је и добио аутоматски пренос. После овога уведен је систем аутоматског пуњења тенковских топова, што је омогућило већу брзину паљбе и употребу топова већег калибра од 125 mm. Овим је омогућено да читав тенк буде мањи јер више нема потребе за пуниоцем. Свака од ових фаза је проверавана на постојећим тенковима тако да су уградњом ових система постали савременији, а особине су им знатно побољшане. Уједно се допринело градњи тенка без људске посаде. Следећа фа-

за у развоју био је систем аутоматског откривања и праћења циљева. Комбиновањем овог система и система за управљање топом и аутоматско отварање ватре, будући тенк добија одређени степен вештачке интелигенције. Овим је још један члан посаде (нишанџија) непотребан у посади тенка. Занимљиво је да су развијена и примењена два типа сензора за аутоматско откривање и праћење циљева, а имају изузетне особине. Први су терминали „флир“ сензори који могу да „виде“ по мраку кроз измаглицу, прашину и димну завесу. Други тип су нешто савршенији сензори милиметарско-таласног радара на које не утичу никакве временске промене нити препреке и практично раде у свим условима. Једини недостатак им је што имају активан систем откривања циљева па су и сами уочљиви. За ове сензоре се чак тврди да могу да разликују типове непријатељских тенкова. Поред

мера. Ови системи омогућавају тенку роботу да самостално примењује потребне одбрамбене мере и заштити се од непријатеља.

Рачунари уместо посаде

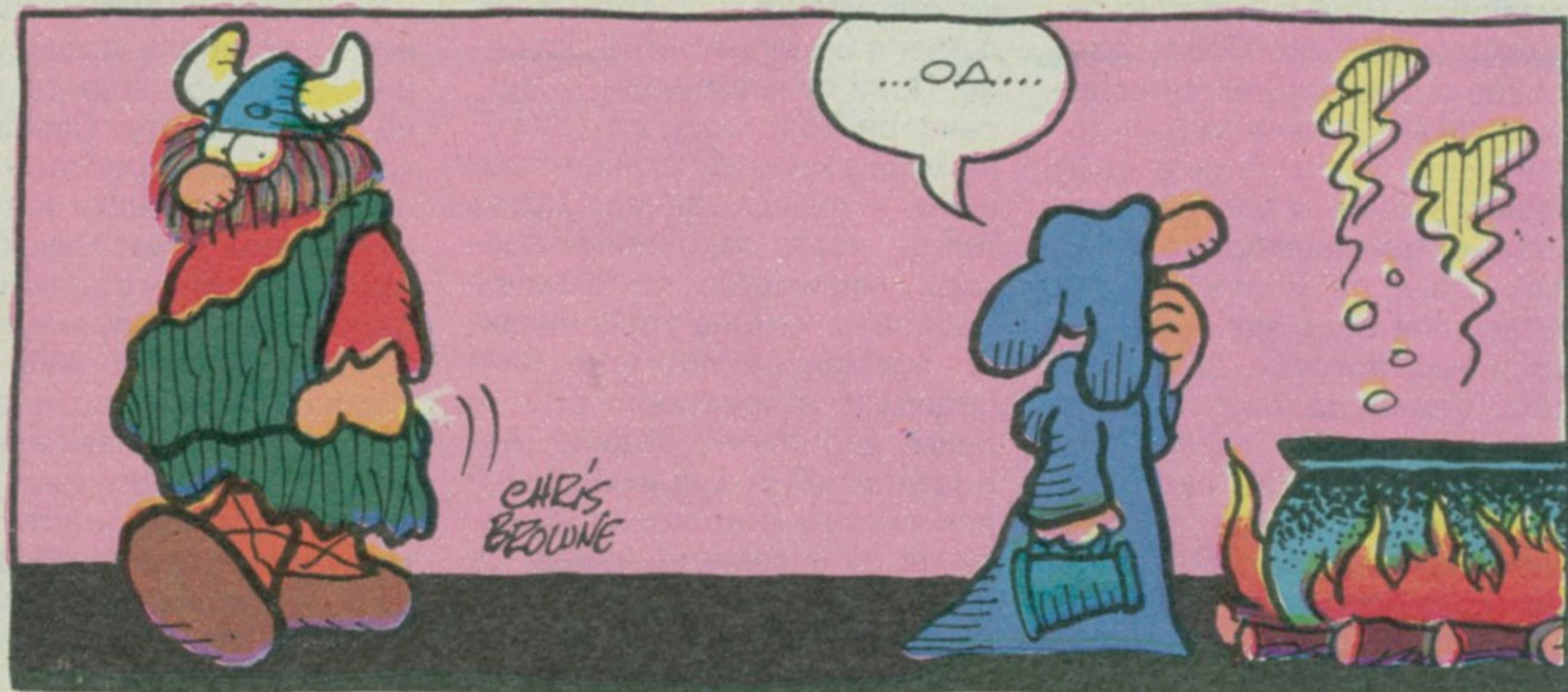
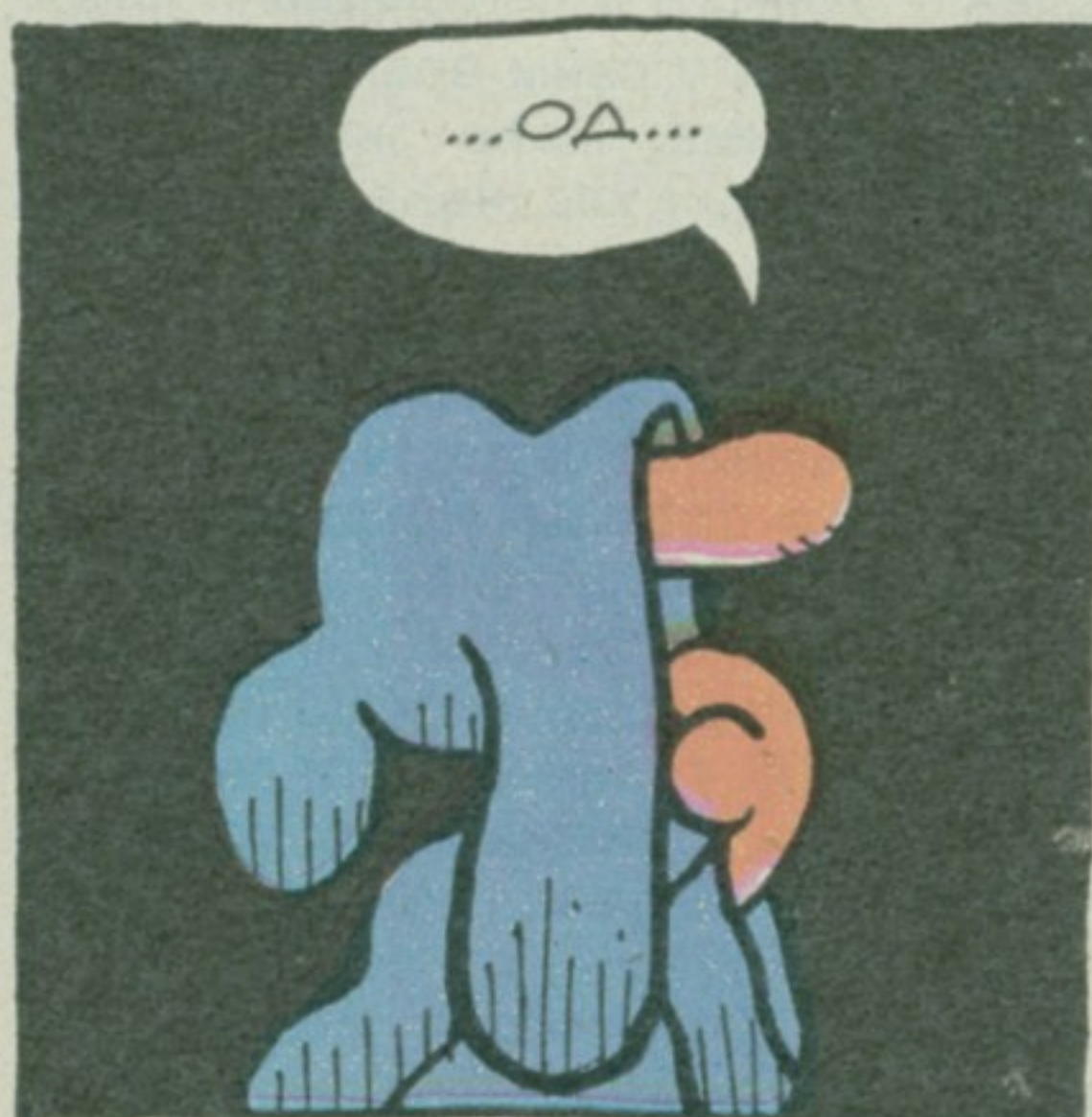
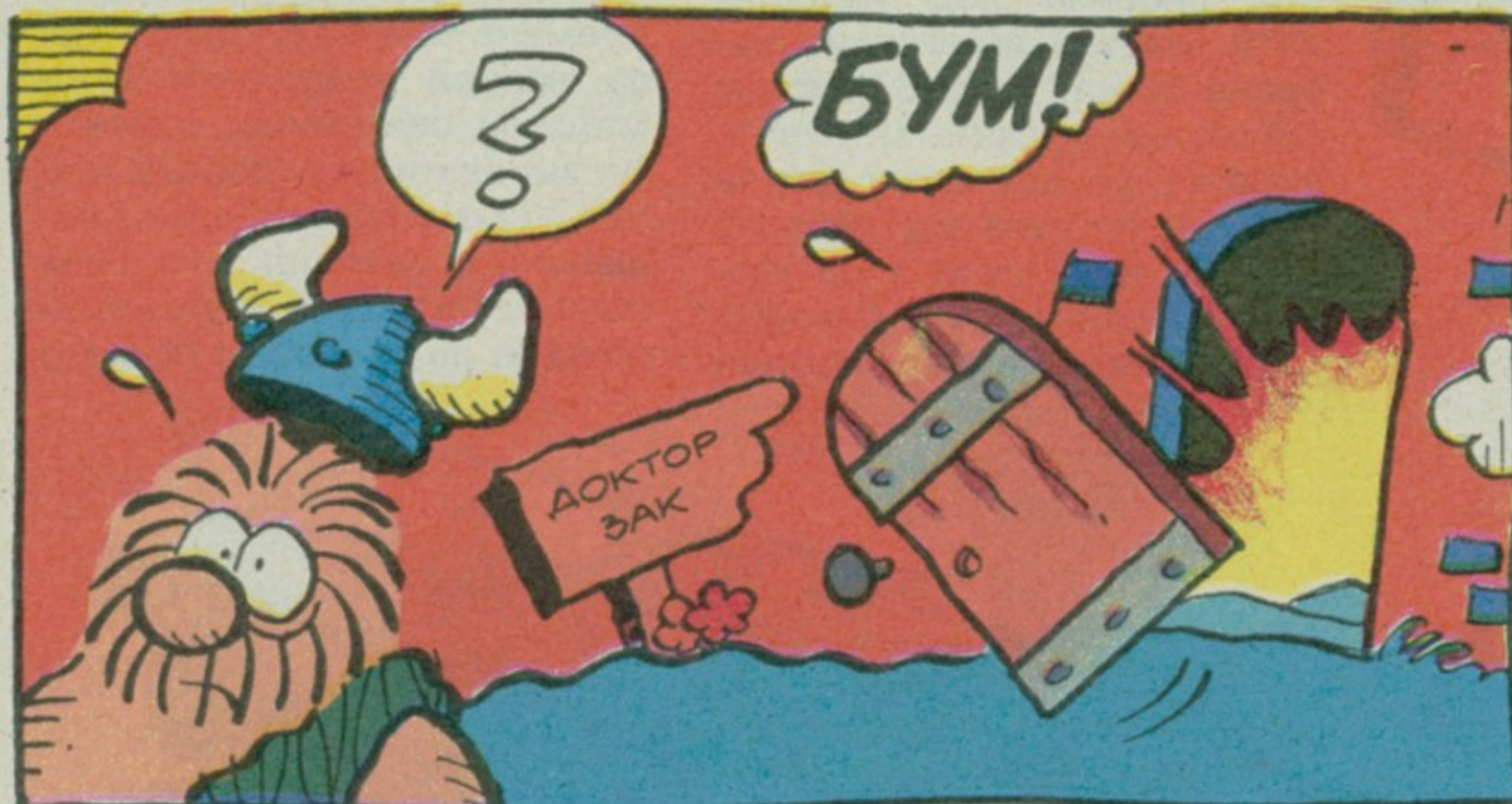
Да би тенк могао самостално да се креће без посаде потребно га је опремити рачунаром који ће обезбеђивати веома сложену теренску навигацију. Самостално кретање захтева веома висок ниво видео података добијених од видео камера које се налазе на тенку роботу. Самостално кретање тенка робота по различитом земљишту и теренима најтежи је задатак. Американци су 1985. године на пробном полигону приказали аутономно возило AVL (аутономно копнено возило) које самостално прелази неколико километара брзином од 5 km/h при чему користи ТВ-камеру и рачунар за обраду видео података. Даљим усавршавањем и постављањем савремених сензора и ласер-

самостални тенк робот који ће деловати на основу упутства која ће добити пре поласка на задатак. Употреба оваквих тенкова-робота биће практично неограничена. У односу на постојеће тенкове, тенк робот биће много мањих димензија, а самим тим и мања мета за противника. Биће му повећана ватрена моћ, прецизност, могућност кретања, осматрања, извиђања, заштите и непрекидног деловања у свим временским условима. Неће знати шта је умор, хладноћа, врућина, глад, страх, нервоза, децентрација и остале „особине“ које поседује човек. Најважније од свега је то да и ако дође до уништења оваког тенка биће поштеђени људски животи. Овакви тенкови робот сигурно ће после 2000. године почети да заузимају озбиљна места у армијама земаља у којима се већ испитују, а то су пре свега САД, Енглеска, Израел, Немачка и др.

Ж. М.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

УБИЈЕН ВРАТИМА

Мајор Гонзало Мартин из Кандабе на Филипинима залупио је врата својих кола и био погођен метком из пиштоља прикаченог за сопствени појас. Можда би и остао у животу захваљујући брзој акцији његовог шофера који је пожурио ка оближњој болници, али је на пола пута ауто остао без бензина.

Када су љубавницу преминулог комичара Дика Емерија присилили да његов пепео преда његовој супрузи, у мају 1984, она је заржала извесну количину, кријући га у теглици за нес-кафу.

Док је лежао на самртничкој постељи, умирући од заразног облика малих богиња, тело краља Луја XV попримило је сасвим црну боју. Истовремено оно је ширило и тако страховит смрад да је један од слугу који га је касније полагао у мртвачки сандук пао на месту мртав јер му је у тренутку позлило.

ЈЕЛО УБИЈА

Калиф Солиман умро је несретним случајем од стомачних тегоба у свом логору у Сирији, накратко пре напада на Цариград. Пре тога појео је две корпе јаја, две корпе смокава и огромну количину шећерног десерта.

Једном приликом на ходочашћу у Меки успео је да за један једини оброк поједе, и преживи, седамдесет нарова, једно јаре, шест кокошки и огромну количину грожђа.

ФАТАЛНО КЛИЗАЊЕ

Храбри канадски пензионер Боби Лич поиграо се са смрћу када се са својих шездесет година спустио низ Нијагарине водопаде у челичном казану без иједне огреботине. Девет година касније није успео да избегне судбину, умро је од повреда задобијених након што се оклизнуо на кору од поморанџе.

СМРТНА ДОСАДА

Рус по имену Булан који је извршио самоубиство 1891. године оставио је опроштајну поруку наводећи разлог због кога се одлучио на тај чин. Наиме, његов живот је постао неиздрживо досадан и незамљив у поређењу са „старим добрим временима“. Имао је 106 година.

Након смрти чувеног француског филозофа и комедиографа Волтера, доктор који је урадио обдукцију понео је са собом пицев мозак препарирани у алкохолу, док је пицев срце затражио његов блиски пријатељ господин Де Вил.

Због Волтерових напада на цркву и њене установе, духовне власти забраниле су да му се тело покопа на освећеној земљи. Тада су његов леш, обучен у кућни мантил и постављен усправно у седећој пози у свилом постављеној кочији, пријатељи пребацили у манастир близу Троја где је његов нећак био свештеник. Кришом је сахрањен у 5 сати ујутру у сандуку склепаном на брзину од старих дасака.

Када је кроз неколико година самостан требало да се прода, Волтерови посмртни остаци су ексхумирани да би били спасени од стављања у заједничку гробницу. Многи од француских градова су потраживали по комадић тела чувеног филозофа, па је било неопходно донети декрет којим се декларише да су остаци искључиво власништво државе. Ово, међутим, није спречило колекционаре да за време ексхумације украду пицев лево стопало заједно са неколико његових зуба. Тако је остацима Волтеровог тела без мозга, срца, левог стопала и неколико зуба, приређен величанствен дочек у Паризу где га је дочекао градоначелник и хиљаде узбуђених Парижана. Сахрањен је у крипти париског Пантеона, но ни ту није нашао коначни мир. Религиозни екстремисти су 1814. године украли тело из криpte и однели на локално ђубриште где су га и закопали. То је био уједно и крај „узбуркане смрти“ једног од највећих писаца свих времена.

БЕЗ НЕРЕДА, МОЛИМ

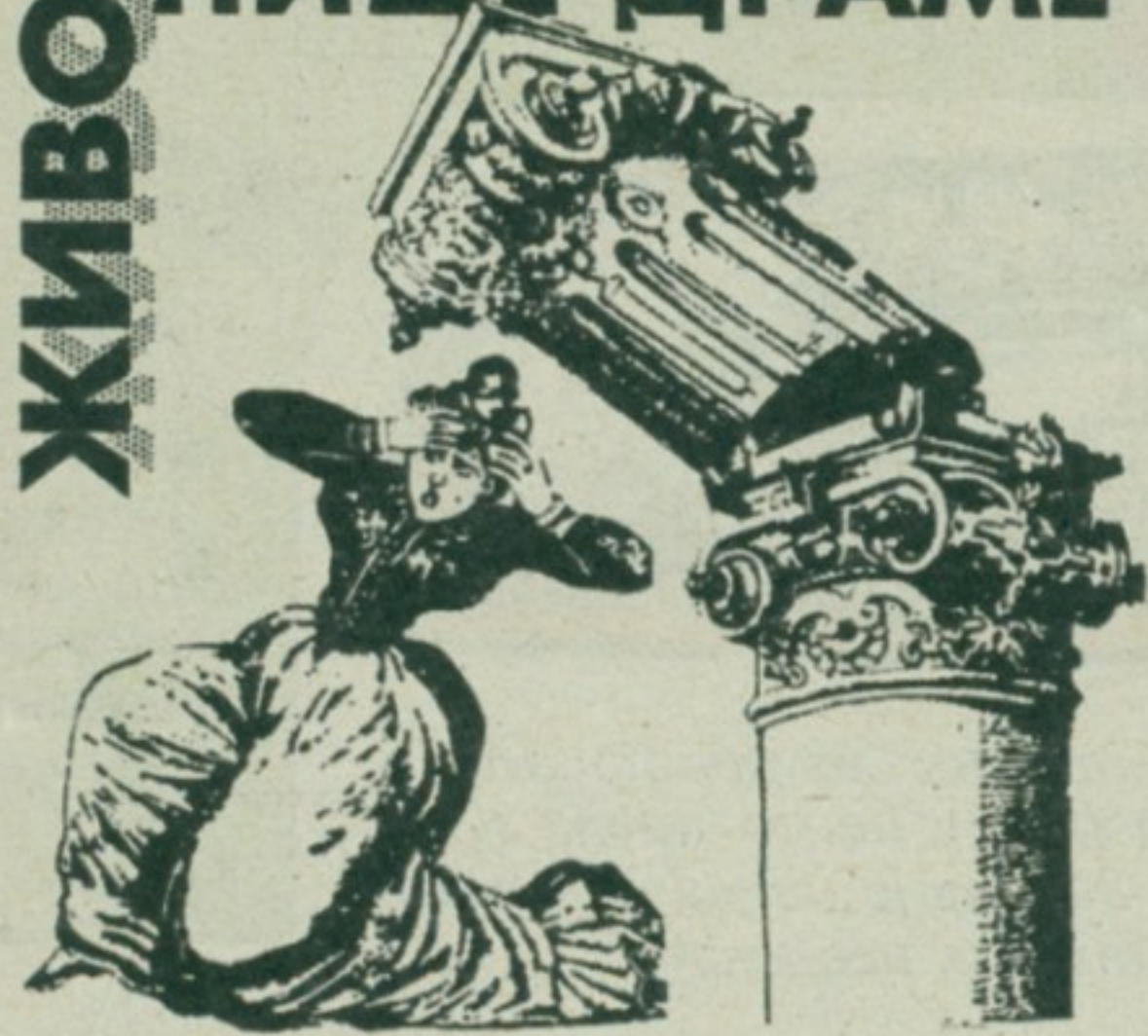
Одлучивши да изврши самоубиство холивудски сценариста Клајд Бракман није желео да направи неред у стану своје супруге. Позајмивши пиштољ од Бастера Китона, он је крајње увиђавно смртносни хитац себи у потиљак испалио у телефонској говорници.

УБИСТВО КОБАСИЦОМ

Један тридесетогодишњак са Новог Зеланда је 1984. године био осуђен због убиства клањем. Наиме, он је своју супругу искасапио залеђеном kobасицом.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Исцрпљени и залеђени од сопственог зноја, једва су се докопали портирнице. Кошмар је нестајао као и снага из њихових тела. А онда, паничан повик: „Ватра! Ватра! Поново гори...” одвели су их опет у већ преживљено

Људима који су те ледене јануарске ноћи дежурали у „Астибу” није се баш излазило из топле портирнице. А и зашто би. Напољу ледени ветар, откида, минус 23. А Штип пуст, могао си да га украдеш, а никог да те спречи.

Као ни у суседној фабрици дувана, ни у „Астибу” те ноћи није радила трећа смена. У читавој фабрици само њих петоро. Чуvari Никола Вујовић, Перо Пејков, Јордан Ефтимов и доле у котларници ложачи Ангел Костадинов

и Васе Златев. Котларница је радила, морала се одржавати температура у халама због прве смене која ће за неки сат бити за машинама.

Шта је Николу Вујовића натерало да, ипак, за тренутак напусти топлу портирницу и мало обиђе фабрички круг, ни сам не зна. Вероватно професионална опрезност. Подигао је крагну од кабанице да заштити уши, али главу није дизао због леденог иња које је летело право у очи. Бар до првог угла кад му је ветар остао за леђима. А прво што је привукло његову пажњу био је кров од котларнице. Учинило му се да је један део крова, тик уз помоћни димњак, ужарен. Јурнуо је назад и скоро се сударио с Пејковим.

Залеђени хидрант... телефон у квару

– Брзо по противпожарне апарате, у котларници је ватра.

Са апаратима улетели су у котларницу. Као да су сишли у пакао после оног напољу. Кров изнад котлова пуних врелог мазута је горео, а ложачи Костадинов и Златев изгледали су беспомоћно покушавајући противпожарним апаратима да зауставе ватру изнад котлова. Никола је схватио да са апаратима само губе време. Довикнуо је Пејкову:

– Реци Јордану да зове ватрогасну бригаду... Укључићу хидрант, морамо на кров.

Већ је био код хидранта поред зида котларнице, и како га је додирнуо, осетио је да су му се прсти просто прилепили за хладан метал. Као неки жар у прстима. Одврнуо је хидрант, и ништа. Био је залеђен, неупотребљив. У том се вратио Пејков.

– Веза са градом је у прекиду, Јордан је отрчао до „Тутуна” да од њих јави.

– Идемо до хидранта у хали, овај је залеђен.

НАЈВРЕЛИ

Никола је с муком одвојио слеplене прсте, не обраћајући пажњу на резак бол у њима. Отворили су хидрант у хали и брзо се са шмрком сјурили поново у котларницу. Доле је све личило на мишоловку. Ватра се још више разбуктала, а ужарени комади са таванице изнад котлова претили су сваког часа да се одвоје и падну на њих. Укључили су шмрк и усмерили га на таваницу, али млаз је био преслаб да стигне до ње. Због котлова који су радили, притисак је био мали. Ухватило их је очајање од саме помисли шта ће се догодити ако комади са таванице запале котлове. Њихова експлозија би уништила трафо-станицу до котларнице и

МА ШТА

КАЖЕШ

БОЖЕ САЧУВАЈ!

Усред ноћи полиција јавља једној породици: „Ваш син је овде у нашој централи. Возио је брзином од 150 километара на сат украдени

аутомобил који му је послужио да опљачка радњу. Наша три полицајца једва су га зауставили и савладали!”

„То није могуће”, одговара отац, „код куће се никада тако не понаша!” ■

СВИ НЕУОБРАЖЕНИ ШАМПИОНИ

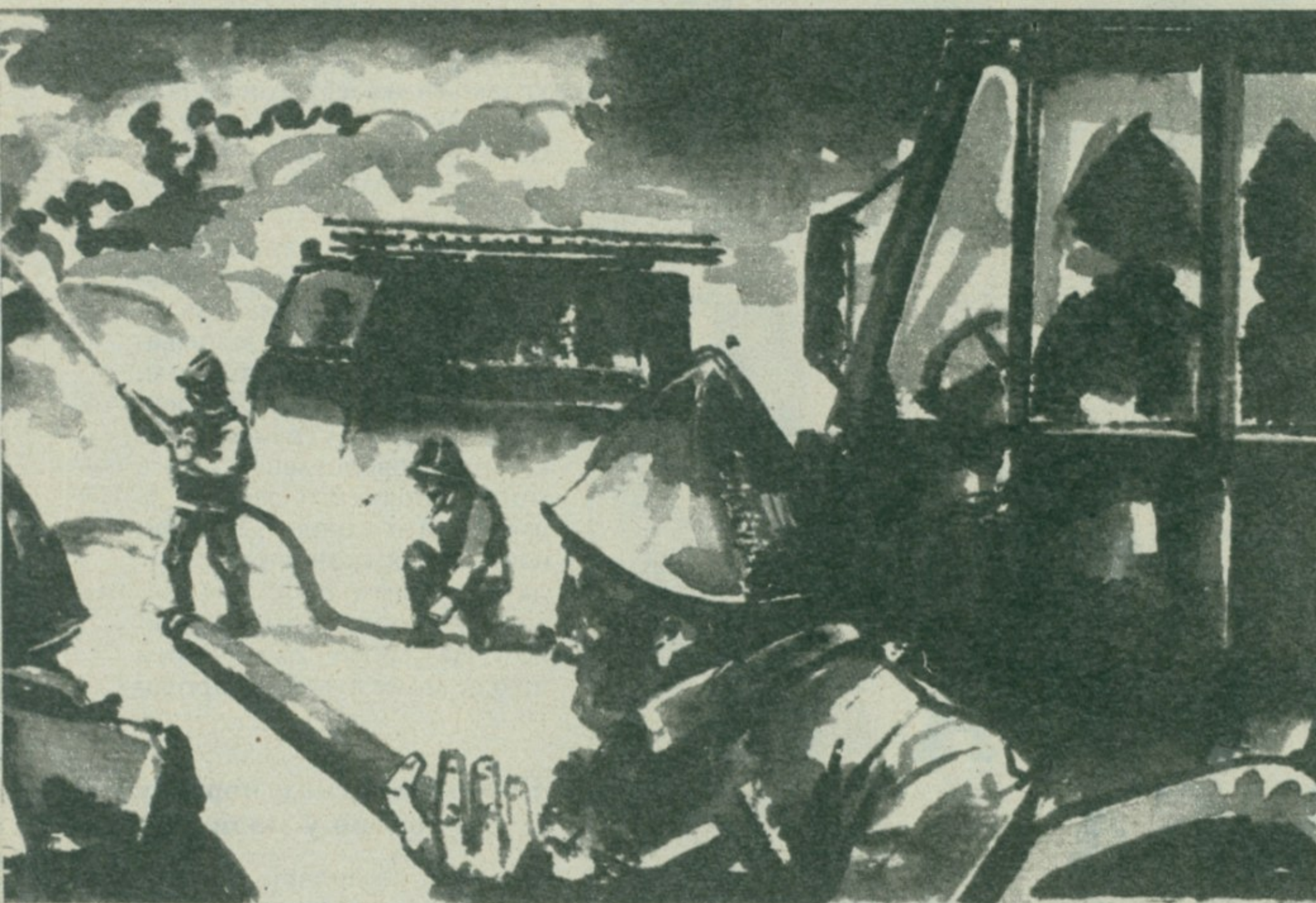
Америчком глумцу Мајклу Фоксу слава никако није могла да удари у главу јер га је његова породица на време вратила на земљу:

„Никада нећу заборавити дан када сам добио своју прву телевизијску награду Еми. Поносито сам је показао свим својим укућанима и ставио је посред стола да што више пада у очи. Сутрадан сам, поред Емија, на столу затекао уредно поређане: трофеј који је мој брат добио за бокс, мајчин пехар за по-

беду у куглању и очев за бриц. И нико од њих није изустиио ни реч. ■

ДА ЛЕДЕНА НОБ

нестао, као и снага из наших тела. Руке нисам осећао... – каже Никола. – Зажмурио сам, чинило ми се, тренуци су били у питању. А онда, панични повици: „Ватра! Ватра” Поново гори ...одвели су нас опет у већ преживљене.

Повампирена ватра

Ето, дешава се и професионалцима да помисле да су ватрену стихију победили. Спаковали се и отишли. Негде дубоко, скривена као гуја и бежећи од млазева воде, ватра се притајила у оплати око димњака. Као да је хтела да пркоси овој петорици одважних људи. Да провери, ваљда, колико још снаге има у њима.

Поново пењање на кров, све из почетка. Од самог пламена је опасност можда била мања али њихова исцрпљеност могла је за неког од њих да буде кобна. Могao је, са већ полуразрушеног крова, да се стрмоглави на вреле котлове. Али, и одсуство страха је и овога пута било њихов пратилац. Кажу да обновљени пожар може да буде много опаснији, и то је у њима изазвало страх. Први који су осетили. Тројица у котларници, двојица на крову, покушавали су да спрече ширење ватре. С муком су успевали да је мало задрже у надирању. А да би прича била у потпуности поновљена, појавили су се и ватрогасци. Овога пута, били су мало бржи.

Прва смена је већ долазила на посао. Чули су да је био пожар у котларници и... да су долазили ватрогасци. О храброј петорици и њиховој борби са ватреном стихијом појавио се чланак после месец дана, у фабричком листу. О награди нису хтели да говоре.

Вито Недељковић

далековод који је пролазио изнад „Астиба”. Експлозија котлова уништила би и добар део града. О себи нису ни размишљали.

Плес на усијаном крову

Покушаће преко крова, одлучили су без договора. Онако знојаве од врелине котларнице, напољу их је сачекао ледени ветар и напосто сасекао. Зној се на телу заледио, бар им се тако чинило. Успентрали су се уз помоћне лестве на кров котларнице. А горе их је дочекао усијани кров покривен плочама салонита по коме су, ношени ветром, палацали дугачки пламени језици. Млаз воде из шмрка усмерили

су у центар пожара, оплату око ужареног димњака. Нису размишљали о опасности да крти салонит, готово сав захваћен јаром која је избијала испод, попусти и да сви нестану, у пламеној буктињи. На срећу, зачуо се долазак ватрогасаца. Борба с ватром је настављена и на њихово велико олакшање котларница, „Астибо”, далековод, град, били су спашени. Храбра петорка стајала је на леденом ветру све док пламен није утихнуо. Било је нешто више од два сата иза поноћи. Ватрогасци су већ скупљали опрему.

– Исцрпљени, на нама све залеђено од сопственог зноја, једва смо се довели до портирнице. Кошмар је

– Не! – добила сам кратак сув одговор.
– А за 500? – наставила сам.
Опет кратко и суво: – Не!
– Рецимо, срце, за 1000?
– Не!
– 5000? – наваљивала сам.

Овога пута мој драги је оклевао и таман када сам помислила да сам најзад погодила његову цену, он се окренуо, погледао ме право у очи и најозбиљније рекао:
– За толику суму радо бих продао твоју улазницу! ■

ЦЕНА СПОРТСКЕ ЛЈУБАВИ

Претпрошле године муж и ја имали смо среће да на време набавимо улазнице за велико финале шампионата у безболу, прворазредни спортски догађај у Америци који се одржава у Минеаполису. Док смо путовали према том месту, слушали смо у колима радио који је објављивао последње новости у вези са утакмицом. Говорило се и о асторномским ценама које су за улазнице добијали тапкароши.

Питала сам мужа:

– Драги, да ли би продао своју карту за 100 долара?

ЗАНЕМАРИ, ОСМОТРИ ТРАГОВЕ ИЛИ СЕ ОПРЕМИ

На усамљене критике уопште се не треба обазирати. Али, ако долазе из различитих извора, неопходно је обратити пажњу. Неко мудар једном је рекао: „Ако ти један човек каже да си магар, немој ни оком да трепнеш. Уколико ти то исто кажу две особе, осврни се и погледај да ли остављаш трагове копита. А, ако их је три, похитај да набавиш седло”.

Припремила Б. Дожић

Илустровао: Зоран Петковић Петко

500
ГОДИНА
ОД ОТКРИЋА
АМЕРИКЕ

7 ТАЈНИ КРИСТИФОРА КОЛУМБА

Из Луке Палос на југу Шпаније кретали су у
15. веку освајачи нових земаља, међу њима
и најславнији Колумбо који је једног
августовског јутра 1492. пошао да потражи
пут за Индију

Тајна прва

У другој половици 15. века поморска Република Ђенова била је у пуном процвату. Град углављен између Апенина и Лигурског мора владао је не само Медитераном већ је држао и трговину са целим Левантом. Из свих крајева света који су у то време били познати стизала је у ђеновску луку роба на тешким теретним бродовима, једрењацима, лађама с кормилом, галијама на весла. У Ђенови, где се на првој страници сваке рачуноводствене књиге могла прочитати девиза „У име Бога и зараде“, грамзивост њених становника могла се мерити само с њиховом ненадмашном вештином да тргују свим оним што се може купити и продати.

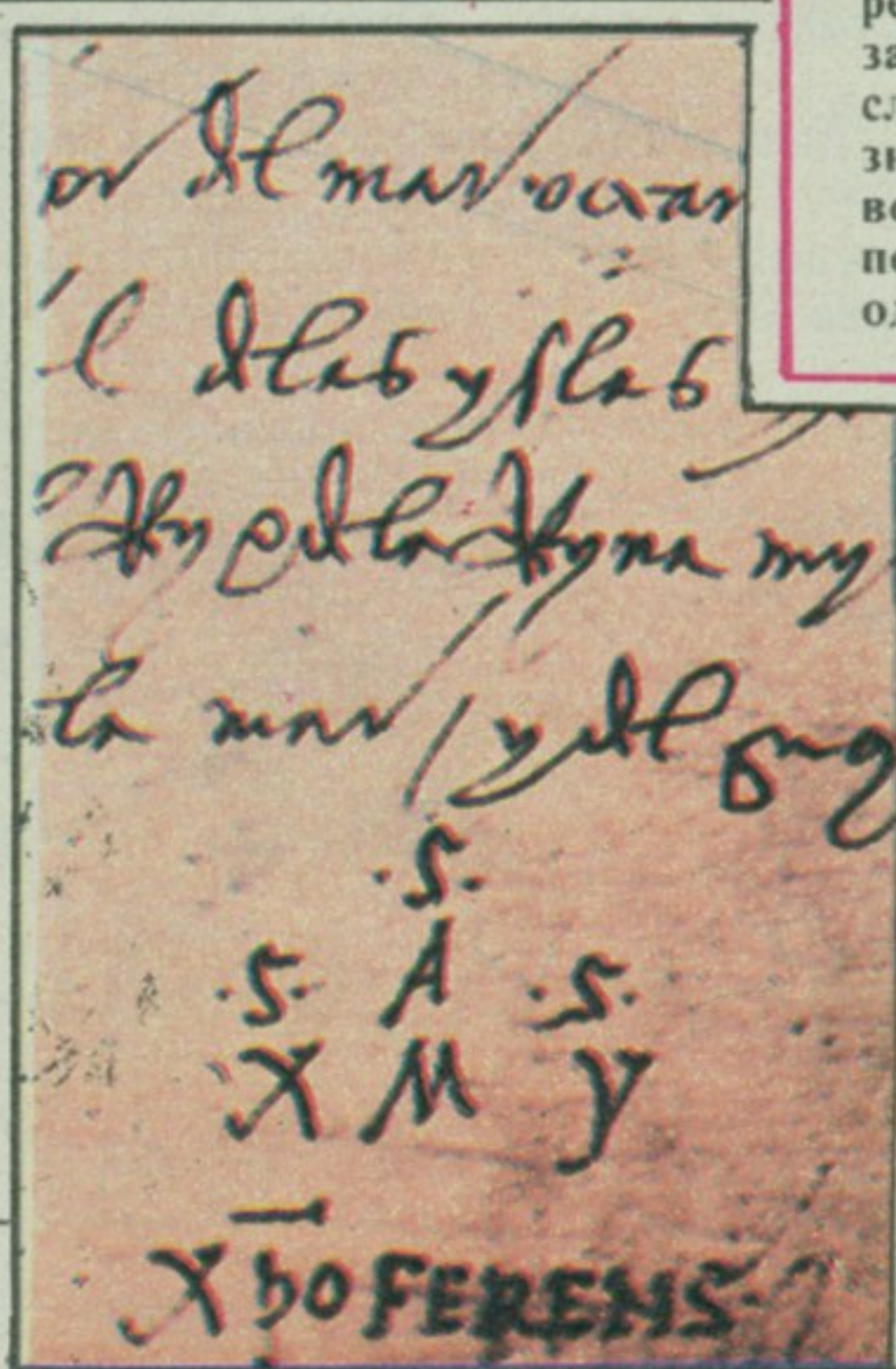
Теза о јеврејском пореклу – поново у моди

У тој шареној гомили морнара и трговаца који се споразумевају мешавином арапско-романског говора, један дечак сања и размишља о мору. Име му је Кристофоро. Рођен је у јесен 1451. и најстарији је од четири сина ткача Доменика и Сузана Колумбо. „То да је Колумбо рођен у Ђенови, данас се више не може порицати“, тврди познати историчар Мишел Лекен у својој последњој књизи посвећеној открићу Америке. Али, и ова једна једина чврста чињеница

ЗАГОНЕТАН ПОТПИС

До данас је сачувано 55 својеручних Колумбових потписа и сви су изведени на исти начин, са истим смишљеним распоредом. На потпис је требало утрошити много мастила: уздицао се на четири спрата. Сви се слажу у томе шта значи последњи, доњи ред: Christo Ferrens на исквареном латинском значи „носилац Христа“. Претпоследњи ред, слова ХМУ, превод се као Марија, Христ, Исус, али зато су два прва реда потпуна мистерија. Они могу значити: „Ја сам слуга највећег од свих господара“, али то је само претпоставка.

ца може бити кључ за Колумбов лавиринт! Јер, мало је историјских личности чије су порекло, живот и дело до те мере испуњени загонеткама, мистеријама и питањима. Кад погледамо његове портрете, можемо закључити да је славни морепловац имао стотину лица и да се перикама и лажним брадама играо као прави мајстор за

ПОРТУГАЛСКИ ТАЈНИ АГЕНТ?

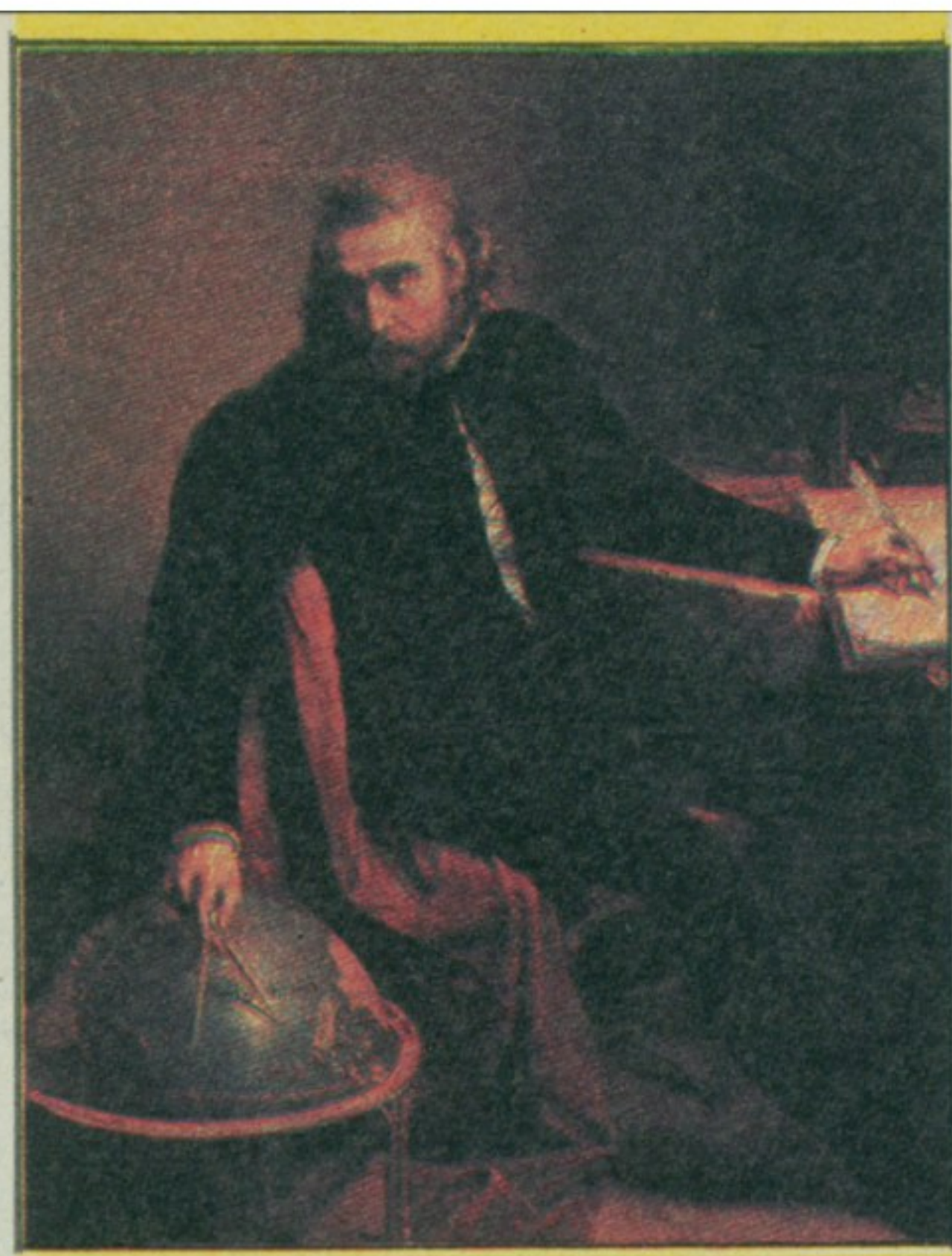
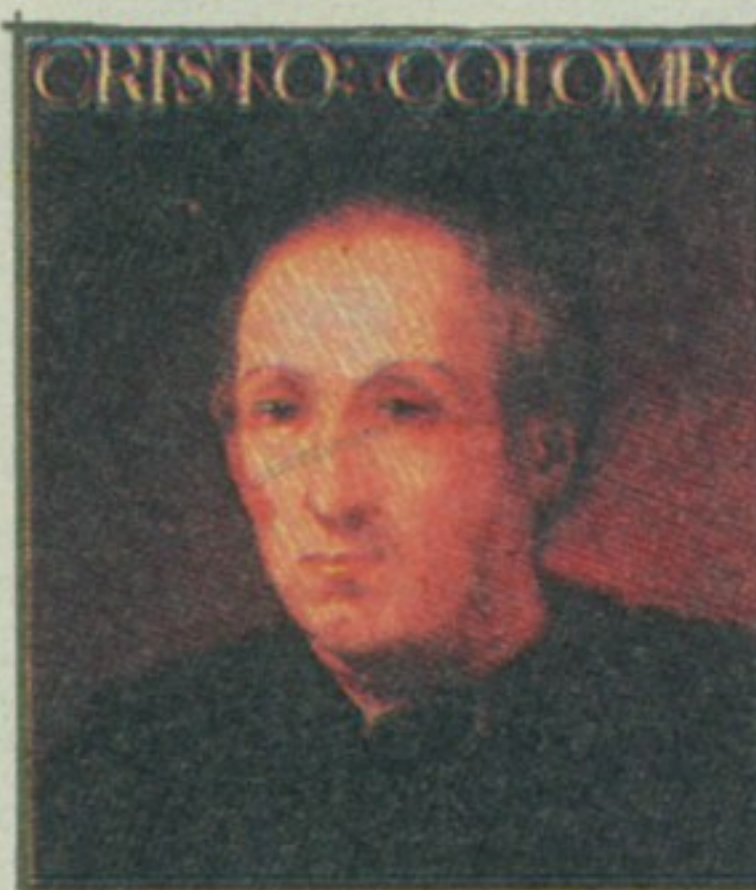
прерушавање. Ко је у ствари био Кристифор Колумбо?

На ово питање покушавале су да одговоре читаве генерације историчара. Данас, 500 година после Колумбовог смелог подухвата, он је и даље повод за многе хипотезе, од смешних до неочекиваних. Колумба, Италијана који је говорио само кастиљански измешан с португалским изразима, неки сматрају Баскијцем, други Корзиканцем, неки Норвежанином, Португалцем и, најзад, Јеврејином који је, прогнан из Каталоније, променио веру у Ђенови. У то време у Шпанији велики инквизитор Торквамеда, и сам покрштени Јеврејин, масовно шаље оптужене на ломачу, нарочито Јевреје.

Тезу о Колумбовом јеврејском пореклу први је званично изнео амерички истраживач Вињо, али она постоји много дуже. Појавила се најпре у Лисабону захваљујући Аугусту Маскаренасу Бар-

Порекло му је обавијено мистеријом, лик непознат, а читав његов живот личи на циновски лавиринт. Једно једино је сигурно: рођен је у Ђенови

ту, вишем поморском официру који се занимао за историју и поезију, и звучала више него невероватно. Барето је тврдио да има кључ за објашњење крајње необичног потписа морепловца да је успео да га одгонетне уз помоћ кабале, хебрејске мистике. Тумачећи алхемичке тајне знаке он је закључио да Колумбо води порекло из малог португалског села Куба чије ће име касније дати једном од острва које буде открио и да се у ствари звао Зарко, што је било презиме једне породице покрштених Јевреја, који су тајно наставили да поштују своју стару религију. Касније је постао плаћени тајни агент португалског краља Жоаоа II, а читав истраживачки подухват предузео је

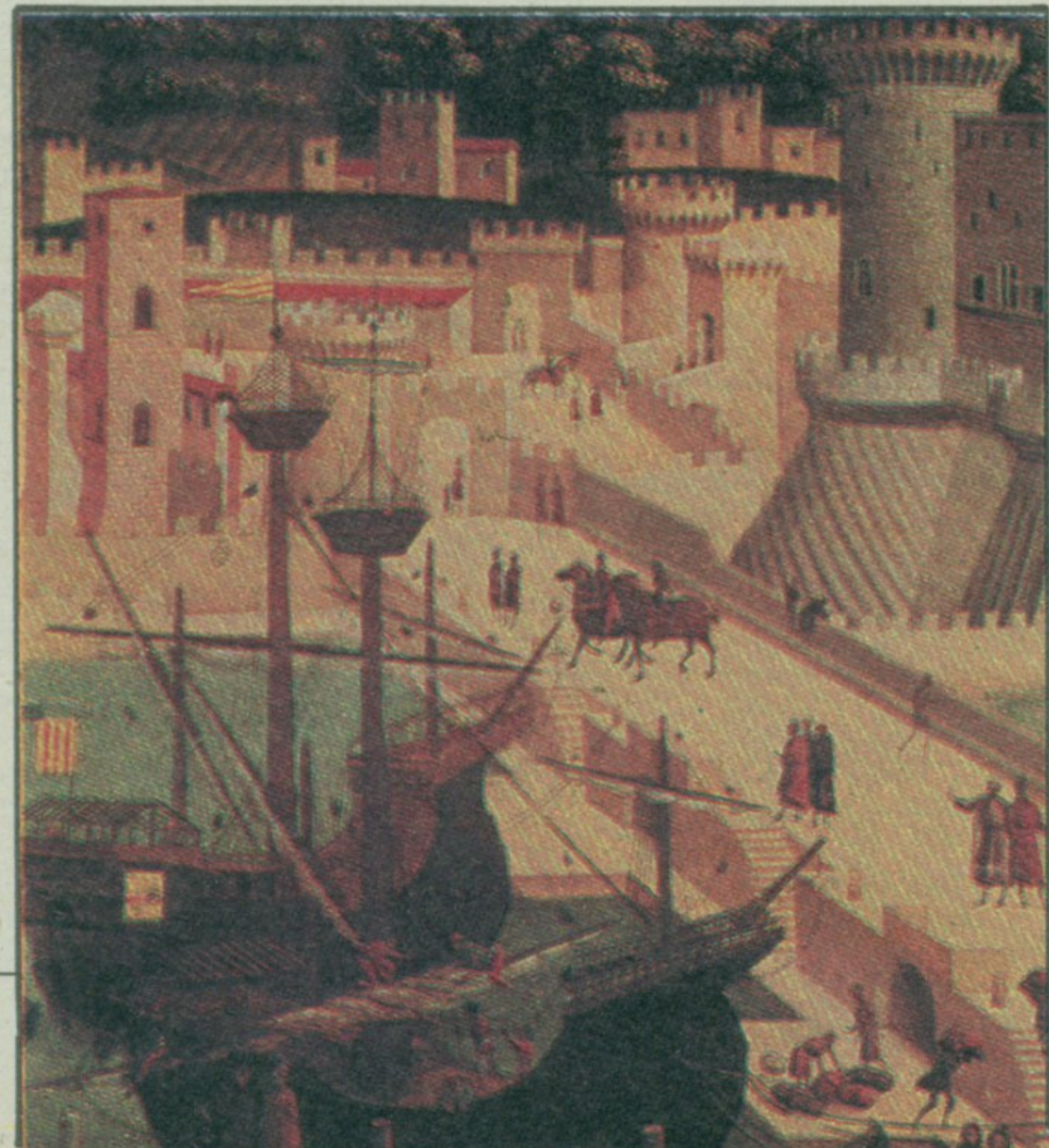
ПРАВО КОЛУМБОВО ЛИЦЕ. Сувољав или буцмаст? Без или са брадом, црном или рићом? До данас је набројан 71 портрет славног поморца, али ниједан од њих није начињен за његова живота. Колумбово право лице остало је за нас непознато, а свака епоха трудила се да на свој начин прикаже његову личност, баш као и ова верзија из 19. века која га представља у његовом кабинету како се припрема за прекоморску експедицију.

не би ли одвукао што даље Шпанију од обала Африке где је Португалија желела да сачува монопол на огромно богатство које је одатле извлачила.

Колумбо тајни агент? Можда, али невоља са хипо-

тезом Аугуста Барета је у томе што се она не заснива ни на чему опипљивом и за сада је успела само да подстакне дуготрајно и мучно истраживање научника, посебно групе са Колумбија универзитета у Њујорку.

КОЛЕВКА КРИСТИФОРА КОЛУМБА. У време кад се претпоставља да је Колумбо рођен, 1451. године, Република Ђенова доживљава свој процват. Бродови свих врста и заставица пристајали су у луци у којој се шарена гомила споразумевала на свим могућим медитеранским језицима и дијалектима. Млади Кристифор, син трговца вуном, овде је врло рано удахнуо снажан мирис авантуре.

Тајна друга **ДА ЛИ ЈЕ БИО НА ИСЛАНДУ?**

Дуго се сумњало да је Колумбо боравио изнад поларног круга, али данас све наводи на то да му се верује како је већ у својој 25. години открио пут којим су пловили Викинзи

Кристифор је напунио 20 година и не осећа ни најмању жељу да настави посао свог оца вунарског трговца. У Ђенови браћа Ђентуриони, највећи банкар, владају економијом града а имају своје филијале свуда: у Лисабону, Севиљи, Барселони. Да би продавали своју робу, били су

ВИКИНЗИ-ПРЕТЕЧЕ. Негде око 1000. године Лејв Ерик-сон, звани „Срећни“, син Ерика Црвеног, био је први Европљанин који је стигао до америчког континента. Назвао га је Винланд, а претпоставља се да је то могло бити на територији данашње савезне канадске државе Нова Шкотска. Три године касније домороци су дефинитивно потиснули Викинге.

им потребни вешти трговци који се не плаше мора. Млади Кристифор био је прави човек за њих. Године 1474. или 1475. у току једног путовања на које је кренуо за њихов рачун према острву Хија, чак у Егејском мору, Колумбо је стекао своје прво поморско искуство. Затим је развио једра према Мадери, одакле се довозио шећер и Тунису где се Италија снабдевала зачинима.

Спасао се пливајући до обале

Године 1475. Ђентуриони доживљавају крах. Турци су, наиме, заузели луку Гафа и блокирали прилаз са мора трговачким путевима на Оријент. Ђеновски банкари окренули су се Атлантику, Африци и северној Европи. Колумбо се укрцава на „Бечаљу“, једрењак који је пловио под фламанском заставом и превозио скупocene тканине за Лисабон. Првог августа zazвонило је звоно за узбуну. Само што су заобишли рт Сент Винсент, приметили их је француска

ескадра и насрнула на њих. Наиме, Француска и Фландрија биле су у рату. Нападаци су пристали уз трговачки брод и за само неколико минута посада је посечена мачевима, товар опљачкан, а „Бечаља“ упућена на дно. Колумбо је скочио у море. Успео је да се ухвати за комад дрвета и наставио очајнички да плива према обали Португалије.

Неколико дана касније нашао се у Лисабону где је Кристифоро Колумбо по-

жан утисак на младог морнара који је, настављајући и даље да ради за браћу Ђентурионе, почео да се интересује за картографију, космографију и све науке везане за пловидбу.

Обузела га је права поама да сазна што више. Чита „Историју ствари“ папе Пја II, „Слике света“ Пјера Егија, „Књигу чуда“ Жана де Мандевиља. Гута Сенеку, Плинија, Аристотела. Проучавајући Птоломеја закључује да је Земља округла и да се Атлантски океан може препловити. Мало помало у глави генијалног самоука рађа се веровање: на западу мора да постоји директан пут за Индију.

Открива највећу плим у свету

Путовање које је предузео у јесен 1476. у правцу Северног Атлантика само је ојачало ово његово уверење. У Бристолском заливу, где је његова лађа пристала открио је огромну разлику у морским менама, плиме какве дотад није видео. Откуда долазе и куда одлазе ове циновске количине воде? У

ЈЕ ЛИ ЗЕМЉА ОКРУГЛА?

Да, одговарали су већ научници друге половине 15. века. Али, још нико није направио кржно путовање око ње и није се могло рећи колика је. Оно што је Кристифор Колумбо знао о свету негде око 1480. дуговао је највише Грку Птоломеју и једва да је представљало четвртину Земљине кугле: Како се за закон гравитације тада још није знало, мислило се да на јужној хемисфери киша пада навише, а да евентуални становници ходају са главом надолу. Мада је 1800 година раније Аристотел тврдио да се пловећи на запад за неколико дана може стићи на исток, Атлантски океан који су тада звали „Море таме“ остаје и даље пространство мрака и мистерије.

стао Кристовао Колумбо. У то време португалски морепловци владали су пучином. Да би стигли и вратили се из Мине у Гвинеји, одакле су довозили злато, зачине и

крчмама енглеских лука увече је могао да чује разне приче, па и те да су се Викинзи, плавокоси цинови из Норвешке, петсто година раније на својим необичним бродо-

ЗОВ ПУЧИНЕ

Дуго је важило правило: плови, али се не удаљавај од обале. Да би стигли у Мину (Гвинеја), богату златом, португалски поморци лако су се у одласку спуштали на југ јер им је ветар дувао у крму. У повратку их је чекао супротан ветар, па је пловидба трајала дуго и била мукотрпна. Временом су се осмелили да напредујући према северозападу обиђу у великом луку Зелени рт да би северније наишли на западне ветрове који су их враћали кући. Године 1476. кад је Кристифор Колумбо стигао у Лисабон, путовања пучином била су већ уобичајена.

робове, храбро су се отискивали од обале широко заобилазећи Зелени рт да би тако ухватили повољне западне ветрове који су их враћали кући. Наустрашивост ових помораца оставила је сна-

вима извијених кљунова, пловећи према Исланду, искрцали на тајанствени ледени континент који су назвали Винланд, до кога више никад после нису успели да нађу пут.

Тајна трећа

ЗНАО ЈЕ ПУТ ЗА НОВИ СВЕТ?

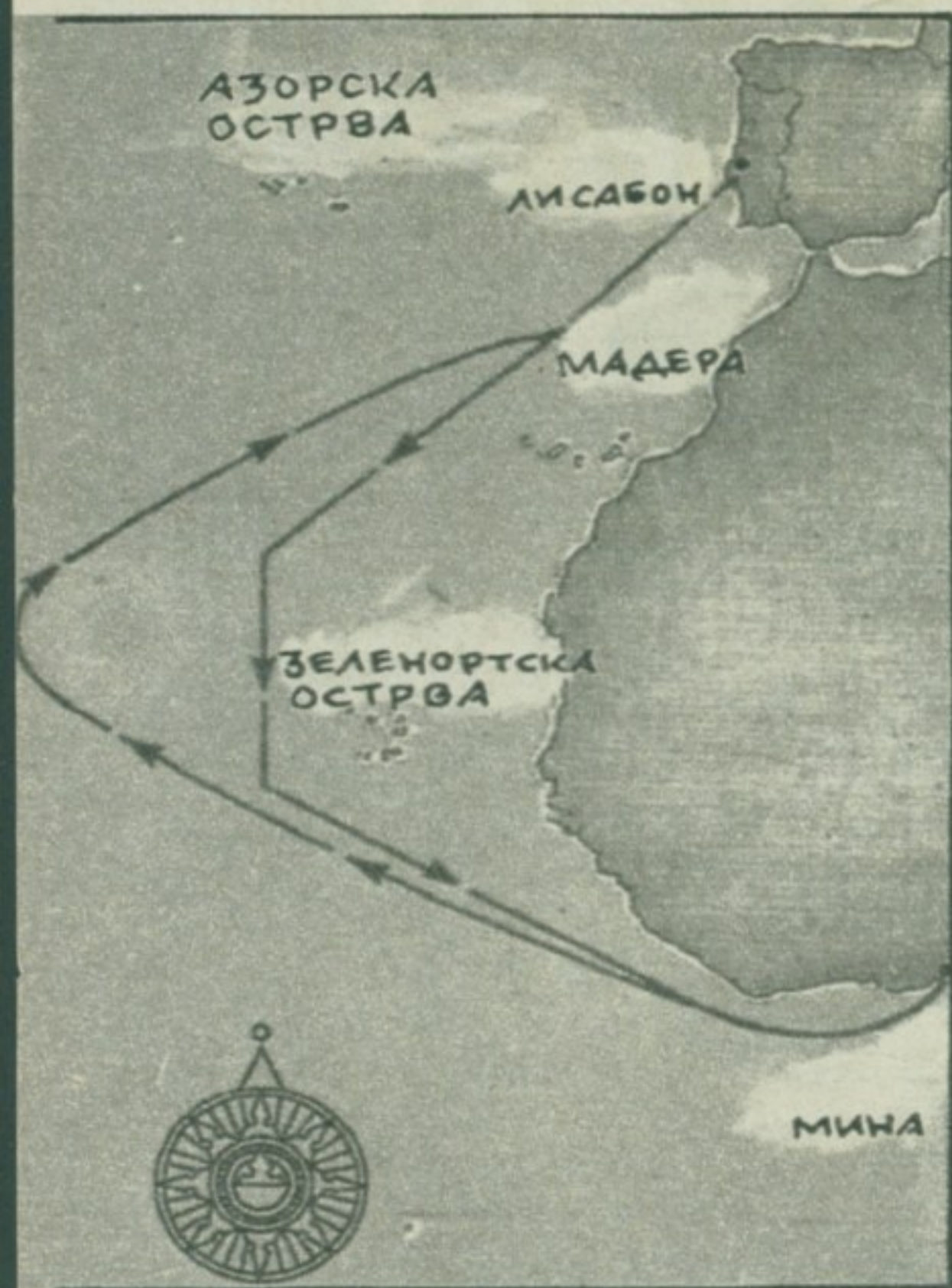
Неки познаваоци мисле да Колумбо није пловио слепо. Имао је тајну карту!

У

самљени тридесетчетворогодишњак корача обалом португалског острва Порто Санто, изгуб-

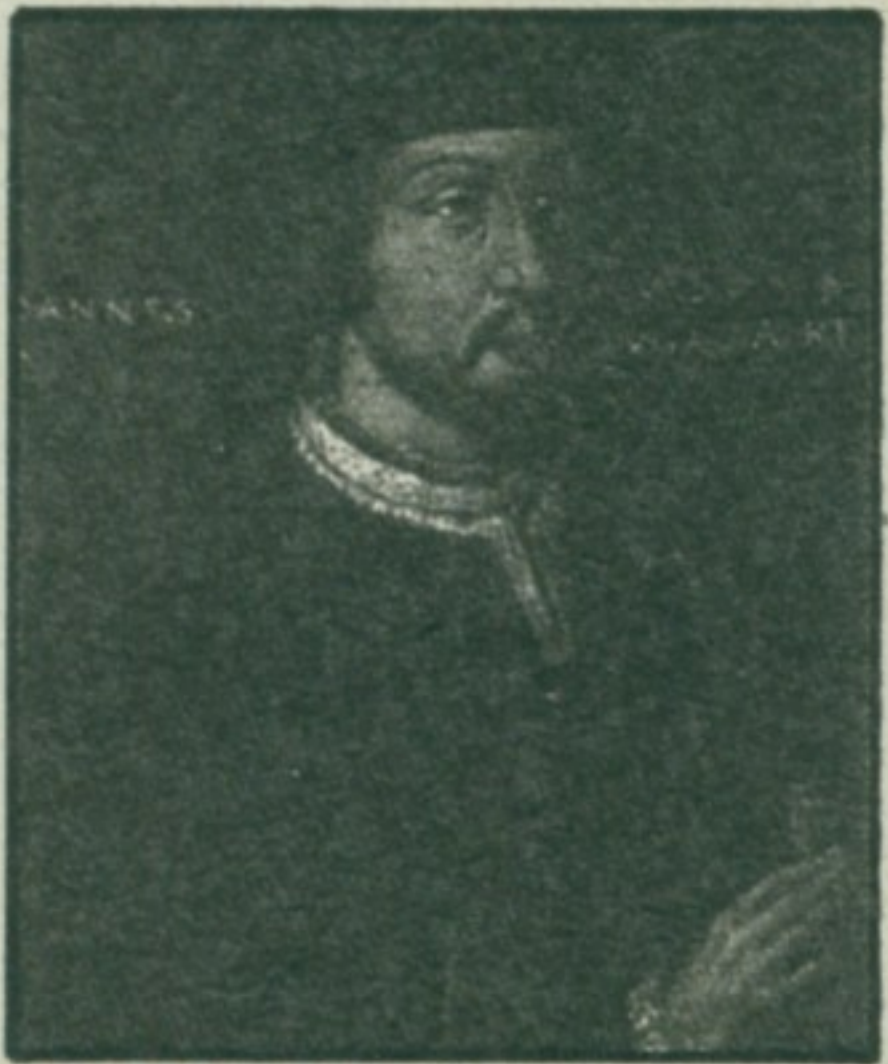
љеног усред Атлантика, неколико миља североисточно од Мадере. Доња Фелипа Мониз, млада португалска аристократкиња којом се Колумбо оженио у Лисабону, умрла је и оставила га са четворогодишњим сином Дијегом. Њих двојица су се пет година касније доселили на ово острво на коме је Фелипин брат гувернер. Колумбо проводи време између истраживања и пловидбе. Предузима многа путовања према афричкој обали и бележи многа занимљива запажања о ветровима и струјама које стижу са запада.

Док је зурно у море са стрмих литица Порто Сантоа, Колумбо се питао: одакле стижу борове шишарке које море избацује на обалу? Зашто на Мадери, острву у близини, расте дрвеће и цвеће којег нема ни на једном другом месту? Чије су руке обликовале чудне комаде дрвета које би рибари често ухватили на пучини? Сви ови знаци ојачали су у Колумбу уверење до кога је до-

БОРАЦ ЗА ХРИСТА. То је име папа дао краљици Изабели од Кастиље, чијом су се удајом за Фердинанда од Арагона ујединиле две најјаче пиринејске државе из којих ће се развити Шпанија. Захваљујући старом Изабелином исповеднику Колумбо је могао краљици да изложи свој пројекат како да се скрати пут око Африке и да пловећи на запад стигне до Индије. Очарана личношћу поморца и раскошним обећањима Изабела је наговорила краља да финансира експедицију. Све до своје смрти краљица ће остати верна у потпори морепловцу и тако ублажити његове патње кад буде пао у немилост.

ЖОАО II ЧИСТИ. Краљ Португалије, нећак Хенриха Морепловца, охрабривао је своје каравеле да се спуштају све даље дуж афричке обале да би на истоку пронашле пролаз према Индији. Он се заинтересовао за Колумбов план, али га је одбацио као „фантастичан и нестваран”

шао пловећи Северним Атлантиком. На западу постоји копно и то може бити само Индија. Пловећи на запад дошао би до ње – ова мисао постала је његова права опсесија.

Да би за свој план заинтересовао португалског краља Жоаоа II, Колумбо прикупио је научне доказе. У то вре-

ме, крај 15. века, више се није сумњало да је Земља округла, а превагнуло је и Птоломејево мишљење према коме „обод” Земље чини пола море, а пола копно. Колумбо је, међутим, прихватајући мишљење грчког астронома, закључио да је „океан мање широк него што се сматра”. Али, како је своје прорачуне вршио римским (1000 корака), а не арапским миљама, Колумбо је праву раздаљину умањив пет пута и на месту америчког континента код њега се нашла – Кина!

Један путоказ – брат картограф

Жоао II га је саслушао, али му није дао пратњу. Пут до Индије његови поморци савлађивали су бивљим скоковима дуж афричке обале и тако пронашли јужни пролаз (Бартоломеј Дијас 1486. открива Рт добре наде). Зашто би се онда упуштао у ову луду авантуру? Али, Колумбо не одустаје. Свој пројекат нуди краљевима Шпаније Изабели и Фердинанду II Католичком.

У то време Изабела је имала 34 године, колико и Колумбо. Морепловац је од првог сусрета успео да остави утисак на њу баш као што никад није била равнодушна док је посматрала како њене лађе упловљавају у луку пуне злата и екзотичних зачина. На жалост, било је прецих послова: Арапи су осво-

јили Гранаду и требало их је отерати што се и догодило шест година касније. За све то време Колумбо се упорно трудио око двора користећи еуфорију због победа. Шпански краљевски пар прихватио је да подржи подухват и ставио је потпис на захтеве који нису били мали. А кад је 1492. пао и Санта Фе и шпански Арабљани коначно протерани Колумбо је проглашен адмиралом Атлантског океана и вице краљем Индије, па чак и власником и гувернером свих земаља које буде открио!

У зору 2. августа 1492. три каравеле напустиле су луку Палос: „Санта Марија”, „Пинта” и „Ниња” усмериле су прамац према Канарским острвима, одакле су узеле курс према западу.

Пет стотина година касније, једног јунског јутра 1990. иста таква каравела кренула је истим путем. На њој се налазило 28 студената с универзитета у Кадиксу, писац Џон Дајсон и капетан Луис Коин који се упустио у праву детективску истрагу. Пуних 20 година пре тога он је проучавао „Diario” – бродски дневник који је Колумбо водио током свог првог путовања преко Атлантика и одмах открио извесне нелогичности и чудновате ствари као што је, на пример, то да се посада купала док се лађа кретала брзином од 5–6 чворова (9–11 километара на сат)... Мало-помало и Коин

је дошао до закључка да Колумбо уопште није пловио путем који је навео. Зашто? Шта ако је разлог то што је знао пут којим треба прећи „море таме”? Коин је открио да је сам Колумбо три пута у свом „дневнику” направио алузију на тајну карту. пре поласка, на састанку са својим капетанима, адмирал је био исувише јасан: ступиће на копно после 750 миља (око 4.000 km), а од 700. миље бродови неће пловити ноћу да се не би насукали. Затим, ову мистериозну карту држао је у руци и Мартин Алонсо Пинсон, заповедник „Пинте”. Само захваљујући њој он је на пучини, суочен са незадовољством посаде, могао чврсто да им обећа да ће пловити још само три дана.

Како је Колумбо дошао до ове карте? Који су му подаци омогућили да је изради, то остаје загонетка. Али... Једна каравела коју је олуја захватила на пучини поред Зеленог рта скренула је према Антилима, а затим ноше на западним ветровима стигла до Мадере и Порто Сантоа. На сеновито острво испливао је мистериозни бродоломник Санчез од кога је Колумбо, према легенди, чуо последње речи... Међутим, поуздано се зна да је Колумбов брат Бартоломеј био картограф у Лисабону. А увече, у лучким крчмама, кад опојно црно вино удари у главу и језик се развеже...

Тајна четврта

Капетан Луис Коин, велики познавалац Колумбове пловидбе, у осам тачака доказује да је „Diario” бродски дневник савног морепловца фалсификован

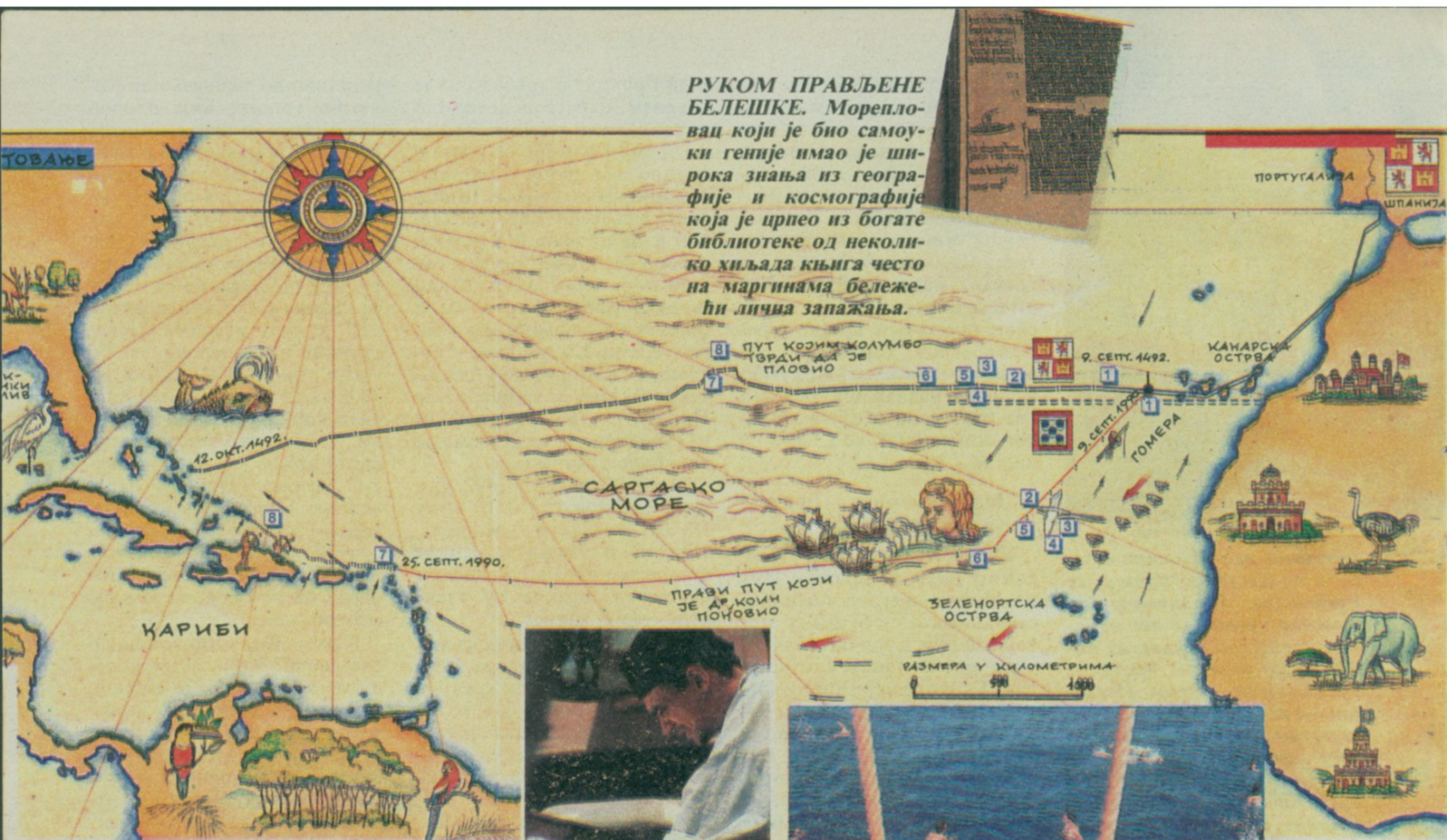

ајпростије речено Колумбо је – лагао! Он тврди да је пловио према западу, а у ствари се про- шавши Канарска острва спустио 600 миља на југ. Скренуо је на запад тек по-

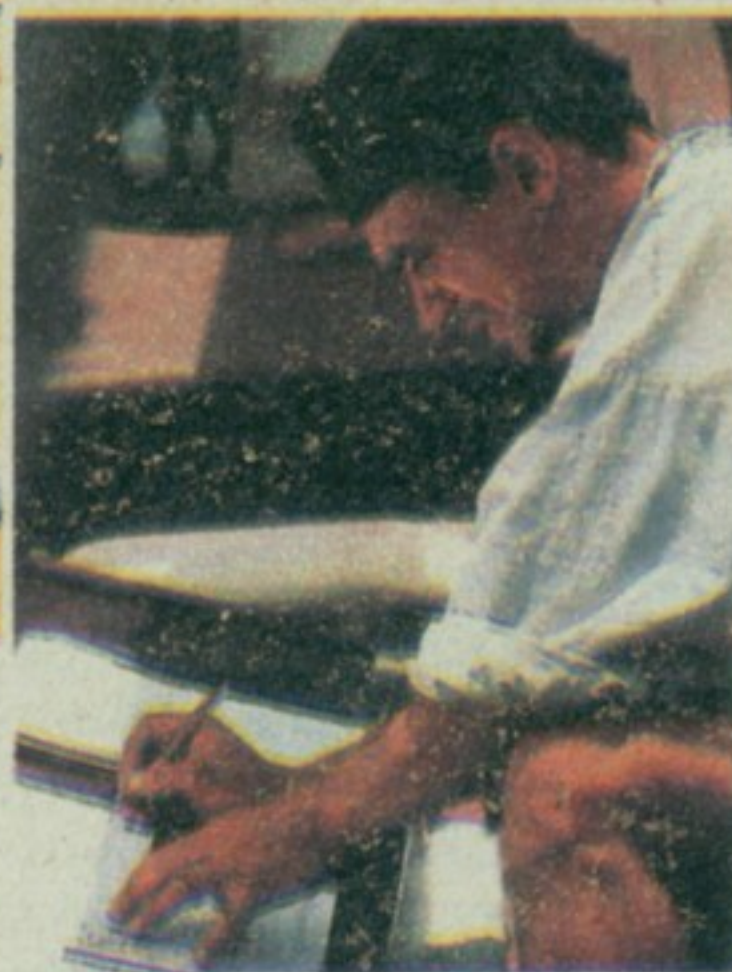
КОЛИМ ЈЕ ПУТЕМ ПЛОВОИО?

ЦРТЕЖ КОЈИ ГА ОДАЈЕ. На скици коју је својом руком направио Колумбо, на северној обали Ипаниоле (Хаитија) налази се рт који је он назвао Монтекриси. Изгледа да је Колумбо препознао овај карактеристичан оријентир мада се веровало да га ниједан Европљанин пре тога није видео. Најчудније од свега јесте то што је Мартин Алонсо Пинсон, који се упутио „Пинтом” да истражи један други југозападни пут, такође препознао рт и ту чак пронашао Колумба као да су унапред договорили састанак. Зна се да је приликом путовања Колумбо доставио једну мапу Пинсону да би га убедио да настави пут.

РУКОМ ПРАВЉЕНЕ БЕЛЕШКЕ. Морепловац који је био самоуки геније имао је широка знања из географије и космографије која је црпео из богате библиотеке од неколико хиљада књига често на marginама бележећи лична запажања.

Луис Коин
— морски
Шерлок Холмс.

КУПАЊЕ КОЈЕ ЈЕ ПОДИГЛО ПРАШИНУ.

На отвореном мору није могло бити купања док нису измишљени паробродни. Зашто је онда Колумбо у свом „Дневнику“ измислио да се посада купала док је лађа пловила брзином од 6 миља на сат?

што је превалио две трећине раздаљине која дели Канаре од Зеленоортских острва, у правцу 19. и 20. степена северне ширине. Зашто? Луис Коин има два објашњења. По првом: постоје две верзије бродског дневника. Званична која је прављена за случај да их пресретну Португалци којом би Колумбо доказао да није знао да је упловио у њихове воде и да се грешком спустио на југ. Прави, полуслужбени нотес, чувао је у свом џепу. Друго Коиново објашњење темељи се на постојању тајне карте. Кристифор Колумбо је тачно знао где ће наћи повољне ветрове и струје које ће га одвести тамо куд је наумио.

Детаљи који су заинтересовали Коина илустровани су на великој мапи коју видите пред собом. Они приказују немогуће одломке из „Дневника“.

1 „Катарка на површини мора!”, узвикнуо је стражар са јарбола четвртог дана после испловљавања. Ако се зна да струје у овом делу Атлантика теку у правцу кретања казаљки на сату, немогуће је наићи на олупину западно од Канарских острва. На југу је то много вероватније.

2 „Наишли смо на супротне струје”, записује славни

морепловац почетком септембра, а од јуна до октобра ове струје теку навише према северозападу, уз Зеленоортска острва. Да је Колумбо заиста пловио путем којим тврди, те би струје за њега биле повољне.

3 „Море је двоструко мање слано”. Пловећи према југу Кристифор Колумбо је пресекао појас који је врло добро познат рибарима овог дела Атлантика где се хладне воде које долазе с Антарктика пењу према површини чинећи море знатно мање сланим.

4 „Видимо бројне туне, а такође и делфине”. Био је то резултат претходно описаног феномена мање сланоће воде, али овакве воде богате

рибом уопште не постоје западно од Канарских острва.

5 „14. септембар. Пролећу морске ласте и једна блуна”. Кристифор Колумбо примећује да се ове птице никад не удаљавају више од 80 миља од копна (150 km). Према капетану Коину птице су долетеле са Зеленоортских острва у чијој је близини Колумбо морао бити.

6 „Пробијамо се кроз саргасо-траву”. У то време ове алге по којима је Саргаско море добило име, простирале су се много даље на исток него данас. Да је Колумбо држао курс ка западу од Канарских острва, морао би их сresti много касније.

7 „После 20 дана, открио сам Индију”. Да је заиста

пловио на запад од Канарских острва, ова би тврдња била немогућа.

Коин мисли да је дневник фалсификован. Било је потребно да се прво виђење копна, вероватно острво Сомбреро из архипелага Девичанских острва, прикаже као фатаморгана и на тај начин дискредитује тврдња Мартина Алонса Пинсона који га је први угледао.

8 Да је Колумбо стварно пловио на запад, не би могао видети копно тамо где га није било нити се, као што пише, сукобити са супротним ветровима и наићи на мирне области тамо где дувају пасати. У ствари, мисли Луис Коин, после првог путовања странице бродског дневника исписане наред Атлантика замењене су другим, редигованим касније, док се флота борила с упорним ветровима у Карибима.

Наставља се на
страни 40

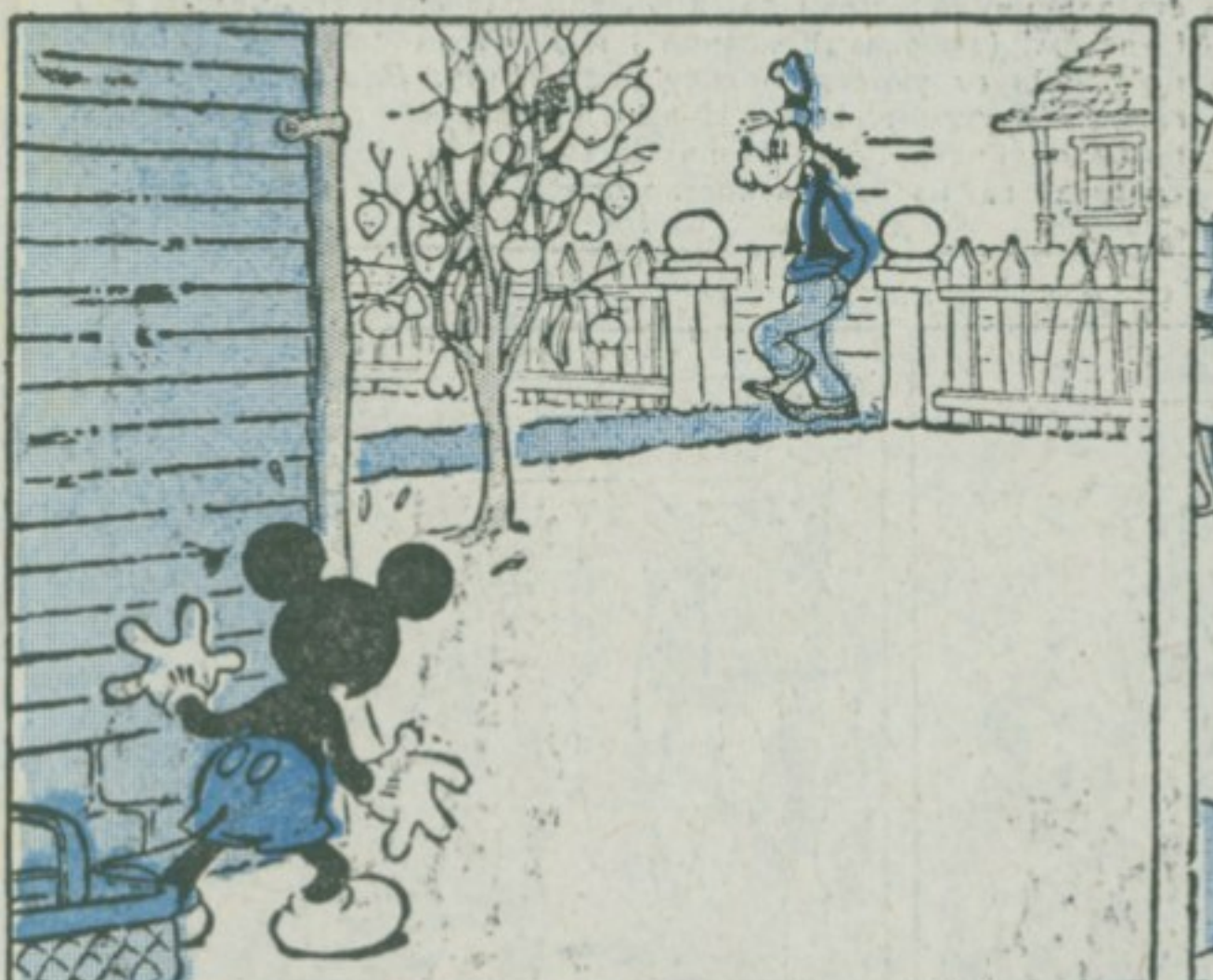
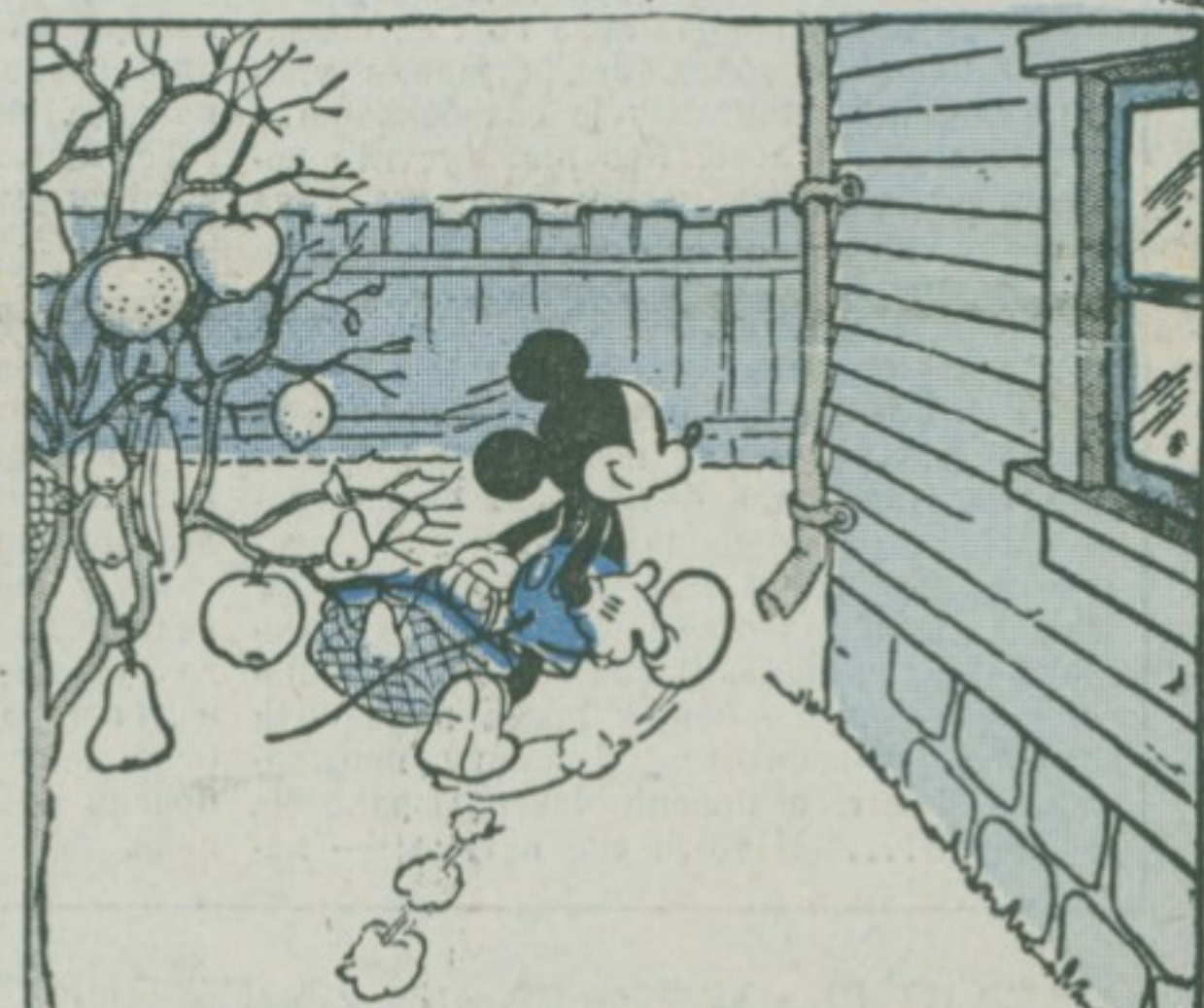
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

1
ДИНАР
—
ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ
И
ПЕТКОМ

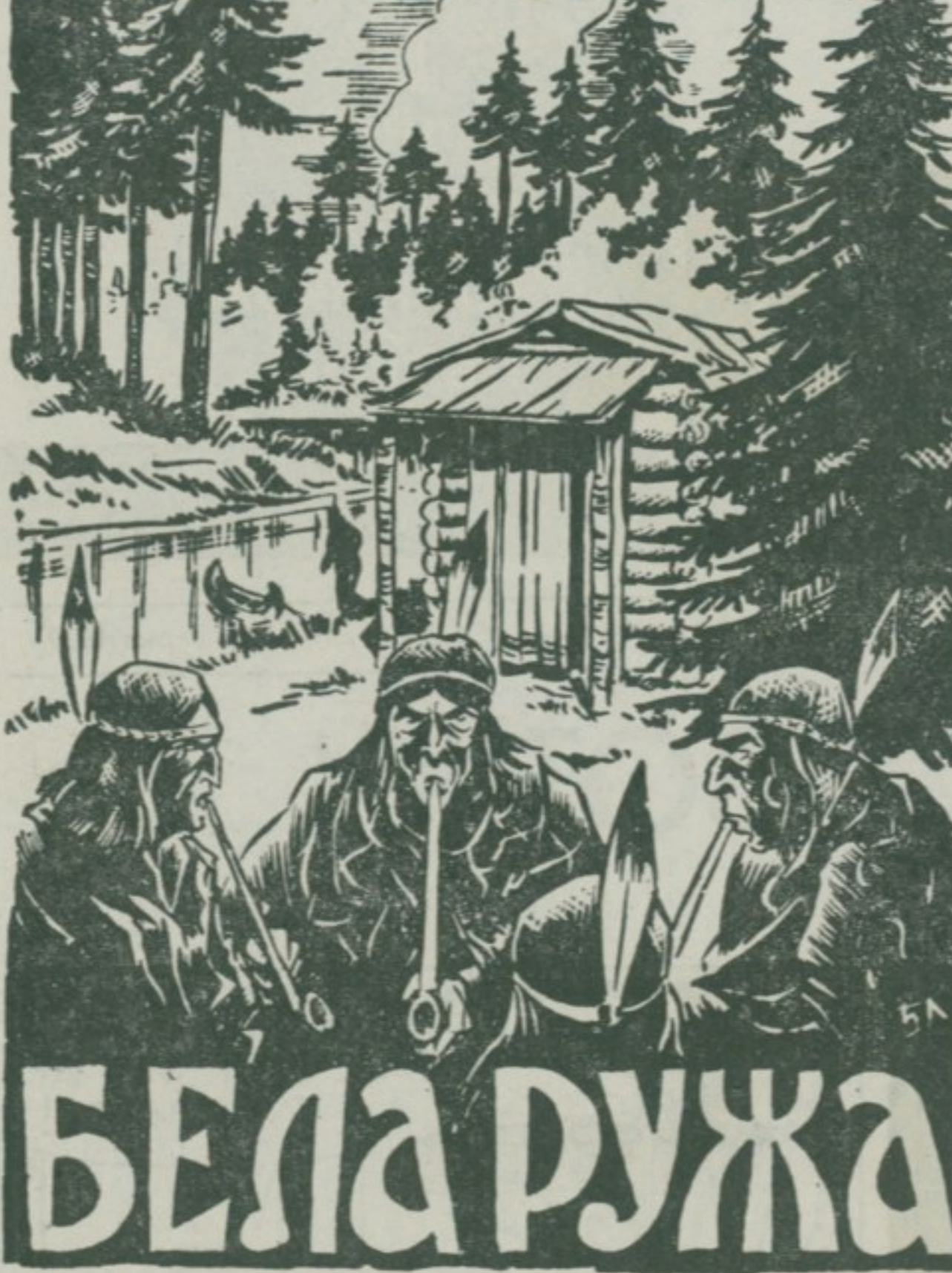
ГОДИНА I — БРОЈ 14 — петак 14 април 1939

Текст и цртежи
од Волта Дизнија

ШИЉА ЈЕ КУПИО ВОЋКУ

ЧАРЛС СНАЛФИЛД

БЕЛА РУЖА

Садржај ранијих наставака: Почетком прошлог века једну крчму близу реке Кузе у Америци, држи капетан Копленд. Једне ноћи, индијански поглавица Токеах доноси његовој жени на чување једно бело дете. Кад је дете одрасло, он га одводи у индијанско село. Ту Бела Ружа — тако је име она добила — друге са поглавицином ћерком, која се зове Канондах. Једног дана, Канондах јој каже да се појави у близини један бео младић који је настрадао у борби са алигатором. Склониле су га у дупљу једног дрвета. Дотле, Мико, поглавица племена Окони, прича црвенокошцима како они губе све више земље.

И света грудa би обојена крвљу првених ратника? — запита он поново после мучне паузе.

— Грובה убијених наших ратника има данас двадесет пута више од броја живих у племену Окони које моје око види сада пред собом! — одговори Мико истим жалосним тоном.

— То је Токеах све претсказао својој браћи, када је пре седам пута седам лета говорио с њима. То су биле његове речи: „Белих људи је мали број. Њихова снага слична је снази винове лозе која се обавија око наших стабала. Један једини удар секирицом и стабло је ослобођено немилосрдног загрљаја лозе. Ако пак пустите лозу да десет година несметано расте, тада ће она ваше потомке обухватити својим издајничким крацима и водити потомци умирати у њеном загрљају. У тој лози треба да гледате белог човека! Као слабији дошао је овамо. Слаб је био и у оно време када је Токеах још као дечак почео да се служи секиром. Али отада бели човек се као лоза распростро по нашим шумама и долинама. Многобројни као лоза постали су бели људи и једнога дана задавиће и последњег међу нама. И све жито наших поља и сва дивљач наших шума неће бити довољни да засите незајжљиву прождрљивост белих, а црвени човек мораће да се повуче!...“ И то је све истина! — на-

стави стари човек свечаним гласом. — Пре седам лета још једном вас је Мико опоменуо. То је била његова последња опомена. Тада је он послао своје гласнике великом поглавици племена Мускоги у жељу да постигне споразум између оба велика племена. Гласници су попустили „лулу мира“ с великим поглавицом и он им беше мисао да ће ударити на беле људе чим се пољима и шумама заори први ратни поклич. Али поглавица племена Мускоги мислио је да је Мико човек који жели да посеје семе неслоге између његове првене браће и белих људи. Да, Мико је имао намере да баци семе неслоге да би допније избио плод који би са земље наших предака за вечита времена отерао и његове и ваше непријатеље; са земље на којој смо ми данас остали бескућници. Али поглавица племена Мускоги видео је у нашем Микку издајника, и зли језици његове браће, која више воле ракију Американаца него слободу, издала су намере нашег Мика белом оцу и тако је Мико морао да напусти земљу својих предака. Велики дух заслепено је црвене људе тако да они нису више били у стању да распознају своју праву браћу, а у Микку су почели да гледају свога непријатеља. Када су најзад увидели да је Мико имао право, било је све докран. Белих је тада већ било више од бивола по степима, а наша првена браћа бејаху — потучена и сатрвена.

Дубоки уздаси разлегали су се извесно време овим скупом. Затим је опет настао тајак који је прекинуо глас говорника.

— Њихове беле кости покривене су земљом, а њихову крв киша је већ спрала. Земља им је одузета; по њиховим рекама не плове више њихови кајаци. Кроз њихове шуме јуре коњи белих људи по широким путевима. Што су ножеви и меци белих људи још од нас оставили, то ће доући њихова ракија. Токеах је видео поплаћена и уништена села свога народа; видео је своју браћу како као свиње леже у блату пијани пред својим домовима с пушкама и секирицама упрљаним од блата.

Последње речи говорник је изговорио бесно и са пуно бола. Тупо урликање почело је да се шири по гомили.

— Зар велики Мико није ништа говорио својој браћи? — упита један од присутних.

Поглавица диже главу и дуго посматраше говорника, а затим рече:

— Зар је мој брат заборавио да су наша браћа с оцу заборава реке само прекинула везу која их је везивала с Токеахом и његовим људима? Само будала говори два пута! Али неће још дуго трајати, а бели људи ће племе Мускоги отерати са последњег остатка његове земље исто онако као што су отерали преко реке толике јелене и ирвасе. Тада ће наша браћа доћи на ову страну реке да подигну своје колибе, а Токеах ће их дочекати раширених руку. Његова кућа биће и њихова. Он ће са придонелима поделити све што има и тада ће тек раскинути ланац јединства поново бити састављен.

Микко је бацно последњи поглед на трептаве зраке сунца које је залазило. Стари човек полако усташе из чучењег става. То је био знак за разлаз.

Поглавица је пошао према кући са прозорима и вратима која се налазила иза хладњака. У тој кући биле су свега две мале собе, растављене ћилимом који је висио са таванице. Дуж зида био је диван од плетеног прућа. Уз један од зидова стајала је дуга трпеза израђена врло просто. Изнад ње висио је један карабин америчког порекла, а поред њега један уметнички израђен пиштољ са две цеви и једна ловачка пушка. На супротном зиду висило је индијанско оружје: стреле, луковни, ножеви и секирице. Усред овог оружја налазила се једна лепо украшена ловачка торба, у којој су били разни тајанствени лекови. Ову торбу гледали су амерички Индијанци са исто толико страхопоштовања као Европљани жезао, круну, или маршалску палицу.

— Моје ћерке остале су дуго у пољу — рече Мико када су обе девојке из помрчине ушле у кућу.

— Оне су брале грожђе које њихов отац толико воли — одговори Канондах.

Затим узе земљани куп, напуни га грожђем, а онда га стави пред ње. Она са још две аделе у којима је било месо од јелена и прженог арневе кукуруза. Из крчага насу она неку течност у велики пехар и пружи га оцу који попи један гутљај, стави пехар на страну, а затим по-

једе неколико комада меса од јелена и пуну шаку прженог кукуруза.

— Зар моја деца нису гладна? — упита стари човек девојке.

— Оне су се најеле грожђа.

— Добро! — рече поглавица и загнури главу у шаке.

Тек што је Канондах спазила овај покрет у једном скоку створи се испред свог оца, клекну пред њега и прекрсти руке преко груди.

— Зашто је поглед поглавице племена Окони тако мутан, његово лице тако турбоно? — прошапута девојка умилним гласом. — Он је далеко од грובה својих отаца, али Велики Дух је близу њега. Његови облаци плове изнад Микове главе и штите га, заклањајући га од непријатеља све док не васкрсне његов оправдани гнев.

Ове речи младе девојке биле су речене као песма. Необична еластичност њеног гласа деловала је неописиво и убедљиво.

— Зар Бела Ружа данас не може да пева песму племена Окони? — упита поглавица гледајући на омањену собу.

Канондах је устала и почела по мрачној соби да тражи Белу Ружу коју никако није могла да нађе. За време песме Ружа се беше повукла у суседну собу. Брзо је обукла сукњу, узела један ћилим, зграбила пешто из ловачке торбе с лековима и на претима се искрала из куће...

У то доба становници овог сеопета већ су спаваали дубоким сном. Ниједна једина људска прилика није се могла видети надалеко. Ружа застаде један тренутак, а затим, као улапшена срна, појури стазом која је из насеља водила према шуми. Задихана и испржена стигла је најзад са својим теретом до склоништа у дрвету. Ту је застаде један тренутак, окренула се плашљиво, а затим се приближила отвору. Срце јој за тренутак застаде.

— Странцу је хладно, он је болестан и гладан — шапутала је узрјучано.

Једним скоком Ружа је прескочила клада на улазу. Рањеник је спавао. Свијелена марама била је натопљена усиреном крвљу. Ружа је опрезно скинула мараму и у рану насула неку течност. Од страховитог бола странац је јакнуо и пробудио се.

— Тихо, за име Бога, тихо! — мољаше Бела Ружа склопљених руку. — То је балзам из торбе великог Мика. Он ће исцелити твоју рану.

После кратке паузе Бела Ружа настави једва чујно:

— Ево ти сока од грожђа! Донела сам ти и печеног меса од водених птица и дивљачи. А ово ће те угрејати — настави она покривајући га вуњеним ћилимом.

Бела Ружа бапч још један поглед на странца, прескочи клада које беху затварале отвор и потрча према насељу. Што год је долазила ближе кући њени кораци бивали су лаганији. Када је дошла до хладњака, њене очи угледаше Канондах.

— Бела Ружо, шта си то учинила? — шапутала је Индијанка. — Мико те је тражио.

— Ево — одговори јој Ружа без даха и пружи јој једну скоро празну бочицу.

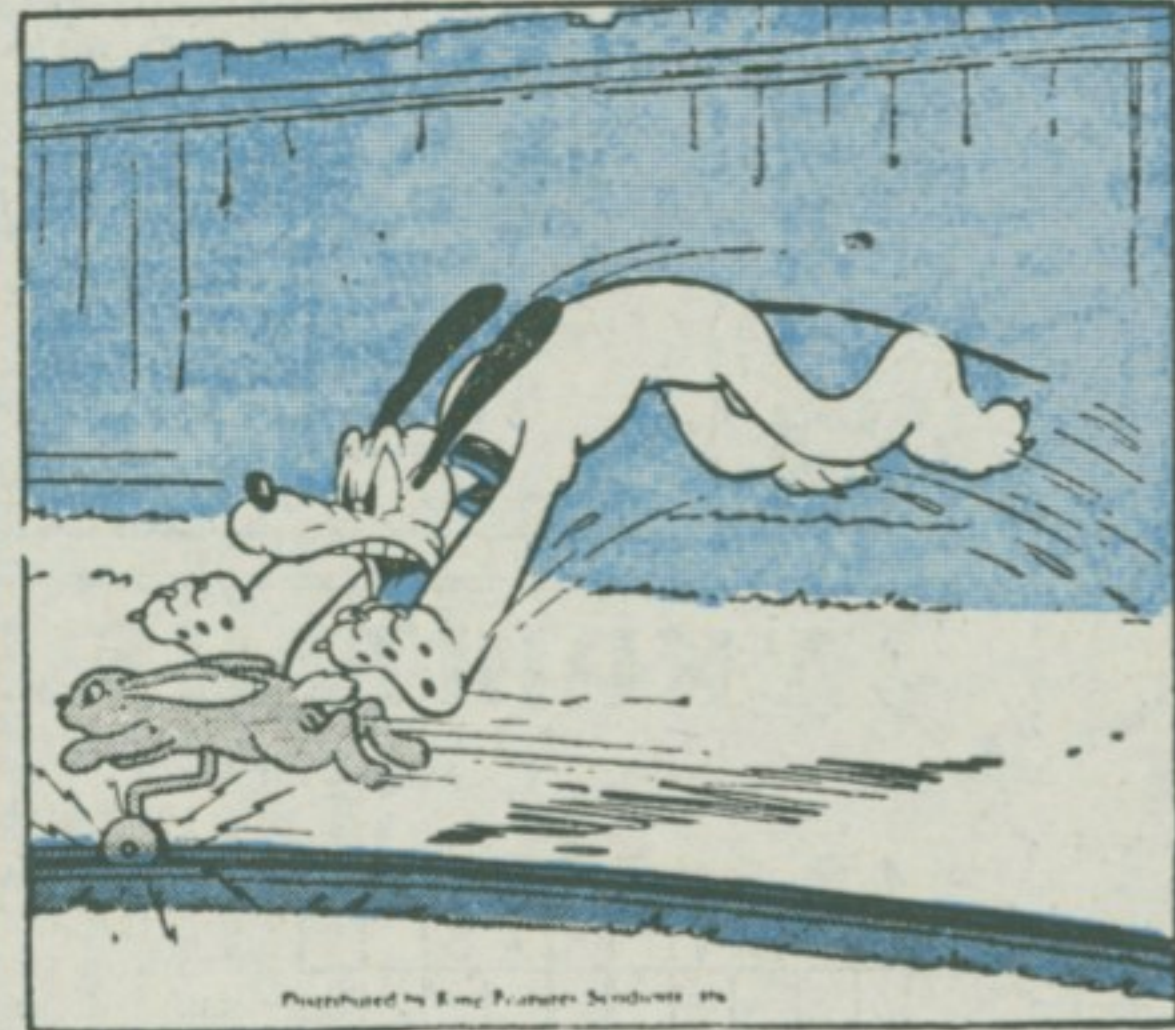
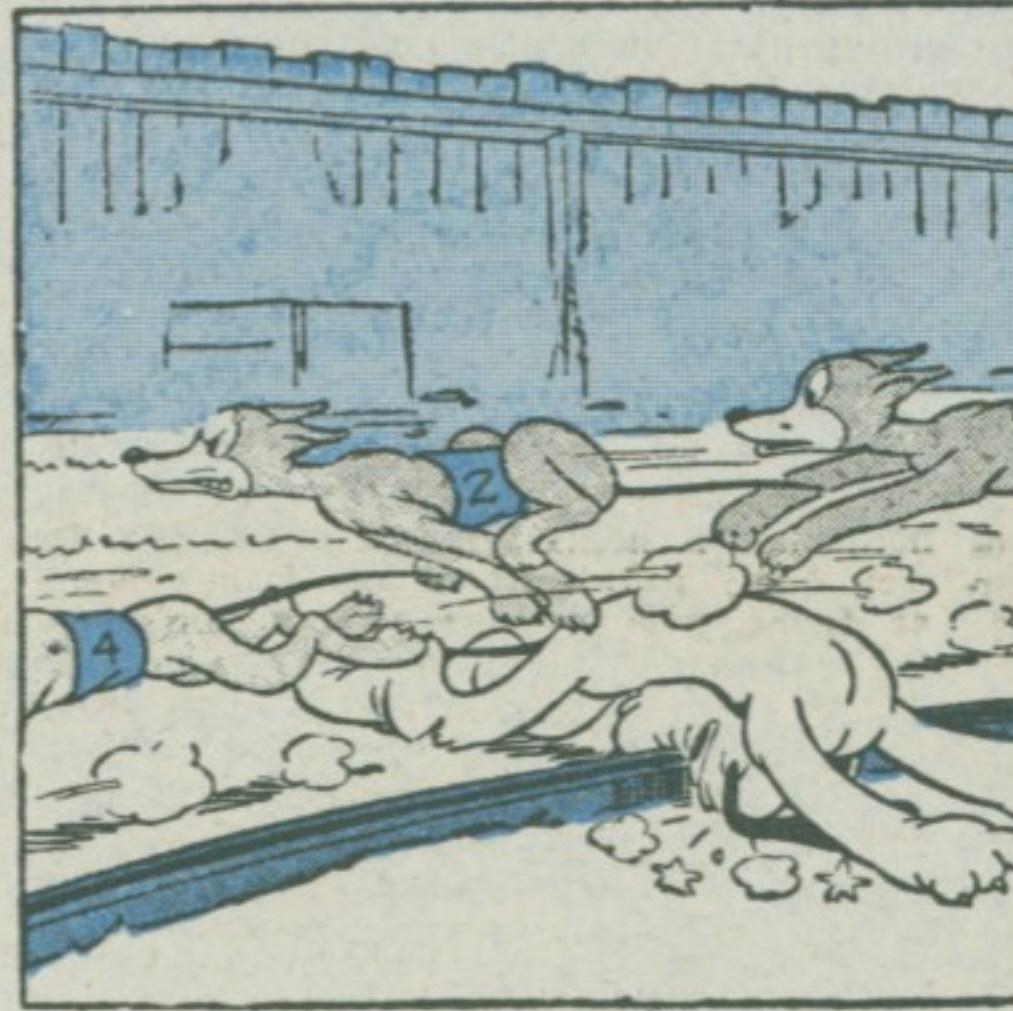
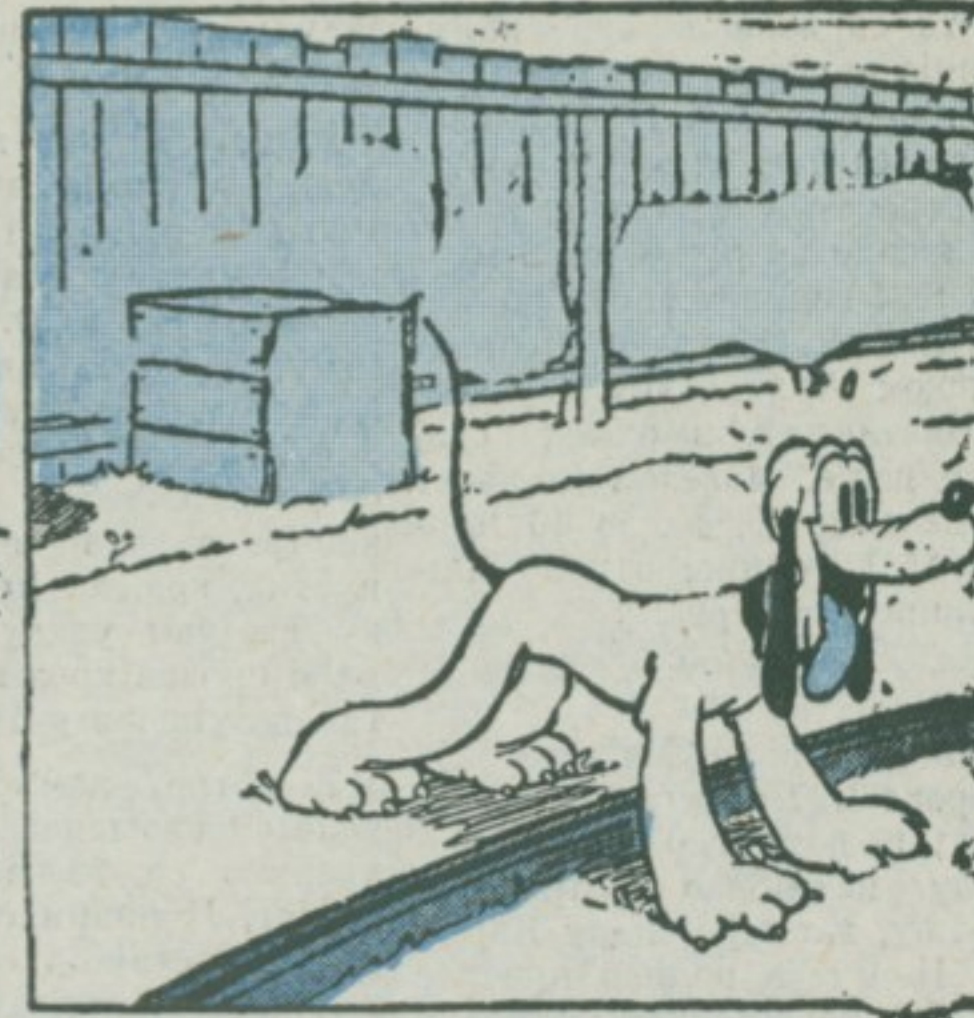
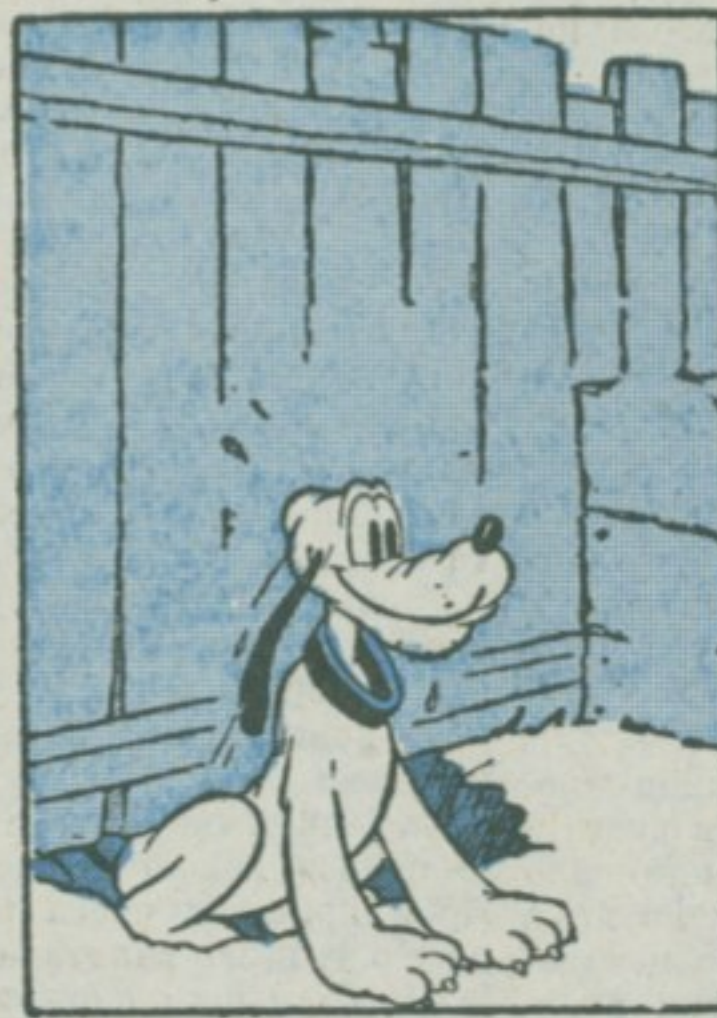
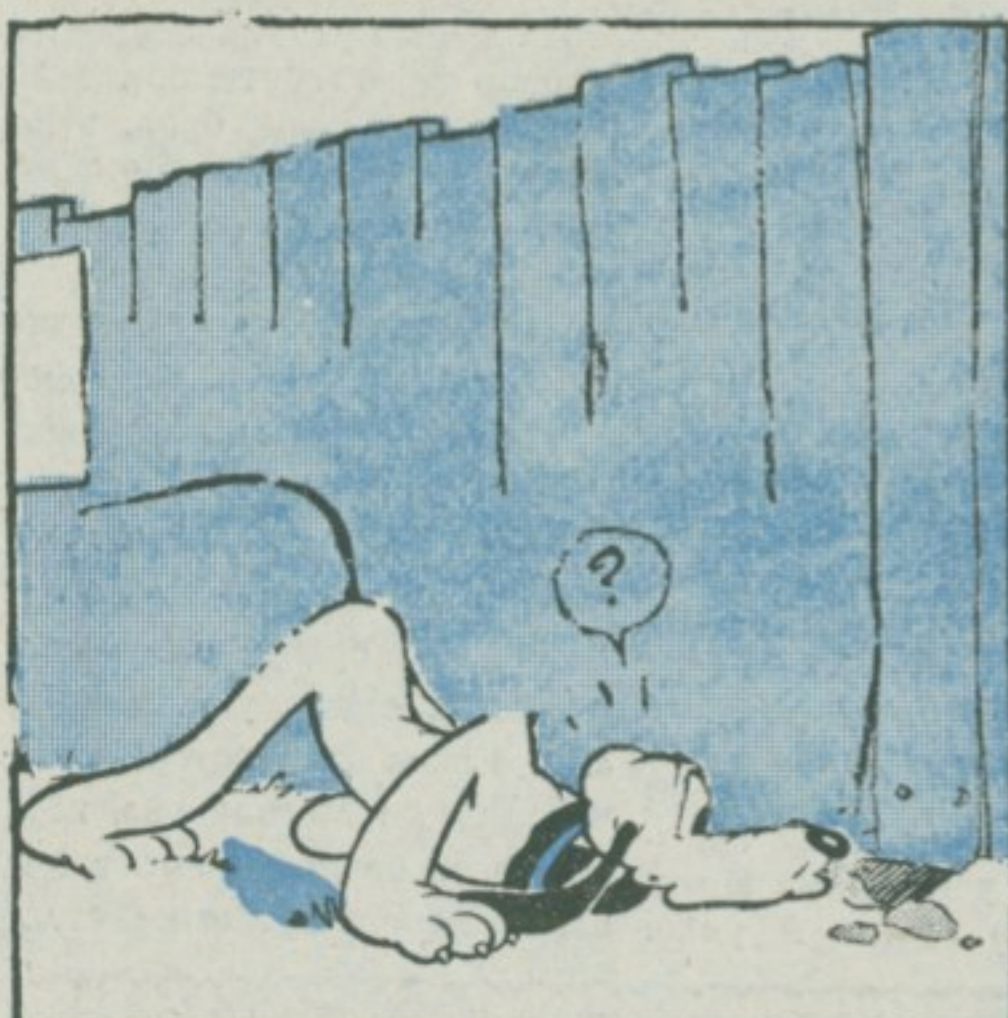
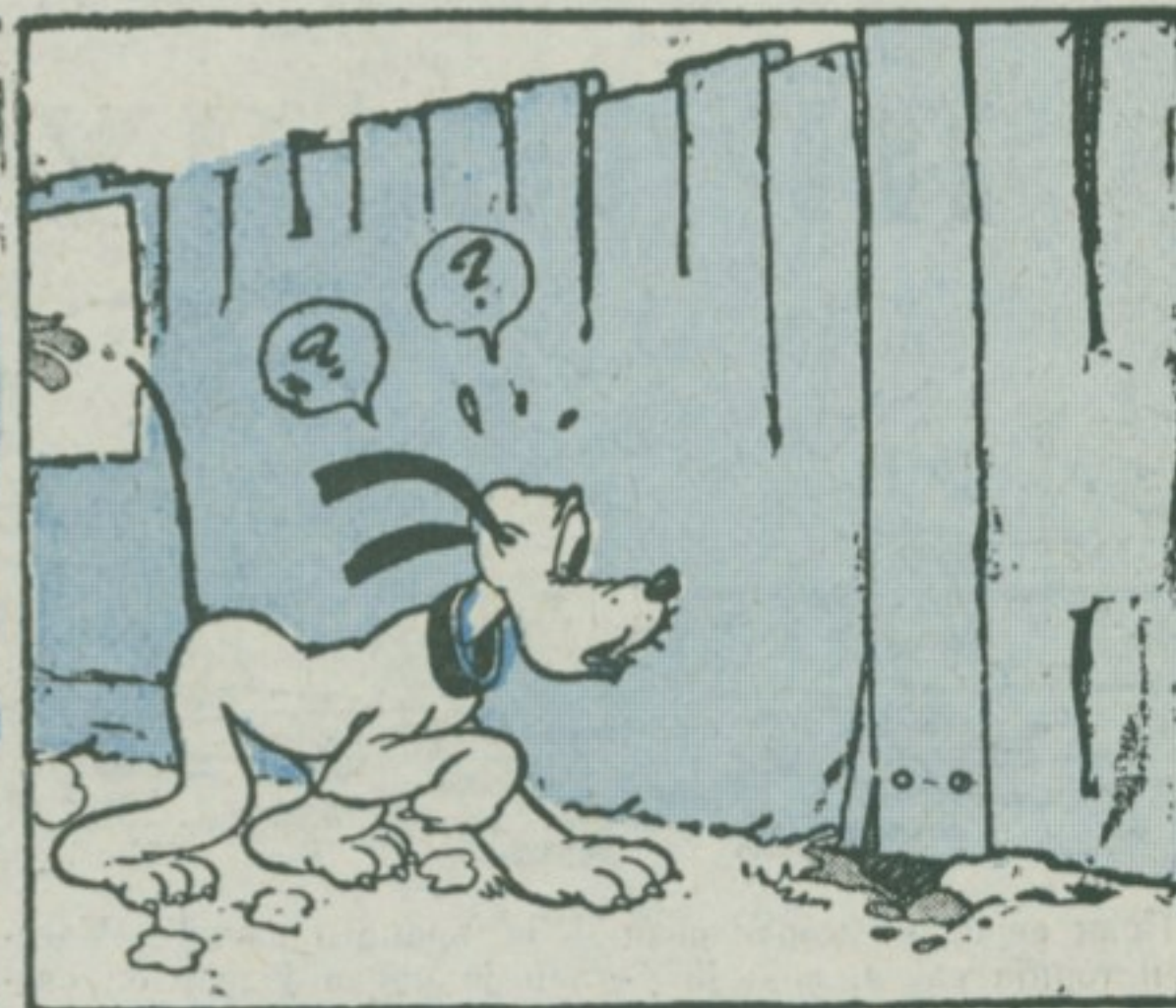
(Наставиће се)

РИСТА СПОРТИСТА

Текст: ЉУБИНКА БОБИЋ и МИЋА ДИМИТРИЈЕВИЋ
Цртежи: МОМА МАРКОВИЋ

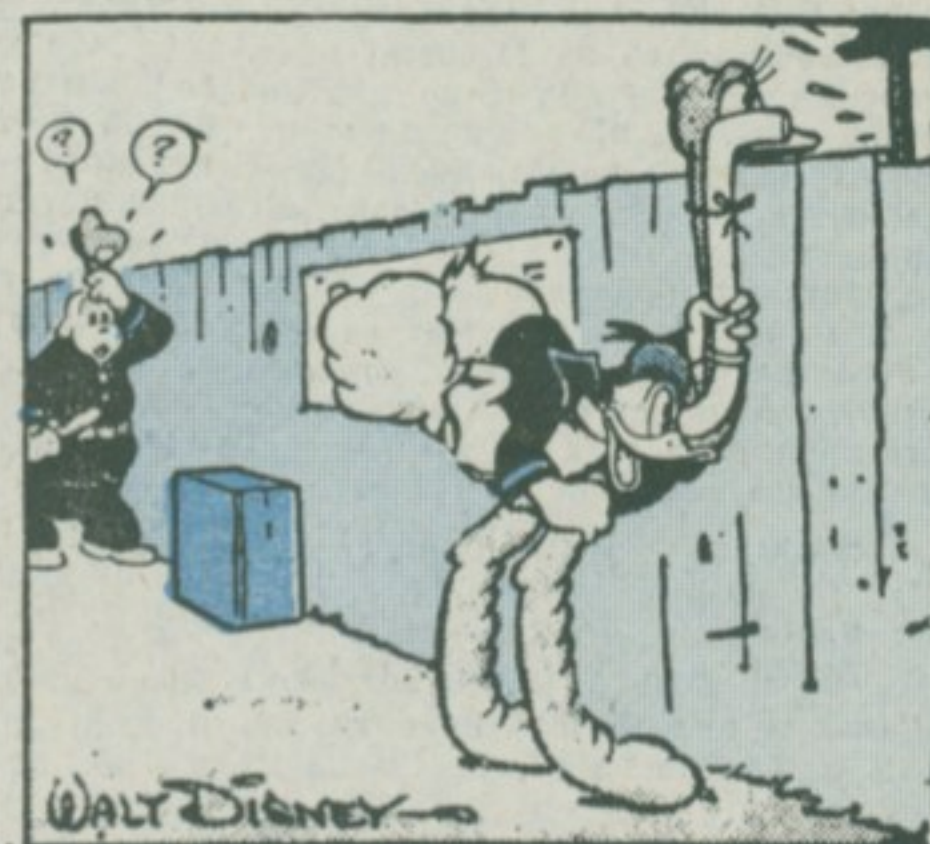
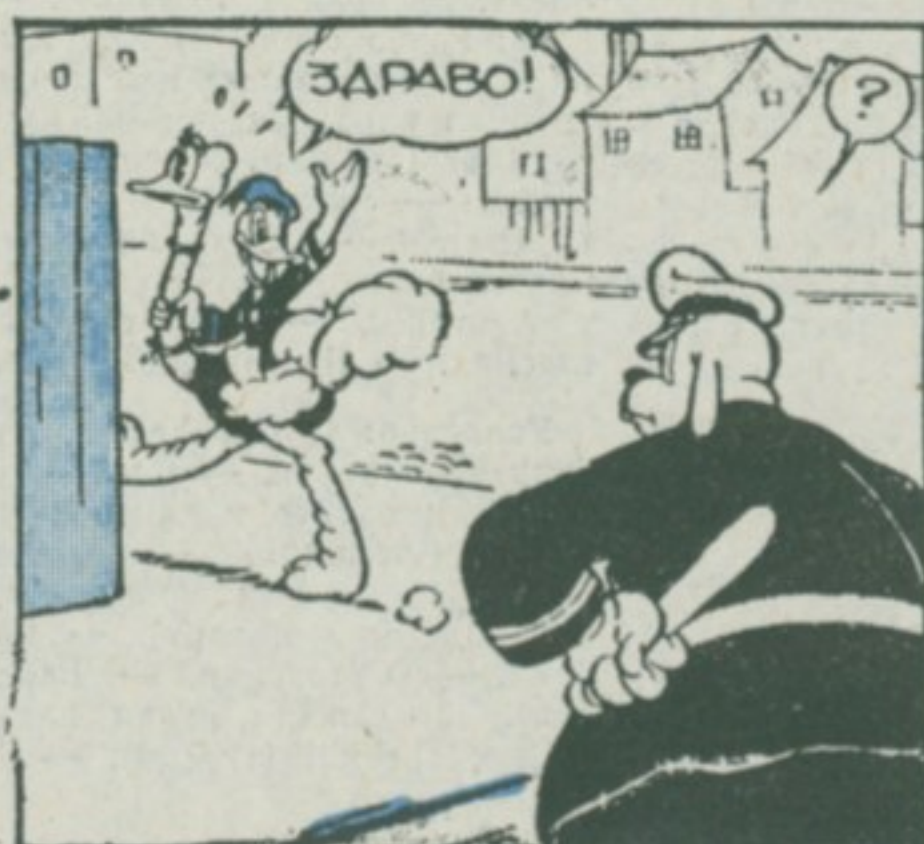
Садржај ранијих наставака: Мали Риста — спортиста залутао је јурећи за Шулетом (званим „Арамбаша“), Цулетом (званим „Кукавица“) и Дулетом (званим „Гладица“), који су украли његову нову лопту. Док полиција трага на све стране, Шуле, Цуле и Дуле решавају да га и они потраже. Ристу су ухватили Цигани, али једна Циганчица спасава га из циганског логора и бежи с њим.

ПАЈА И ОСКАРУША од Волта Дизнија

ПАЈА ГЛЕДА УТАКМИЦУ

ПОЧЕТОМ XVI ВЕКА

ПРВО ПУТОВАЊЕ ОКО СВЕТА

Изванредан подвиг португалског морепловца Фернанда де Магелана, који је приликом овог смелог подухвата нашао смрт

Фернанд де Магелан

Први европски морепловац у историји света, који је успео да доспе у Тихи Океан и то обилазећи око најјужније тачке Јужне Америке, био је Магелан. Преваливши огроман пут и савладајући невероватне тешкоће, њему је пошло за руком да 6 марта 1521 године стигне до Маријанских Острва у Полинезијском Архипелагу.

Настављајући одмах свој пут даље, Магелан је десет дана касније, дакле 16 марта 1521 године, открио Филипинска Острва.

* *

Фернанд де Магелан је пореклом Португалац. Године 1517 напустио је своју земљу и отишао кастиљском краљу, каснијем цару Карлу V. Њему је поднео предлог да оде на Молучка Острва у Тихом Океану. У те крајеве дотле се пловило обилазећи Гребен Добре Наде, крајњу јужну тачку Јужне Африке, али је Магелан захтевао да му се дозволи да плови у правцу запада, дакле да у Тихи Океан дође обилазећи Јужну Америку.

Тај план је за оно време био толико смео, да се Карло V устезао да одмах да свој пристанак. Најпосле, 22 марта 1518 године дао је дозволу Магелану да организује експедицију стављајући му на расположење пет бродова.

* *

Магелан је пошао на пут 20 септембра 1519 године. Посада на бродовима, било их је пет, износила је 263 људи. Поред Португалаца и Шпанаца, било је и 13 Француза.

Заповеднички брод ове експедиције био је „Тринидад“. На њему је био Магелан. Осталим бродовима командовали су кастиљански капетани, који су тешка срца пристали да пођу на далеки пут под командом једног страпца.

За време пловидбе Магелан је морао једног од својих капетана да окује, јер је покушао да изазове побуну.

Децембра 1519 године малена флота стигла је у залив Рио де Жанеиро. После кратког одмора флота је наставила пут ка југу. На овоме путу, за време једне страховите буре, пропao је један брод, али је сва посада била спасена. Остатак флоте пловио је сада недељама дуж пустих, кршевитих обала покушавајући узалуд да пронађе пролаз кроз који би могла да уплови у Тихи Океан.

Животне намирнице почеле су све више да нестају уколико се даље одмицало на југ. Морнари су из дана у дан постајали све незадовољнији. Кастиљански капетани сматрали су да је на ступио погрешан тренутак, да са заповедништва флоте забаци омрзнутог Португалаца,

па да сами узму команду у своје руке. Чак су успели и да ослободе свога другог кога је Магелан оковао због непослушности.

Када су за своје циљеве придобили и део морнара, напали су Магелана. Међутим, сви морнари нису напустили Магелана те је помоћу њих убрзо угушило побуну. Двојицу кастиљанских капетана погубио је, а трећег је оставио на пустој обали...

* *

Пошто је савладао побуњенике, Магелан је могао слободно да дела и да поврати добро расположење код својих морнара. Остатак флоте продужио је пут ка југу.

У октобру, 21, флота је доспела до крајње тачке Јужне Америке и ушла у мореуз који и данас носи Магеланово име.

На једном од бродова тада је поново дошло до побуна. Први крмаш овога брода, пошто је везао капетана кога је Магелан поставио, узео је команду брода у своје руке и наредио да се плови према Шпанији, где је заиста и стигао 6 маја идуче године.

Магелан је сада, дакле, располагао са свега три брода. Ипак је храбро пошао даље. Најпре је испитао дивље обале Ватрене Земље, а затим је, крајем новембра, заплонио у Тихи Океан.

Током месеца јануара открио је више група острва у Тихом Океану. Шестог марта је стигао на Маријанска Острва, а 16 марта на Филипинска Острва.

Последњи дан пловидбе био је страхан. Хроничар ове експедиције забележио је ове редове:

„Нисмо више имали никакве свеже хране. Двопек се био сав претворио у прашину у којој је било много прва. Вода за пиће била је загађена. Да не бисмо помрли од глади, морали смо да једемо комадиће коже, које смо дотле подметали да нам дрво трећем не тањи конопце. Та кожа, вазда изложена води и сунцу, била је невероватно тврда, да смо морали да је држимо неколико дана у морској води да би бар мало омекшала.“

На Филипинским Острвима Магелан је одлучио да својим људима да дужи одмор.

НАУЧИТЕ ДА ИГРАТЕ ШАХА

ШАХ У ПЕТНАЕСТ ЛЕКЦИЈА

XI Лекција

У прошлом часу имали сте овај положај:

Бели: Кс5, Тф3.

Црни: Кг5.

Узели смо да је на потезу бели, па смо вукли први потез: 1) Тф3—г3+. Црни краљ добио је, дакле, „шах!“, па зато мора да се склони (да бежи) испред удара белог топа. Црни краљ има само три поља на располагању: h4, h5 и h6. Зашто само три поља? На зато што не може да остане или да стане на неко поље на g-линији, јер бели топ туче сва поља на тој линији, а не може да пређе ни на f-линију, јер бели краљ то не дозвољава. Зато му је остала слободна једино h-линија.

Нека црни краљ „побегне“ са g5 на h6: Кг5—h6. Ако сада бели одигра краљем са e5 на f5, црни краљ имаће на располагању само два поља: h5 и h7. На h5 не сме да стане. Зашто? Просто зато што ће бели да одигра топом са g3 на h3 и даће мат црном краљу. Црни краљ биће, дакле, матиран, биће побеђен, јер неће има где да стане. (Мат се означава знаком: ++ или X или се уз потез напипше: мат.) Према томе, овај први случај са матирањем црног краља поновимо у потезима:

Бели: Црни:
1) Тф3—г3+ Кг5—h6
2) Кс5—f5 Кх6—h5
3) Тг3—f3++ (или: Тг3—h3X)

Сада да видите шта ће бити ако краљ са h6 оде на h7, уместо на h5

(да не би добио мат): Кх6—h7. Бели ако хоће у што мање потеза да матира црнога, мора да вуче: Кf5—f6, зато да би одмах дао мат топом са g3 на h3 ако се црни краљ врати на h6. Црни то види, па зато мора на једино поље (h5) које му одлаже пораз: Кх7—h5. Бели, да би приморао црнога да се врати краљем на h7, мора да игра: Кf6—f7. Сада црни има једино поље слободно: h7, па зато мора да вуче: Кх8—h7. Бели одмах даје мат: Тг3—h3 мат. Да поновимо и овај случај у потезима:

Бели: Црни:
1) Тф3—г3+ Кг5—h6
2) Кс5—f5 Кх6—h7
3) Кf5—f6 Кх7—h8
4) Кf6—f7 Кх8—h7
5) Тг3—h3X.

(У оба ова случаја можете узети да црни матира белог, тојест да бели на g5 има само краља, а црни да има краља на e5 и топ на f3 и да је црни на потезу. Ова напомена је потребна, да не бисте случајно разумели да у шаху добија само онај играч који има беле фигуре. У шаху, запамтите, добија партију онај који боље игра.)

Узмимо сада други пример шахрања и матирања. Нека на табли црни има краља на c6 и даму на b1, а бели само краља на a8. Црни је на потезу. Каже се и овако: црни вуче. Најпре мало да лажемо „шахов“ белим краљу, вежбе ради. (Пошто је црни на потезу, то ћемо, пре писања потеза, да вам објаснимо још један знак: 1) ... , који ће стојати с

десне стране. Тај знак значи да је бели нешто већ вукао (да је свој потез већ одиграо), па ћемо у продужењу тог знака, у десно, написати први потез црнога.) Нека црни игра овако:

1) ... Дб1—a2+
Бели краљ има само једно поље слободно (b8):

2) Кa8—b8 Да2—b3+
Бели краљ има сада три поља слободна: a8, a7 и c8. На које год поље дође, црни ће га одмах матирати латом (Како? Пронађите сами!). Али за сада немојте да матирате, већ се још мало вежбајте у давању шахова са неке треће стране! Дакле, бели је вукао:

3) Кb8—c8 Дб3—h3+
4) Кc8—d8 Дh3—h7
Црни игра дамом на h7 да бели краљ не би прешао на седми ред (хоризонталу), и то на поље e7. Сада бели има два поља слободна: c8 и e8. Он се одлучује за e8 да не би добио мат (Пронађите мат ако би бели краљ отишао са d8 на c8!). Црни у том случају игра дамом на g7, да бели краљ не би са e8 прешао на f8. Дакле:

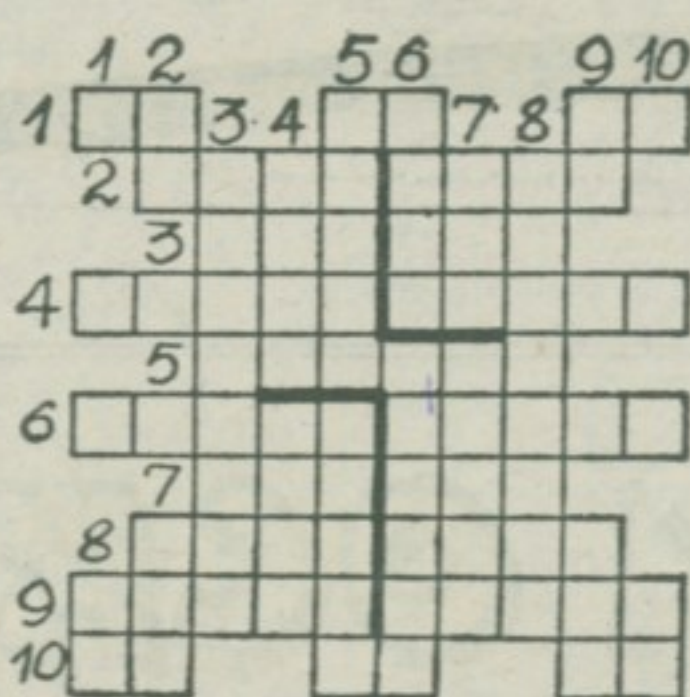
5) Кd8—e8 Дh7—g7
Бели сада мора краљ . на d8, па га црни матира:

6) Кe8—d8 Дg7—f8X.
Или: 6) ... Дg7—d7 мат.

Задатак: Пронађите како је црни првим потезом, у почетку још, могао да да мат са b1.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Број 13:

Водоравно: 1) Дела! — А шта онда? — Узвик. 2) Заустигао се. — Здела. 3) Град у Немачкој. — Наполако: Грчко слово. 4) Место у Етиопији. — Име нашег најславнијег јунака из народних песама. 5) Посматрај! 6) Оно што је спрењено за ткање. — Учини! 7) Их. — Судба. 8) Старац. — Нека тако буде! 9) Свечев олар. — Куршуми. 10) Река у Аустрији. — Двапут исти самогласник. — Показна заменица.

Усправно: 1) Скраћеница за један балкански новац. — Слово које Бук није одмах унео у нашу азбуку. — Успен сугласник. — Наставак за прило: времена салаша. 2) Слово латинице (у изговору). — Самогласник. — Сугласник. — Вера (турски). 3) Славни руски писац. 4) Браво, срећно! (турски). — Делкиа.

5) Затра се, преста да живи. — Драги камен (у множини). 6) Богородичин отац. — Златан новац. 7) Јудејски нар. — Мирис. 8) Руски композитор. 9) Лична заменица. — Предлог. — Зубни сугласник. — Име детектива Линкертон. 10) Предлог. — Опет предлог. — Самогласник. — Јест!

* * *

Решење броја 12: Водоравно: 1) У. О. (Удружена опозиција). — Усул. — Пр. (= пример). 2) Брамапутра. 3) Ар. — Ерно (Едуар). — Дб. 4) Нат. — Ех! — Бос. — 5) Егида. — Панта. 6) Уме. — Ос. — Лео. 7) Те. — Опа. — Ор. 8) Сарданапал. 9) Ин. — Алиа. — На!

Усправно: 1) Уб. — Е? — Сп. 2) Орангутан. 3) А. — Ранце. — Р. 4) Уме. — Гле. — Ода. 5) Саре. — А. — Опал. 6) Упих. — П. — Сави. 7) Дуо. — Бал. — Кол. 8) Т. — Донео. — П. 9) Просторан. 10) Ра. — А. — Ла.

ХУМОР

Учитељица објашњава деци зашто се употребљава метар, па онда на крају поставља питање:

— Зашто још може да се употреби метар?

— Њиме могу да се мере деца у трамвају, да би се видело да ли треба да плате карту или не...

НЕУСТРАШИВИ КАПЕТАН ГРИН

Једног дана 1690 године гусари, под командом гусарског капетана Тафета, напали су трговачки брод „Џеси“, који је пловио Карибским Морем. После краће борбе гусари су заузели трговачки брод и бацили капетана Саутерна и његову ћерку у затвор. Капетан Грин, који се налазио на гусарском броду покушава да спасе капетана Саутерна и његову ћерку.

КАПЕТАН ГРИН ЈЕ ПРОВЕО НОЋ НА ПАЛУБИ БРОДА, РАЗМИШЉАЈУЋИ КАКО ДА СПАСЕ КАПЕТАНА САУТЕРНА И ЊЕГОВУ ЋЕРКУ...

ДОК ЈЕ ОН КОВАО СВОЈ ПЛАН...

ДА ЛИ ДА ВЕРУЈЕМ ТОМ МЛАДИЋУ, АПРИЛ? ЈОШЕ, ОН ОН ИЗГЛЕДА МЕ ЈЕ ЗАШТИТИО ПОШТЕМ... ГЛАД СУ ГУСАРИ ЗА-

УЗЕЛИ НАШ БРОД! МИСЛИМ ДА СМО У ЊЕМУ НАШЛИ ПРИЈАТЕЉА!

У БРОДСКОМ ЗАТВОРУ ВОДИО СЕ ОВАЈ РАЗГОВОР...

У СВИТАЊЕ ЗОРЕ, ДОК ЈЕ БРОД ПРОЛАЗИО КРАЈ КОРНАДИНОГ ОСТРВА...

ХЕЈ, КАНБИ! ПАЗИ, ЈЕДРО!

ЈЕ ДАН КРИК СЕ ПРОЛОМИО КРОЗ ЈУТАРЊУ ТИШИНУ...

ДА КУДА ГА ЗАУСТАВИТЕ СПАСЕМ! БРОД!

КАКО СЕ САД ОСЕТАШ, КАНБИ?

ДОБРО... ХВАЛА ВАМ, КАПЕТАНЕ, ВИ СТЕ МИ СПАСЛИ ЖИВОТ... АКО ВАМ ИКАДА УСТРЕБА МОЈА ПОМОЋ, ЈА САМ ТУ!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ПЛАН КАПЕТАНА ГРИНА

ЏИНИ И ЏУНИГЛЕ

ИЗНЕНАДНИ НАПАД

ПРИНЦ БАТАН* ЈЕ ЗАРОВИО ЕНГЛЕЗА ПИТЕРА ХОКИНСА И ЊЕГОВОГ СИНА РОНАЛДА... ЏИНИ БРАДЛИ, ЗВАНИ ЏИНИ ИЗ ЏУНГЛЕ, И ЛИЛИ ДЕ ВРИЛ БОРЕ СЕ ПРОТИВ БАТАНА И ЊЕГОВЕ БАНДЕ ТИГРОВА ШАПА... ЏИНИ ПОКУШАВА ДА СПАСЕ ХОКИНСА И ЊЕГОВОГ СИНА...

ХИ! ИЗГЛЕДА МИ КАО ДА ЈЕ БАТАН НЕКУДА ОТИШАО... ОХО, ШТА ЈЕ ТО?... ХОКИНСА И ЊЕГОВОГ СИНА ВОДЕ НАОРУЖАНИ ЛУДИ ОВАМО!

ТО МОЖЕ ДА ЗНАЧИ САМО ЈЕДНО БАТАН ЈЕ НАРЕДИО ДА ИХ СТРЕЛАЈУ... МОРАМ БРЗО ДА РАДИМ!

ЏИНИ ЈЕ ЗНАО ДА ЈЕ БАТАН ПОСТАВИО МИТРАЉЕЗЕ НА СВИМ СТРАТЕГИЧКИМ ТАЧКАМА СВОГ ЛОГОРА, ДА БИ СЕ ОБЕЗБЕДИО ОД ПОБУНЕ МЕЂУ СВОЈИМ ЛУДИМА

ОН СЕ ПРИКРАО ЈЕДНОМ МИТРАЉЕЗУ, СКОЧИО НА ЛУДЕ КОЈИ СУ СЕ НАЛАЗИЛИ КРАЈ ЊЕГА И ОБОРИО ИХ НА ЗЕМЉУ...

ДОК СУ СЕ БАТАНОВИ ЛУДИ СПРЕМАЛИ ДА СТРЕЛАЈУ ЗАРОВАЉЕНИКЕ, ЗАКЛОКОТАО ЈЕ МИТРАЉЕЗ И ОБОРИО НЕКОЛИЦИНУ...

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: АВОНОТ

ТАЈНА КУЋЕ

СТАРОГ АРХЕОЛОГА

ДОЖИВЉАЈИ
МАЛЕ АНЕ
И ЊЕНОГА ПСА
НУЛИЦЕ

14. НЕУГОДНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ
Г. МЕНТЕЛА

Садржај ранијих наставака: Мала Ана Руни, бегуница из једног дома за сирочац, где су с њом рђаво по-ступали, склонила се у кућу старог археолога Ментела, познату у околини под именом „кућа с хиљаду врата“. Стари Ментел и његова сестра Лидија су добри према Ани, али она има једног непријатеља: Ментеловог секретара г. Син-гу. Синга сазнаје да је г. Ментел поверио Ани тајну како се отварају врата која воде до једне куле у којој г. Мен-тел крије неко злато. Он с двојицом лопова одлази код старог научника Џонса, стручњака за тајне браве, и од ње-га на превару измамљује решење како се отварају врата у Ментеловој кући.

ПОЖУРИТЕ С ТИМ! НОТ ЈЕ ПРИЛИЧНО ОДМАКЛА!

ХОЋЕШ ЛИ НАЈЗАД УСПЕТИ ДА ОТВОРИШ ОВАЈ САНДУК?

БЕРОВАТНО!

Е, БАШ СМО ЈОШЕ СРЕЌЕ! ОТВОРИЛИ СМО ХИЉАДУ ВРАТА ДОК СМО ДОСПЕЛИ ДО ОВЕ КУЋЕ...

...А САДА НИСМО У СТАЊУ ДА ОТВОРИМО НИЈЕДАН КОВЧЕГ С БЛАГОМ!

И ТИ СИ МИ НЕКИ ЧОВЕК ОД ИДЕЈА! ДА САМ ЈА ОВО ОРГАНИЗОВАО, ПОНЕО БИХ БАР ЈЕДНУ БОЉУ ЕКСПЛОЗИВА!

БЕРОВАТНО!

МОЖДА ЋЕМО МОЋИ ДА ОДВАЛИМО ПОКЛОПАЦ?

БЕРОВАТНО!

ЈЕДАН... ДВА...

ТРИ...

ЗЛАТО У ПОЛУТА-МА!

ЈЕСАМ ЛИ ВАМ ГОВОРИО ДА ОВДЕ ЈЕКИ ВИШЕ ДЕСЕТИ-НА МИЛИОНА!

БЕРОВАТНО!

ХИРУКЕ ЋЕ МИ ОТПАСТИ! НИСАМ ЗНАО ДА ЈЕ ЗЛАТО ТАКО ТЕШКО!

ОВО ЗЛАТО ПРЕТСТАВЉА ТАКО ЈЕ! АЛИ ТО ДОБАР ПЛЕН!

НИЈЕ СВЕ! ИДУЋИ ПУТ УЗЕЋЕМО ЈОШ ВИШЕ!

БЕРОВАТНО!

ГОСПОДЕ БОЖЕ! КАКО СУ МОГЛИ ДА УБУ? СВА ВРАТА СУ БИЛА ЗАКЉУЧАНА!

МИ СМО ПОКРАДЕНИ!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: СТАРИ НАУЧНИК У НЕДОУМИЦИ

Пустоловине
МАЛОТА ЦОНИЈА

БЕРУЈУЋИ ДА НА БРОДУ „МОРСКА ЛАСТАВИЦА“ ПОСТОЈИ НЕКА ИЗДАЈИЦА, ШАНГ ЛИН И ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ ПРОВОДЕ НЕКОЛИКО УЗБУДЉИВИХ ЧАСОВА У ПОТЕРИ ЗА ТАЈАНСТВЕНИМ НЕПРИЈАТЕЉЕМ

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ПОКУШАО ДА УБИЈЕ НАШЕГ КРМАНОША НАЛАЗИ СЕ ЈОШ НА БРОДУ... АКО ГА УХВАТИМО, НИШТА НАС ВИШЕ НЕТЕ СПРЕЧИТИ ДА ДОЂЕМО ДО ГУСАРСКОГ БЛАГА

МУДРО ЈЕ РЕЧЕНО: „СУДБОНОСНА РЕЧ „АКО“ УВЕК ЈЕ БИЛА УЗРОК СМЕХА И СУЗА У СВЕТУ!“ ДА ЛИ ТИ ЈОШ УВЕК ИМАШ ОНУ ДРУГУ ПОЛОВИНУ МАПЕ ГУСАРСКОГ ОСТРВА?

ИМАМ ЈЕ! АРКИМ ЈЕ У УНУТРАШЊЕМ ШЕПУ ОД КАПУТА!

ГРОМ И ПАКАО! НЕМА МИ МАПЕ! НЕКИ МАН-ГУП МИ ЈЕ УКРАО! ИМАО САМ ЈЕ ЈОШ ПРЕ ЈЕДНОГ САТА!

САД БРЗО! НЕ СМЕМО ДА РУБИМО НИ ЧАС! ЛОПОВ ИМА САМО ПОЛОВИНУ МАПЕ ГУСАРСКОГ ОСТРВА!

САВЛАДАЈ СВОЈ ОПРАВДАНИ ГНЕВ! УПАМТИ: СВАКИ НОВИ КОРАК КОЈИ КРАДЉИВАЦ УЧИНИ ПРИБЛИЖАВА ГА КАЗНИ!

БЕЗ ОВЕ ПОЛОВИНЕ МАПЕ, ОНА УКРАДЕНА НЕ ВРЕДИ НИШТА! АЛИ ТВОЈ ЖИВОТ ЈЕ У ОПАСНОСТИ АКО ТО НОСИШ УЗА СЕ!

ПОЗНАТА ЈЕ ИСТИ НА: БЕЗ МАМЦА НИЈЕДНА ЗАМКА НЕ ВРЕДИ НИШТА!

ОВО ЋЕ ДА ГА УДЕСИ!

БРЗО! НЕКО ДОЛАЗИ! ОДУЗМИ МУ ДРУГУ ПОЛОВИНУ МАПЕ!

САВЛАДАЈТЕ СВОЈУ РАТОВОРНОСТ, ИЗБОДЕН И ИЛИ ЋЕ НЕКОЛИКО КУГЛИ ДА ЛИСПРЕБИЈАН, А ПРОБУ КРОЗ ВАША НИШТАВНА ТЕЛА!

ЈОШ УВЕК ЖИВ И ЗДРАВ! ТО ЈЕ ПРАВО ЧУДО!

ЗЛАТНИМ СЛОВИМА ЈЕ ЗАПИСАНО: „САМО ГЛУП ЧОВЕК ЛОВИ ТИГРА НАОРУЖАН САМО ОРАЂЕМ И СЛА-ВОМ!“

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ГУСАРСКО БЛАГО

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Испричајемо вам животопис једног познатог човека. Прво ћемо вам казати најмање познате појединости из његовог живота, затим познатије, најзад најпознатије. Према томе на коме ћете се месту у биографији сести о коме је реч, видеће се ваше знање. Читајте и размишљајте:

Књижевни историчар, критичар и полемичар. Рођен 8 августа 1877 у Београду. На Великој школи дипломирао из француског језика, књижевности и теорије књижевности. Затим је студирао у Паризу и Лозани. Докторирао је у Паризу.

(Највећу оцену заслужујете ако већ сада знате о коме је реч. Ако не знате, читајте даље).

*

Био је суплент у гимназији, касније је постао доцент на Великој школи. Затим је опет био на студијама у Минхену и Паризу. 1905 изабран је за ванредног професора теорије књижевности, а касније за ванредног професора српске књижевности на Београдском универзитету. Године 1912 изабран је за посланика округе крагујевачког. Био је и уредник Српског књижевног гласника.

(Сад сте, ваљда, видели о коме је реч? Ако нисте, читајте даље и трудите се да бар сада заслужите тројку).

*

Почео је да пише врло рано, као што је рано ушао и у друштвени живот. Његова делатност била је огромна. Прославио се нарочито као изванредно смео критичар. Од већих редова, да се помену само најглавнија, објавио је дела: Српска књижевност у 18 веку, Светозар Марковић и његов живот, рад и идеје, затим Историјски преглед српске штампе, Историју српске књижевности.

Био је најизразитији апостол модерног југословенског национализма. Његову прерану смрт оплакали су сви југословени као најбољнији народни губитак.

(Знаете ли сада да одговорите? Ако не знате, признајте своје незнање, а одговор потражите да страни 11).

ИСТОРИСКЕ ЗАБЛУДЕ

ДИОГЕН, НИЈЕ СТАНОВАО У БУРЕТУ, А НЕРОН НИЈЕ МОГАО ДА СВИРА У ХАРФУ ДОК ЈЕ РИМ ГОРЕО

Многи научници поставили су себи већ питање да ли је све тачно што историја казује. Шта је од тога заиста стварно било, а шта је машта касније створила? Да ли је Нерон заиста имао у рукама харфу и свирао док је Рим горео? Да ли је Клеопатра у вину растварала бисер само да би гоубе испаладе што скупље?

На та и многа друга питања покушава да одговори и амерички научник К. Вуд. Он сматра да Клеопатра није била чаробница и да према томе није могла да раствара бисер у вину, јер то би могле да ураде само чаробнице, пошто се бисер ни у једном вину не раствара.

По мишљењу научника Вуда, Нерон није могао да свира, јер у то време лира, какву је Нерон по причању имао у рукама, није по-

стојала. У Термопилском Кланцу није погинуло триста Грка, већ најмање седам хиљада, па можда чак и дванаест хиљада, како то тврде неки историчари. Опсада Троје је највећим делом чист мит. Ако се Хомер пажљиво прочита, излази да је лепа Јелена морала имати бар шездесет година када се Парис у њу заљубио.

да лажем, ја сам то учинио". Те детаље, тврди Вуд, измислио је Вашингтонов биограф, само да би америчкој младежи у Вашингтону дао што лепши пример савршеног америчког дечака.

Познату досетку с јајетом није измислио Христифор Колумбо. Вештину с јајетом извео је Брунелески, највећи архитекта првога Ренесанса. До тога је дошло када је градио катедралу у Фиренци.

И за „висеће вртове“ у Вавилону Вуд тврди, да то нису били ни вртови, ни „висећи“. У питању су биле просте терасе, које су почивале на луцима, који су се губили у зеленилу разних пузаваца. Та грађевина била је подигнута само да би се задовољила једна вавилонска краљица.

ЛУПНИТЕ МАЛО ГЛАВОМ!

Био једном један цар, који је једног дана позвао к себи своје ћерке и рекао им: „Имам један ковчежић и у њему бисер, који желим да вам подједнако поделим. Ти — обратио се најстаријој — добијаш једно зрно бисера и седми део од остатка. А ти — рекао је другој — добијаш два зрна бисера и седми део од остатка... Трећа је имала да добије три зрна бисера и седми део остатка... и тако даље. Колико је ћерки цар имао и колико је зрна бисера било у ковчежићу?

(Уредно
енде се окрн еј дичијевоа л е н
-деј дош ови еј дич :оволо)

КАКО ЈЕ ОСВОЈЕНА САХАРА

Сахара, некада страшна пустиња, данас више не улива тако велико неповерење. Неколико друштава туристичких организовао је прелаз преко Сахаре и транспорти са путницима полазе у тачно одређени дан и одређени час. Аутомобил и аероплан победили су пустињу!

Наравно, тако није било у век. Нису далеки дани када се о Сахари анално врло мало, или скоро нимало. Године 1892 предузет је први, али и заиста најчудноватији покушај, да се пустиња пређе на велосипеду. Г. од Фробернла замислио је да пут преко Сахаре оствари помоћу велосипеда. У успех тога предузећа свакако је веровао само он, али му је ипак приређен свечан исприваљ.

Због тога што се није веровало у могућност оваквог подухвата, власти су издале наређење, да смелог бициклисту прате официри на камилама снабдени свима потребама за путовање кроз пустињу. Та опрезност није била излишна, јер је г. од Фробернла прешао свега двадесет километара по песку, па је пао од умора. А уморио се не што се предуго возио на своме велосипеду, већ што га је гурао по песку...

Године 1909 мајор Пен, који је био већ добро познат због својих смелих потхвата у Сахари, покушао је да пређе пустињу мотоциклом. Наравно, и овај покушај је пропao.

Нешто касније један од француских авијатичара покушао је да пређе Сахару на акиону, који је био нарочито конструктиван. Успео је да дође до Тукурта...

Најпосле, појавили су се аутомобили нарочито прилагођени за возњу кроз огромну пустињу...

Сада се чине покушаји да се Сахара пређе помоћу народних тротина, који су тешки за кретање по песку. Да ли ће ти покушаји имати успеха или не, свакако ће показати најскорија будућност.

БРИК БРАДФОРД У ЗЕМЉИ ИЗА ЛЕДЕНОГ ЗИДА...

14. ЛЕДЕНИ БРЕГОВИ

Садржај ранијих наставака: Острвима Азахајмом и Ванехајмом, која се налазе близу Северног пола и за које свет не зна да постоје, владају краљеви Торкил и Гамла. Они сазнају за модерну цивилизацију и полазе једног дана с товаром сребра да купе у Америци тековине технике. Успут Гамла напада Торкила и отима му брод, затим заробљава младог авијатичара Брика Брадфорда и бежи натраг у своју земљу. Брикови пријатељи су узбуђени и полазе авионом да га спасу. У брод у коме се налазе Брик и Гамла удара гром.

БРОМ ЈЕ ЗАПАЛИО ВИКИНШКИ БРОД НА КОМЕ СУ СЕ НАЛАЗИЛИ БРИК И ГАМЛА. ОНИ ПОКУШАВАЈУ ДА СЕ СПАСУ С ЛАЂЕ КОЈА ТОНЕ

СПУСТИМО БРЗО ЦАМАЦ У МОРЕ!

НЕМА ВЕСЛА! НАЂИТЕ НЕШТО ЧИМЕ ЋЕМО ВЕСЛАТИ!

УСКОРО ЋЕМО ИЗИТИ ИЗ БУРЕ

КАД ЈЕ ЗАПАЛЕНИ БРОД ПОТОНУО, ГАМЛА И БРИК БИЛИ СУ ВЕЋ ДАЛЕКО

УХ! ПОСТАЈЕ СВЕ ХЛАДНИЈЕ! МИ ЋЕМО СЕ СМРЗНУТИ!

ТО МЕ НЕ ЧУДИ! ПОГЛЕДАЈТЕ ОНЕ ЛЕДЕНЕ БРЕГОВЕ!

ПРАСКОЗОРЈЕ...

САРДОР ОУА

Х.У. Велс НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК

Мешутим, горе на брежуљку, неко песето које се дотле игра-ло заурла изненада и побеже у једну капију; а одмах затим прође нешто као ветар, са неким шумом задиханог дисања: уха — уха — уха!..

Људи завршишаше и побегоше са улице. Настаде граја, која се продужи чак до подножја брежуљка. Викали су пре но што је Мервел био на пола пута; стављали су тешке резе и затварали врата за собом... Мервел чу сво то; учини и последњи очајни напор. Ужасан страх је ишао испред њега, прелазно га, освајао целу варош.

Невидљиви човек! Не-видљиви човек! Ево га! Долази невидљиви човек!... Долази!

ГЛАВА XVI

„Код веселих играча крикета“

„Код веселих играча крикета! Та гостионица је сав-свим у подножју брежуљка и поред трамвајске станице. Келнер, с црвеним дебелим рукама наслоњеним на тезгу, разговараше о коњима са неким бледуњавим кочијашем, док је неки човек с црном брадом јео хлеб и сир, заливајући га бертонским пивом и хаскајући америчким нагласком с неким полицијцем који није био на служби.

— Зашто ли се тако деру? — запита бледуњави кочијаш, мењајући разговор и покушавајући да види шта се дешава напољу, гледајући

више прљавих жутих завеса на ниском прозору. — Неко је пропсао, па све трчи.

— Можда је избио негде пожар? — рече келнер. Тутањ корака се приближи; врата се с треском отворише и у гостионицу упале Мервел, очајан, чулава, без шешира, с подераним оделом; окрете се грчевито и покуша да за собом затвори врата. Али се она не мога-доше затворити.

— Ух! Долази! — повика престрављено неким парају-ћим гласом. — Долази не-видљиви човек! Долази за-мно! Смилујте се! Упомо-ћ! Упомоћ!

— Затворите врата! — на-реди полицијаш. И онда лепо реците ко то долази? Каква је то узбуна?

И он оде и затвори врата. Американац затвори друга.

— Пуштите ме да уђем у-нутра! — мољаше Мервел посрћући, али ипак чврсто држећи књиге. — Пуштите ме, преклињем вас! Затворите ме негде, сакријте ме! Кажем вам, ево га! Једва сам му се отео. Рекао је да ће ме убити, он ће ме убити!

— Ви сте на сигурном ме-сту — рече човек са црном брадом. — Врата су добро затворена. А онда, о чему се ради?

— Сакријте ме! — настав-љаше Мервел.

Онда поче да јечи кад се врата затресоме и кад неко поче да лупа бесомучно и да псује.

— Хеј! — рече полицијаш — ко је тамо?

Г. Мервел као да се избе-зуми:

— Убиће ме! Спремио је нож! Смилујте се...

— Слушајте! — рече кел-нер. — Уђите ви овамо.

Келнер подиже преграду на тезги и г. Мервел полете тамо баш у тренутку кад се понови лупа на вратима.

— Не отварајте! — јепао је. — Преклињем вас не от-варајте! Где... где да се сакријем?

— Дакле, то ли је тај не-видљиви човек? — прозбори човек са црном брадом, др-жећи руку на леђима. — Баш је крајње време да га видимо!

Одједном, стакла на про-зорима полетеше с треском

чана и иза којих је био са-кривен г. Мервел; згранут, он бацни поглед на прозор, па се, обилазећи око тезге, при-ближи осталима. Изненада завлада тишина.

— Баш ми је криво што ми није овде палица! — ре-че полицијаш, полазећи не-одлучно вратима. — Чим от-воримо врата, он ће ући, а како да га ухасим?

— Полако, полако, не мо-рамо журити са отварањем

а на улици се свет распр-шта на све стране. Полици-јаш се попе на канапе, про-звуче главу и погледа које то напољу. Затим сиђе набр-аних обрва.

— Да, то је баш оно! — ре-че он просто.

Келнер је стојао пред оним вратима која су била закљу-

врата — на то ће бржи-но бледуњави кочијаш.

— Море, отворите их од-мах — рече човек с црном брадом. — А, ако уђе...

Он им показа револвер, који је држао у руци.

— А, то никако! — викну полицијаш. — То би било у-бство!

Садржи ранијих настава-ка: У мало енглеско село Ипинг дошао је једног да-на неки тајанствени стра-нац, сав умотан у неке крпе. Селац су убрзо утврдили да тај човек крије сваки део свог тела — зато што је невидљив. Они га једног дана нападају, али он ски-де одело са себе и бежи. У близини села невидљив човек налази скитницу Томаса Мервела и шаље га по своје одело и храну. Долази до сукоба са мно-гим грађанима. У својој вили, доктор Кемп ради и чуди се како може свет да верује у невидљивог чове-ка. Дотле један човек бе-жи, сав уплашен.

— Знам ја у каквој се зе-мљи налазим: пуцај у ноге. Отварајте!

— Не, не, не пуцајте! — викаше келнер, који је изви-ривао кроз завесу.

— Опет лепо — рече човек с црном брадом.

И сакнут напред са револ-вером на готово, он сам отво-ри резе на вратима. Келнер, кочијаш и полицијаш стави-ше се у приправност.

— Улази! — рече скоро шапатом, одмичући се, ли-цем окренут вратима и с ре-волвером иза леђа.

Нико не уђе врата се не отворише. Кад после једно пет минута неки други ко-чијаш епожа промоли главу, они су још стојали немо, сва-ко на свом месту, у очеки-вању. Мервел, сасвим узбу-ђен, појави се из свога скро-вишта:

— Јесу ли сва врата на ку-ћи закључана? — упита он. — Он обилази, он се шуња око куће... Подмукло је као сотона!

— Господе Боже! — пови-ка келнер — па има још в-рата из дворишта. Отворена су!

Он обесхрабрено погледа око себе. Врата Мервеловог склоништа треснуше и они чуше како се на њима окре-ће кључ.

— Постоје још врата на дворишту, а посебан улаз. На дворишта су...

Он брзо изиђе из крпе. Кроз један минут врати се с великим кухињским ножем.

— Врата из дворишта су била отворена! — рече.

И његова дебела доња у-сна се опусти.

— Можда је већ сада у ку-ћи — примети бледуњави ко-чијаш.

— У сваком случају није у кујни — одговори келнер. — Тамо су две жене, а оне ни-шта нису чуле; а, уосталом, ја сам сатаром замахвао на све стране по целој кујни. Жене мисле да није ушао. О-не су приметиле...

— Јесте ли добро ревом затворили врата на кујни? — упита кочијаш.

— Него како!

Човек са црном брадом стави у џеп свој револвер. Али, баш у том тренутку, даска на тезги паде, и, под бесомуним ударцима, врата на соби у којој је био Мер-вел отворише се. Мервел по-че да се дере као мачка кад је кољу; људи скочише пре-ко тезге да му укажу помоћ. Човек с брадом изграб ре-волвер, стакло на вратима оде у парам парчад.

Кад упалоше у собу, не-нер угледа Мервела, у неком необичном чуђењем ста-ва, како се бори према врањма што воде у кујну и у дво-риште. Док је још келнер осле-вао, та врата се отворише и Мервела као да нешто побу-че према кујни. Чу се један страпан крик, затим тресак посуђа. Мервел, спуштају-ћи главу, истрајно се опире, би снажно гурнут до других врата на кујни, која су во-дила у двориште, и чија се реза сама отвори.

Полицијаш одгурну жене-ра, прође испред њега са једним од кочијаша, зграби невидљиву руку која је да-вила Мервела, али, истог тренутка, доби песницу у лице тако сљобито да зама-

ло што не паде. Врата се отвориле и Мервел учини надчовечански напор да би се избавио. Кочијаш тада нешто шчепа.

— Ухватно сам га! — повика.

Цилене руке келнерове зграбише нешто што се није видело.

— Ево га! Ево га!

Г. Мервел, ослобођен, стропшта се и побеже пузећи кроз њихове ноге. Група људи што су се тукли вијала се око врата. Тада му први пут, чуше глас... Полицајци је био стао на ногу невидљивом човеку и овај ужасно заурла, а песнице му полетеше кроз ваздух као бичеви. И кочијаш зајаука и преви се на пода: добио је био песницу у стомак. Друга брата се отворише и пропустише Мервела, док су људи у кујни давили ваздух и тукли празно.

— Где је? — викаше човек са брадом. — Изашао?

— Онда! — рече полицајци, поје један корак и стаде.

Парче пилге прошлшта му поред главе и разби посуђе на столу у кујни.

— А показашу му ја!.. — повика човек с брадом.

Одједном се више полицајчевог рамена појави челична цев и одјекнуше пет пуцњава. Пуцајући, он је руком описао круг, тако да су куршуми надали, у мрачном тесном дворити, као да су долазили из паоца на неком тачку.

Затим завлада тишина.

— Пет картуша — рече човек с брадом. — Кажем ја вама, то је још најбоља ствар. Четири аса и крај! Дајте лампу, па да тражимо деш...

ГЛАВА XVII

Гост доктора Кемпа

Доктор Кемп је продужио да пише у својој кабинету, све док не одјекнуше пуцња. Так! так! так! Један за другим су долазили у правилим размацима.

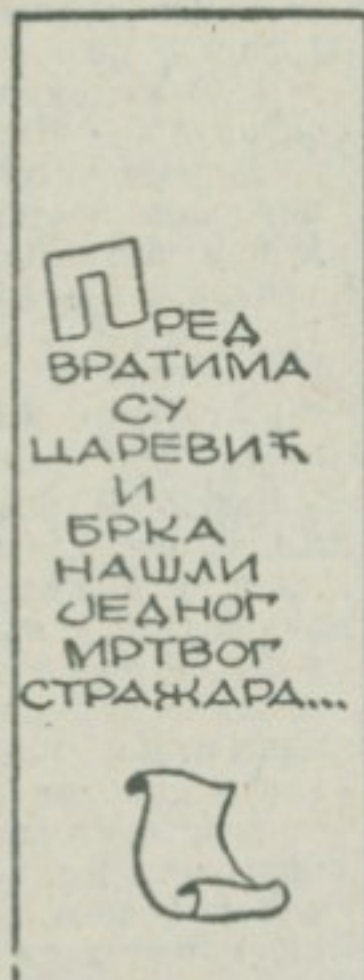
— Ох! ох! — учини он стављајући поново перо између зуба и ослухнујући. — Ко ли то тако пуца у Бердоку?... Шта раде ти магарици?

Он пође према прозору окренуто југу, отвори га, саже се преко њега и погледа преко сплета кућа у ноћи са прним просторима, дворитима, крововима, пропарним светлосту у прозорима, у радњама и уличним светилкама.

— Изгледа да се скупила нека гомила у подножју брежуљка, испред "Играча крикета".

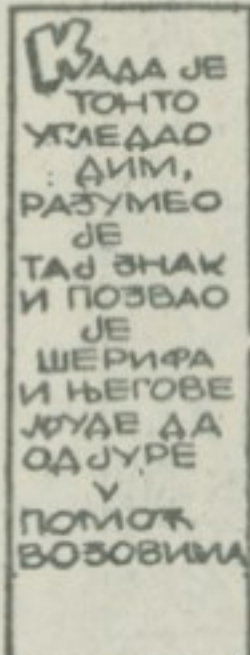
(Наставиће се)

БАШ ЧЕЛИК ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНИХ ПРИПОВЕДАКА

УСАМЉЕНИ ЈАХАЧ

Садржај ранијих наставака: „Усамљени јакхач“, тајанствени маскирани каубој, сазнаје да разбојници намеравају да изазову судар возова да би из воза „Пионир“ украли товар злата из рудника на западу. Они су отели воз „Стрелу“ и потерали га у сусрет „Пиониру“. „Усамљени јакхач“ хвата телеграфисту Колкинса, који је целу ствар организовао, и жури да спасе возове.

КОЈИ ЈЕ ОДГОВОР ТАЧАН?

- 1) Азот је: хемиско једињење крај у Јужној Србији француски хемичар аутомобилска марка
- 2) Термометар је: врста термометра справа за мерење тежине регулатор брзине ратна справа
- 3) Баља је: јело арнаутски поглавица дивља биљка врста накита
- 4) Васа Решпект је: назив романа књижевник из прошлог века паланачки надимак познат историчар

(Тачан одговор: 1) Азот је крај у Јужној Србији, северозападни, горњи и бреговити део Бабунске котлине до речице Изворштице. — 2) Термометар је справа за мерење тежине регулатор брзине ратна справа. — 3) Баља је талир који у околини Пећи и Призрена носе жене на челу придепут за капу. — 4) Васа Решпект је назив романа Јаше Игњатовића (рођен 12 децембра 1824 у Сент Андреји, умро 4 августа 1888 у Новом Саду), који је за собом оставио велики број приповедака и романа)

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: БРАВО, СИЛВЕРЕ!

НЕОБИЧНИ ДОБРОТВОР

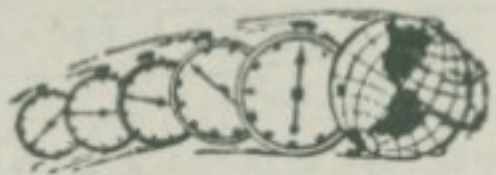

Этот текст не является частью документа и, следовательно, не включен в транскрипцию.

(Шест војника пошлци су заједно. После првих 40 километара први мотоциклиста поделио је петорици другова својих пет канти бензина и једну је задржао за себе. Тако су сви прешли још 40 километара. После 80 километара поделио је други мотоциклиста из своје резерве четири канте бензина, а две је задржао и вратио се у полазни логор. И тако даље. На тај начин последњи је још имао шест канти бензина у резерви када се нашао на половини пута, односно када је имао да преше још 240 километара, а за то му је било довољно, јер је са сваком кантом бензина могао да преша 40 километара.)

ОВОГ МИНУТА

-СВАКОГ МИНУТА

Овај чланак прочитајте за 60 секунди. Док га будете читали, тачно за то време догодиће се у свету ово што у њему пише. Сваког минута се у свету све то догађа. Шта се догађа у свету за један минута!

★ Један од главних разлога надирања Јапана у Кину свакако је тај што је Кина највећи светски произвођач метала волфрама... Сматра се да она производи 40 фунти у минути.

★ У фантастичној земљи Кашмиру води се из земље по два карата правога сафира — сваког минута.

★ У овом тренутку Турска производи две фунте опијума.

★ Просечно две хиљаде лица у минути игра билијара и „шнукара“ у Енглеској; ове су игре тамо веома популарне.

★ Русија производи, према процени, 10 унци злата сваког тренутка сваког часа.

★ Енглеска сада кује преко половине више новца него што је ковала за последњих 10 година... 835 комада сваких 60 секунди.

★ Тунис производи — за један минут — 3 тоне фосфата, 76 галона вина, 8 галона маслиновог уља.

★ Италијани имају нов тип авиоплана чији се пропелери окрећу у супротном правцу од пропелера досадашњих авиона. Ти нови авиони лете брзином од преко 7 миља у минути.

★ Америка производи 72 сочива за аутомобилске фарове — сваког тренутка.

★ За игру пинг-понга у Америци употребљава се 200 лоптица сваког тренутка... преко године. Играти пинг-понга за то своје задовољство издају 20 долара сваких 60 секунди.

★ Радио је у Америци веома популаран. Амерички радиопреплатници купују 200 лампи за радио... сваког тренутка дана.

Замислите?

ХОЋЕ ЛИ ПРЕТСЕДНИК ФРАНЦУСКЕ РЕПУБЛИКЕ ДОБИТИ УНИФОРМУ?

Приликом одласка председника Француске Републике г. Лебрен у Лондон, опет је у француској јавности било покренуто питање: какво одело да обуке председник Француске Републике. Фрак, казало се, биће одлиште скроман поред сјајних енглеских униформи.

То питање, уосталом, за Француску није било ново. Сем Мак-Махона ниједан други француски председник Републике није носио униформу. Поенкаре, Милран и Пол Дешанел носили су понекад униформу чланова академије, али је никада нису облачили приликом свечаности. Увек су се појављивали у фрак.

Феликс Фор имао је намеру да заведе специјалну униформу за председнике Француске Републике, и већ је једном славном француском сликару био дао налог да изради напрат за ту униформу. Међутим, после су наступили важнији догађаји, и то је питање остало нерешено.

Није решено ни сад, јер се г. Лебрен у Лондону опет појавио у фрак!

Смрт Мери Флерон

Недавно је у Копенхагену умрла Мери Флерон, која је у своје време била једна од најпознатијих звезда европских и америчких варијетета. Она је у своје уметничком животу носила име Лона Барисон Велтруп, и тек када је умрла сазнало се да је она управо Мери Флерон и да је Данкиња.

Но по томе не би Мери Флерон изазвала никакву

сензацију. Сензацију је направио тек њен тестамент, којим је све своје не мало имање оставила новинарима и писцима. А то је учинила из љубави према своме мужу Вилнаму Флерону, који је био новинар и који је умро неколико година пре Мери Флерон.

Краљевић Марко — Шта је кијак а шта буца?

Изнад Сокобање зелени се брдо Пољаница, које је обрадио Јоргованом и ниским шумским шибљем. На једној околној падини Пољанице налази се стена а на њој једно удубљење које потсећа на облик сали каквог диновског копа. Одмах изнад тог удубљења про-

што је које оружје простије начињено, утолико је и из старијег доба. Једно од наших најстаријих оружја је свакако била буца, која се употребљавала не само за одбрану већ и за организован напад. У многим бојевима средњег века има много помена о употреби буце.

Буца је најсличнија кијача. И ово је оружје од правог древногача одсечено, али уместо округласте главе завршава се многоугаоним призом. Буцом се бије највише изамаушке, а може и пустице да врло мало одстојају. Међутим, никада се не пушта из шака, јер је лакши од буце, дакле увек се бије замашајем.

Срби су се кијакком тукли и у 18 па чак и у 19 веку. Сима Милутиновић наводи у својој Историји да се, кад је кнез Милош 1815 године пошао у Истичну Србију, до Пожаревца накупило орпске војске до двасти хиљада и то са свакојаким оружјем, а највише са „вјернокроним кијачима“.

РЕШЕЊА

ОДГОВОРТЕ ОДЛУЧНО: ДА ИЛИ НЕ!

1) Не. Општа је утврђено да дете од 27 месеци може да научи бројеве, али није у стању да броји паличнице. Међутим, један паметан шимпанзе одлично помера бројеве до пет, а када му се да да броја лопта од пет до осам, пре ће одбројати пет него десет! — 2) Не. У Енглеској нема ни једне једине роде и сви покушаји да се и тамо запате роде пропали су. Млади нарови рола, који су за последњих неколико година доношени у Енглеску, чим би први пут отишли за југ на зимовати, никада се више нису враћали у Енглеску. — 3) Да. До онега закључка долази се посматрањем старих костима, који се налазе у музејима. Данашњи људи једва могу да их обуку, јер су и сувише кратки и сувише тесни.

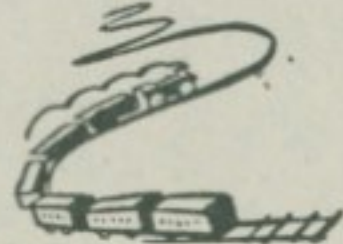
ЧИЛИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИСИ Др. Јован Скерлић

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ

ЧУЛИ ДА...

Најдужа железничка линија на свету је такозвана транс-сибирска железница која полази из Москве, а завршава се у Владивостоку. Она је дугачка 8.684 километра.

Соколска жупа Београд има 25.000 чланова. Жупу чине друштва из Београда и околине, једног дела Срема и Баната, Стига, Мачве, Колубаре, Качера и Шумадије до Оплећца.

У Америци постоје преко три хиљаде облакодера који између двадегет и сто четири спрата.

У Саргаском Мору (море које се налази у северном делу Атлантике), постоји једна врста рибе, којој је један пар пераја претворен у неку врсту шапа.

Ударајући нарочитим чекићем по комадићу злата, може се добити тако танак листић да је потребно 60.000 листића, да би се остварила дебелина од једног милиметра.

Сматра се да је Средњи век престао 26. маја 1451 године, дакле дана када су Турци освојили Цариград и када је срушено Византиско царство.

На свету постоји једно место у коме је је забављено да се пуши. То је Лејен у Швајцарској. У то место долазе грудоболни из целог света да траже лека својој болци.

САМО НАПРЕЗАЊА СЕТИТЕ СЕ...

Даћемо вам неколико карактеристичних појединасти која вам морају бити позната и о којима сте већ једном сигурно чули. Са мало напрезања сетите се о коме је мести реч и обновите своје знање. Дакле, која је ово река:

1) Једна од главних дунавских тарџава средњевековне Србије. 1489 године прам пут је у овај град ушла турска војска, којој је служио као база за ратове противу Мађарске. Имао је посаду све до аустријске војне у Србији, а од тада је напуштен.

★ ★ ★ ★

2) Град северозападно од Бруса, у Србији, на веома стрмом брду уз реку Расину. Још је сачувано пет кула и спојни ѕид, све средњевековно, али сви знаци говоре да је ту и у античко доба било утврђење.

★ ★ ★ ★

3) Преисториско утврђење изнад врела Буне у Херцеговини. Некада је био престоница војводе Сандаља. Ту је век провео и Херцег Степан. Турци су га освојили 1465 године. Под Турцима је напуштен и порушен. Сада је село са чаршијом без већег значаја.

★ ★ ★ ★

1) Голубац. — 2) Козник. — 3) Благај.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

ПРОВЕРИТЕ ДА ЛИ СТЕ ПОВРШНИ

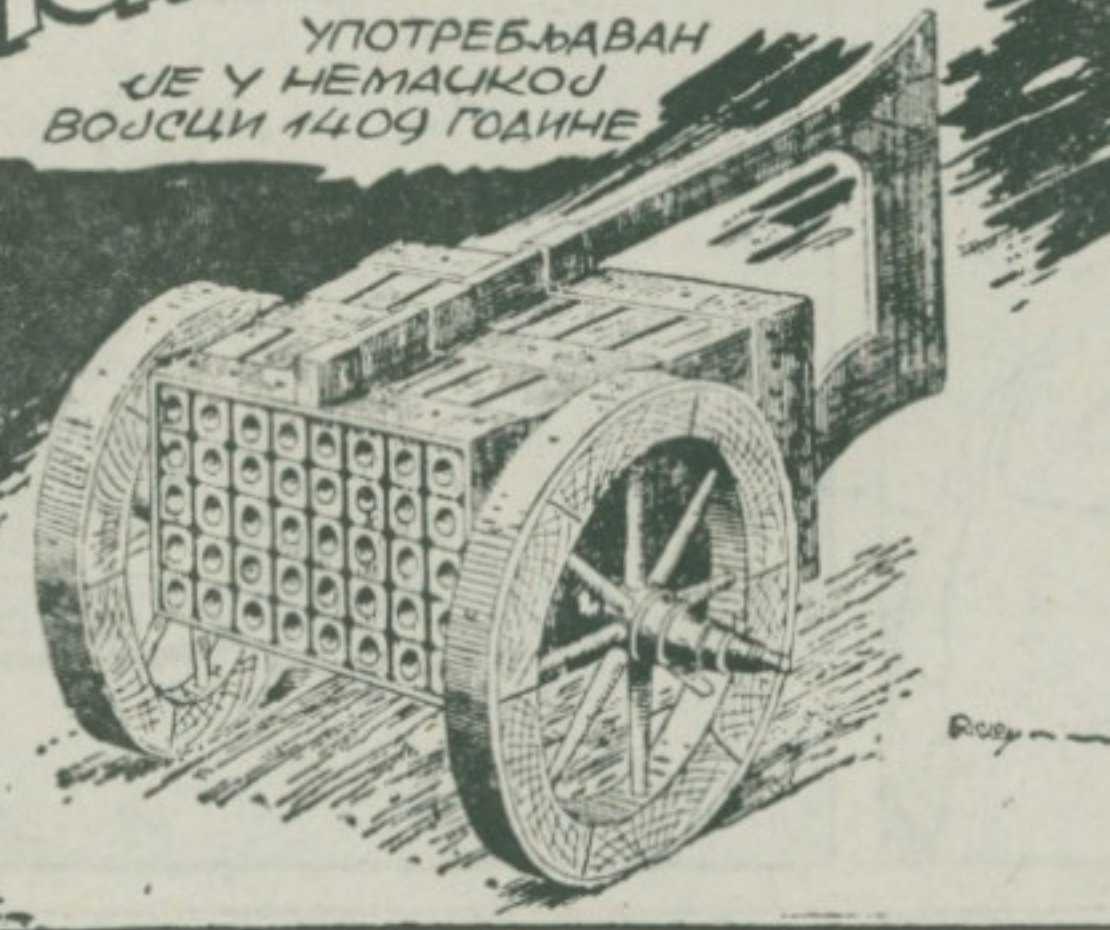
БЕТИ ФИЦИМОНС

ИЗ СИРАКУЗЕ (ДРЖАВА ЊЈЈОРК) ЛАКШЕ ПИШЕ И СИТА ОБРНУТА СЛОВА НЕГО ОБИЧНА. СВОЈЕ ЗАДАТКЕ РАДИ ПИШУКИ ОБРНУТО, А ПОСЛЕ ИХ ПОЛАЖА ПРЕПИСУЈЕ НОРМАЛНИМ СЛОВИМА, ДА БИ ПРОФЕСОРИ МОГЛИ ДА ИХ ПРОЧИТАЈУ...

СТАРИ РИМЉАНИ СУ УПОТРЕБЉАВАЛИ ЛИМУНОВЕ ПРОТИВ МОЉАЦА (КАО МИ ДАНАС НАФТАЛИНСКЕ КУГЛИЦЕ).

ТОП СА 40 ЦЕВИ

УПОТРЕБЉАВАН ЈЕ У НЕМАЦКОЈ ВОЈСЦИ 1409 ГОДИНЕ

Сваког дана читате новине. Прочитате масу имена: лица, ствари, места. Да ли сте и у стању да запамтите бар оно што је најважније и што није било давно? Или читате површно, те све остаје без трага? Покушајте да проверите; ево вам пет најобичнијих питања:

- 1) — Где је основан клуб људи који пију само пиво?
- 2) — Када је у Београду отворена велика изложба француског сликарства XIX века?
- 3) — Ко је први француски амбасадор у Бургосу?
- 4) — Где су југословенски играчи пинг-понга имали велики успех?
- 5) — У коме се месту у Југославији током марта осетио јак земљотрес?

(Одговор: 1) У грофовији Норфолк, у Енглеској, основан је клуб људи који пију само пиво. — 2) Изложба француског сликарства XIX века отворена је у Музеју Кнеза Павла 18 марта 1939 — 3) За првог француског амбасадора у Бургосу одређен је маршал Петен, који је на своју дужност отишао 10 марта. — 4) Југословенски играчи пинг-понга имали су врло много успеха у Каиру током месеца марта 1939. — 5) Јак земљотрес осетио се у Сарајеву у девет сати и десет минута пре подне 24 марта 1939. Епицентар земљотреса је био у самом Сарајеву).

ЧУДА СТРАНИХ ЗЕМАЉА

БОЛИВИЈА

БОЛИВИЈА ЈЕ У АНДИМА. ДОБРИМ ДЕЛОМ ЈЕЊИ НА ПЛАТОУ ВИСОКОМ 4.000 МЕТРА. ДА ПАЗ, НАЈВИША ВАРОШ НА СВЕТУ, ЛЕЖИ У ПОДНОЖЈУ ЈЕДНЕ ВИСОКЕ РАВНИ НА ВИСИНИ ОД ПРЕКО 3.500 МЕТРА И ИМА МНОГО СТРИХ УЛИЦА.

ЈЕЗЕРО ТИТИКАКА, НА ВРХУ 5.000 МЕТРА ВИСОКЕ ПЛАНИНЕ, НАЈВИШЕ ЈЕ ПЛОВНО ЈЕЗЕРО НА СВЕТУ, А ДУГАЧКО ЈЕ 130 МИЉА. НАЈВЕЋИ БРОЈ КОЈИ ТУ ПЛОВИ САРГАТЕН ЈЕ У ЕНГЛЕСКОЈ И ПРЕНЕСЕН ЈЕ ДО ЈЕЗЕРА У ДЕЛОВИМА.

АЈМАРА, ИНДИЈАНАЦ, МОЖЕ ДА ТРЧИ С КОРМЕМ И ПРЕЂЕ 60 МИЉА НА ДАН.

ОН ИМВАКЕ ЛИШЋЕ КОКАИНА КОЈЕ САРГАТУЈЕ УМОРА.

ЛАМЕ СУ ГЛАВНА ТОВАРНА СТОКА. АКО ЈЕ ПРЕОПТЕРЕ ТЕ ТОВАРОМ, ОНА СЕДНЕ И НЕЋЕ НИ ДА МАКНЕ.

ЛАПАКА МОЖЕ ДА СЕ ПРИПИТОМИ, РАДИ СЕ РАДИ ВУНЕ. А ВИКУНА УВЕК УМИРЕ У СУВАЊСТВУ И ЊЕНА ВУНА ЈЕ ВРЛО СКУПОЦЕНА. ЛАМЕ, АПАКЕ И ВИКУНЕ ПРИПАДАЈУ РОДУ КАМИЛА.

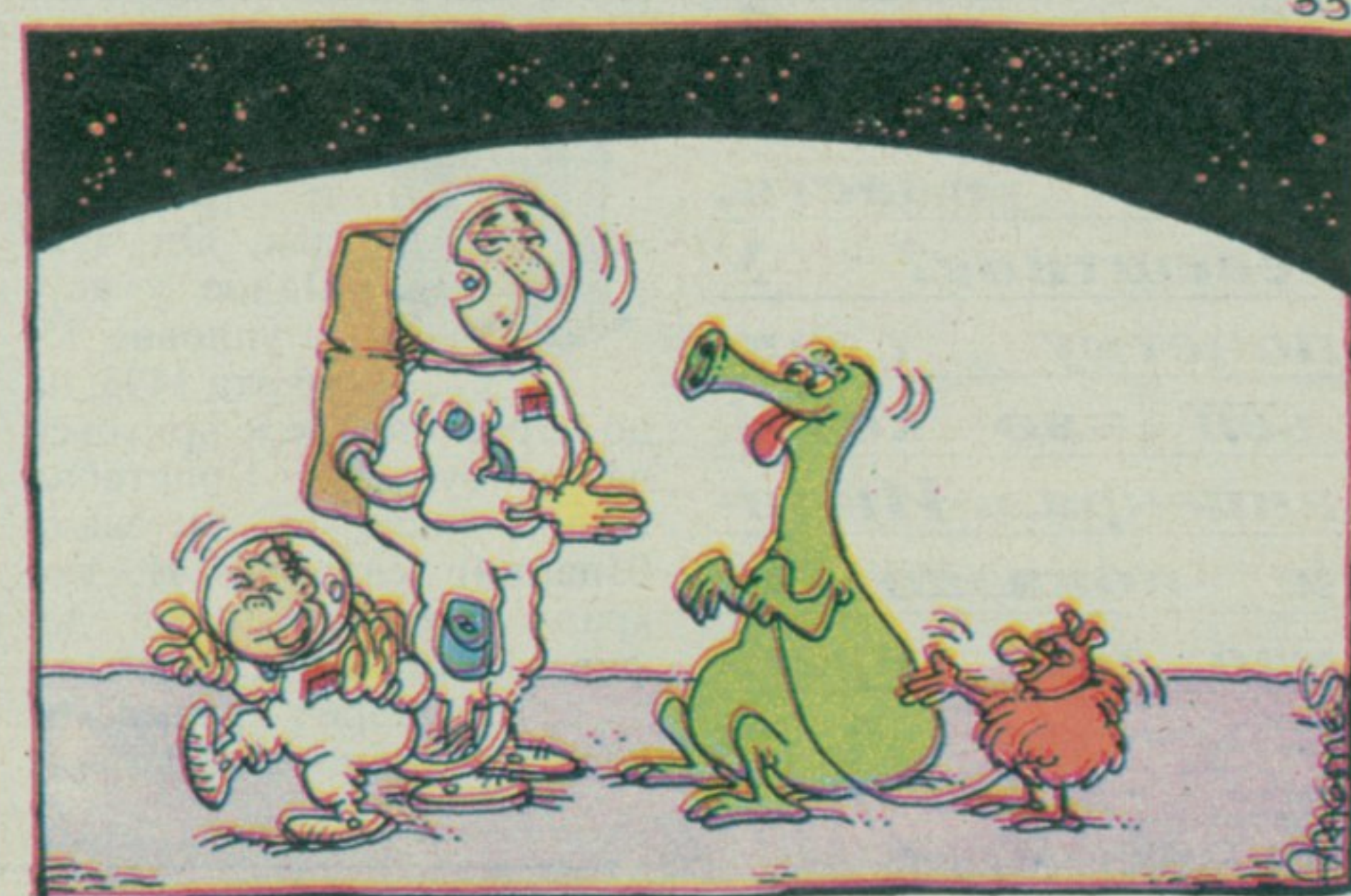
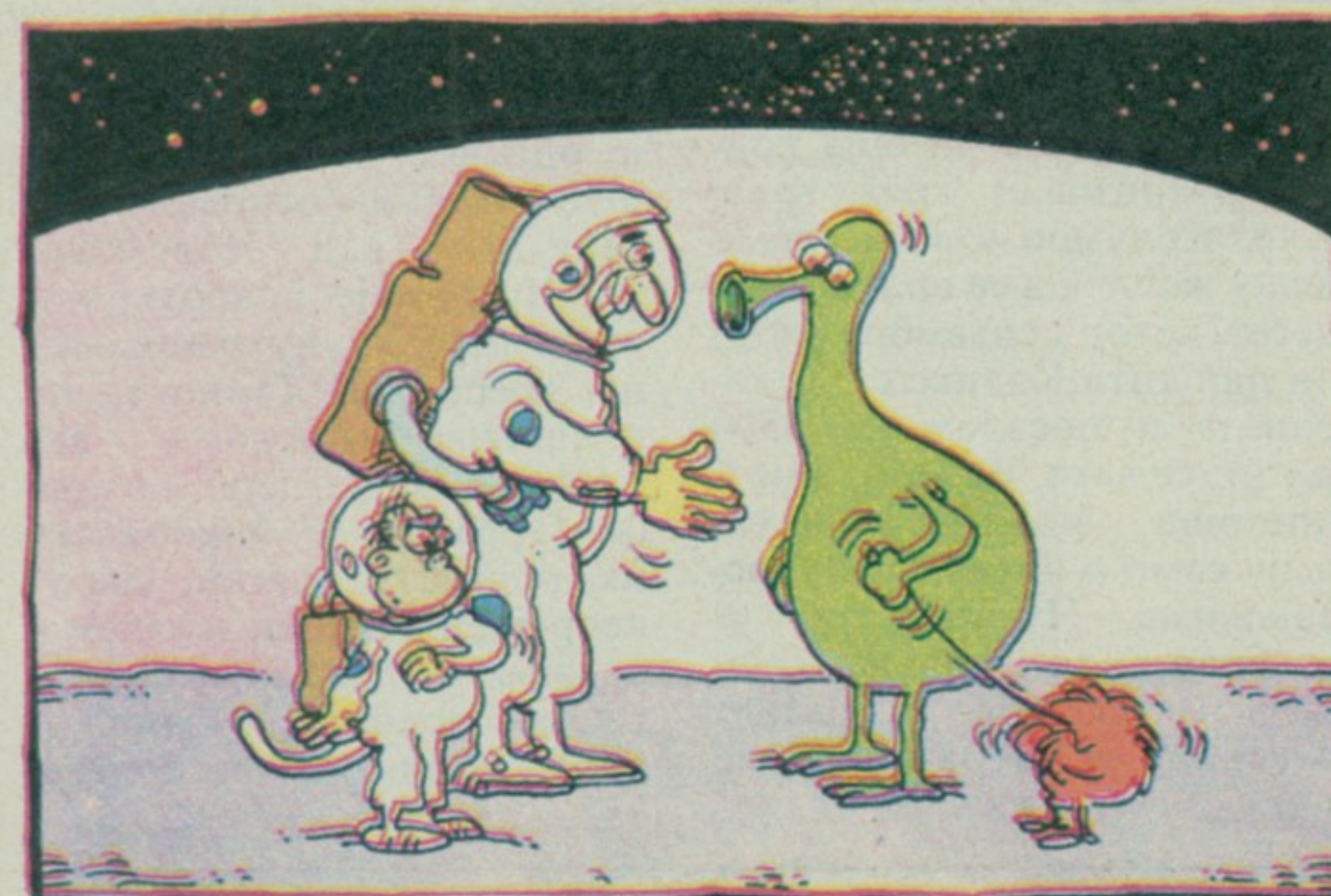
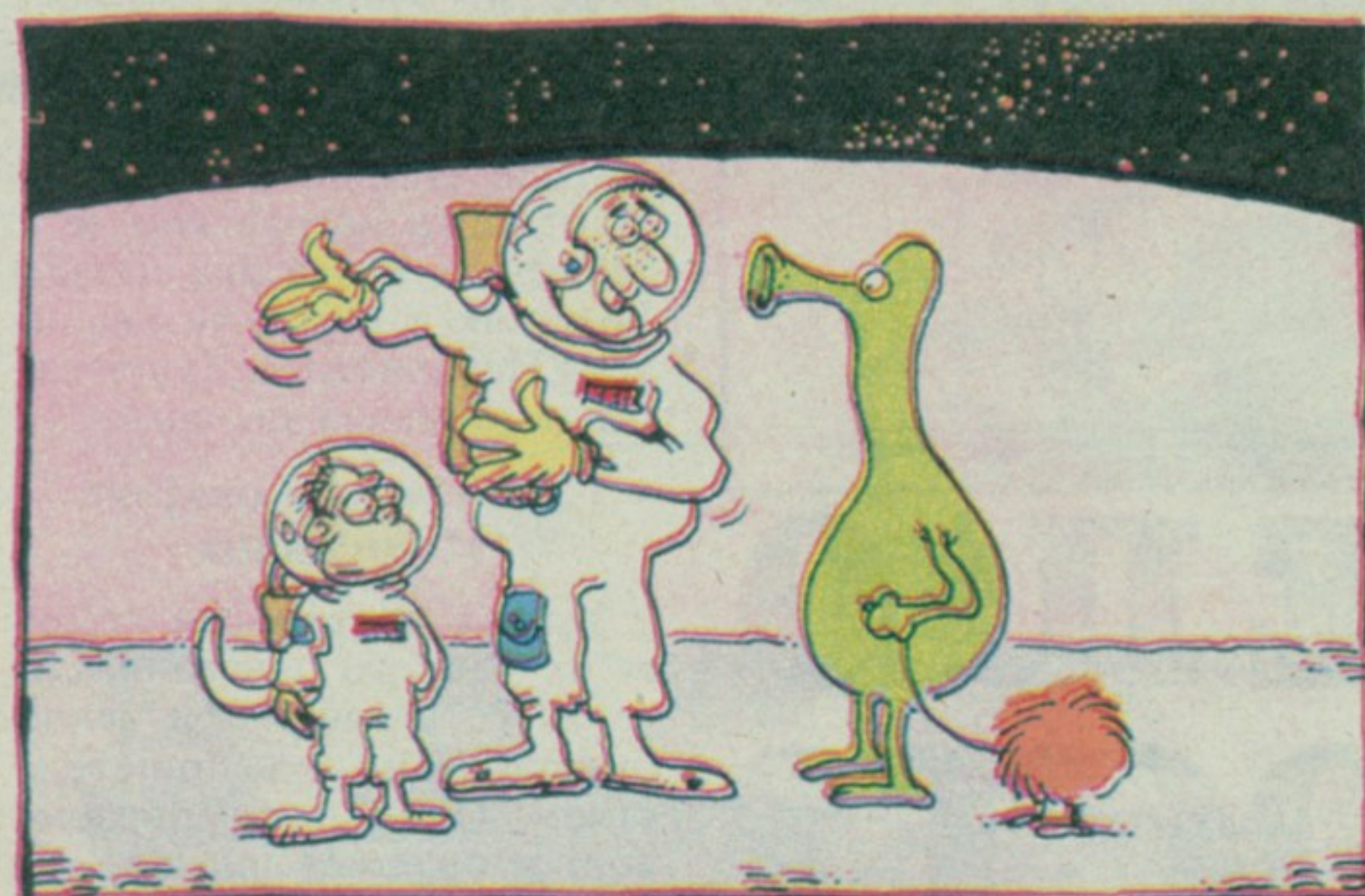
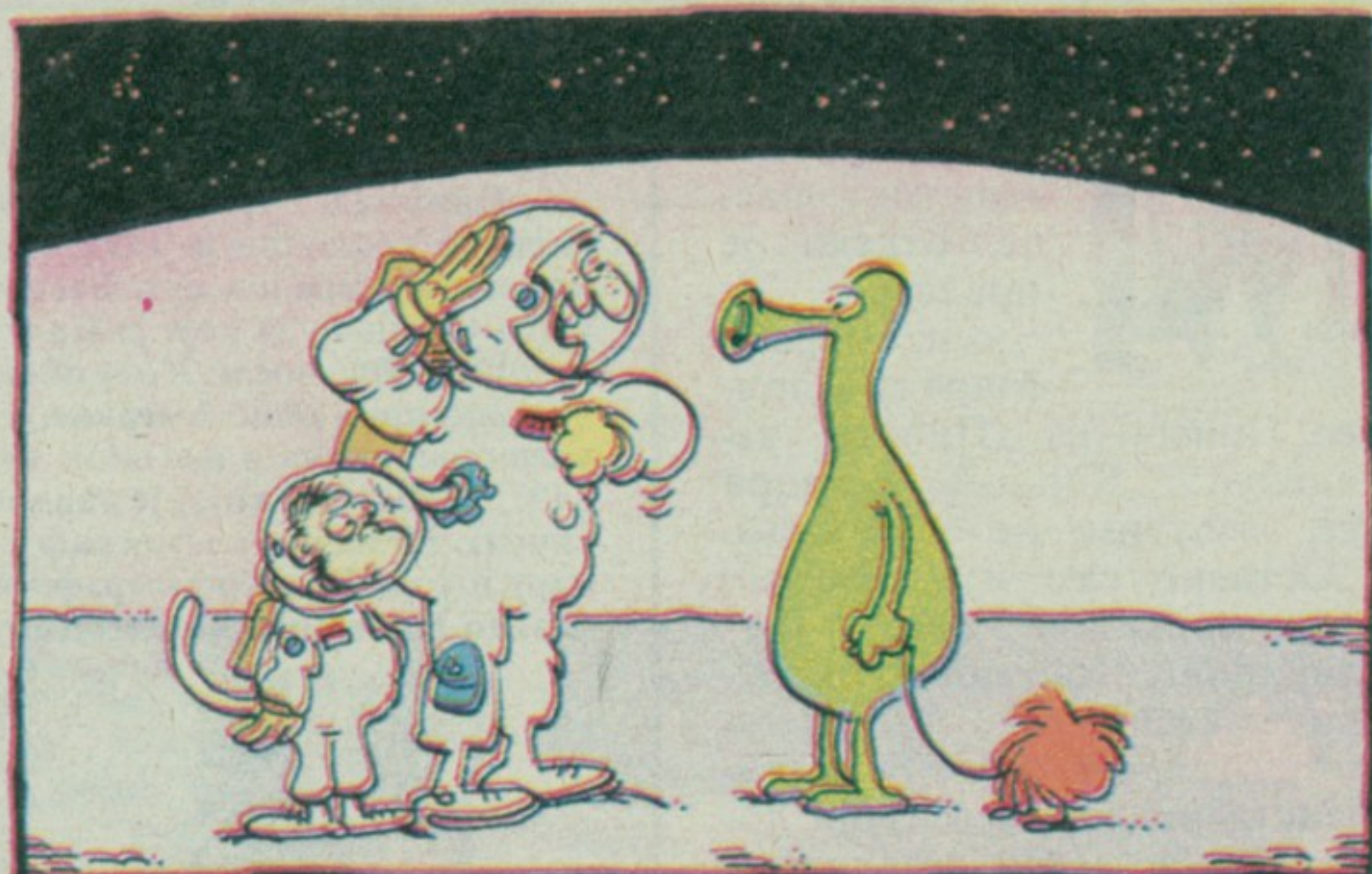
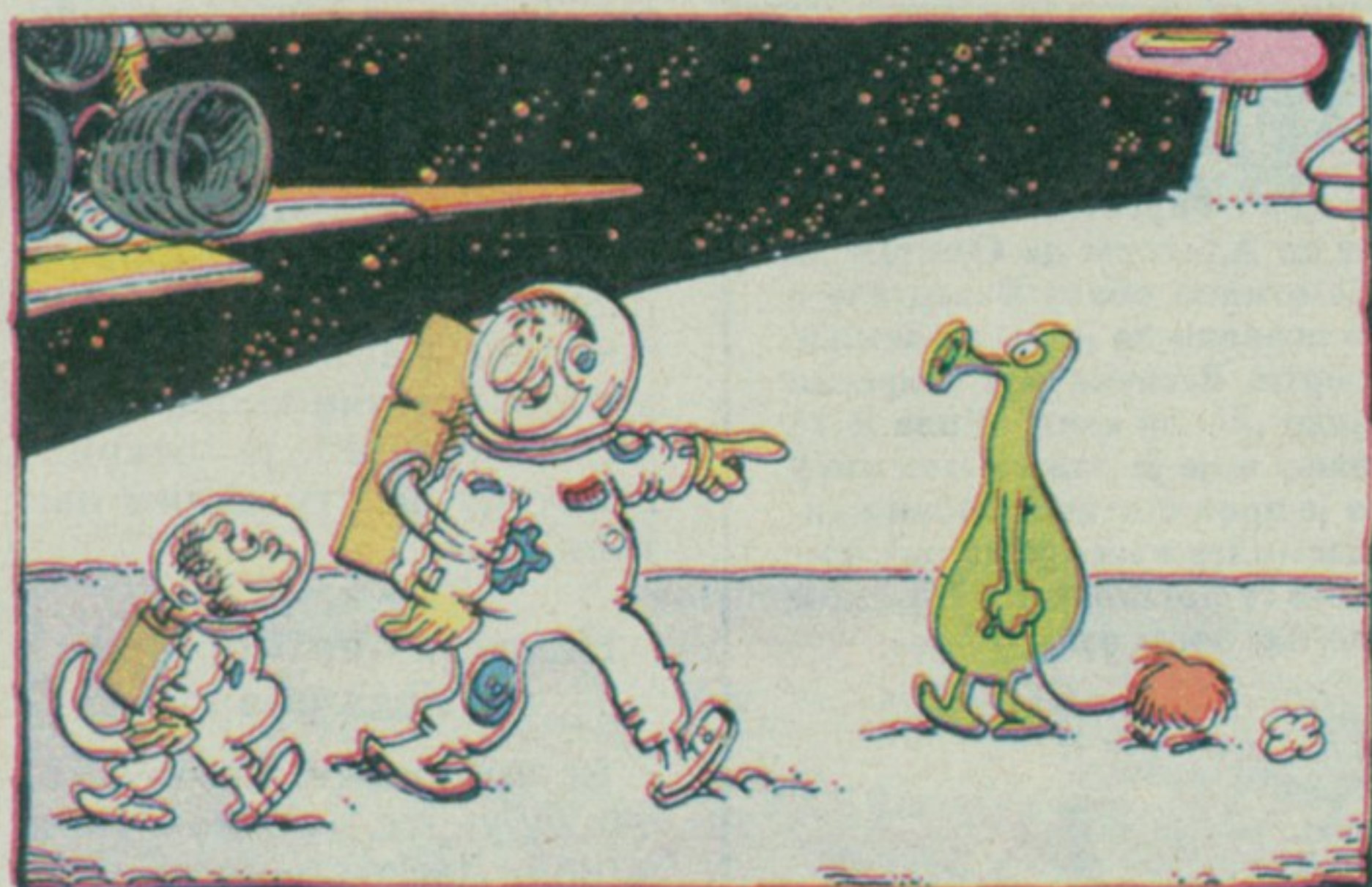
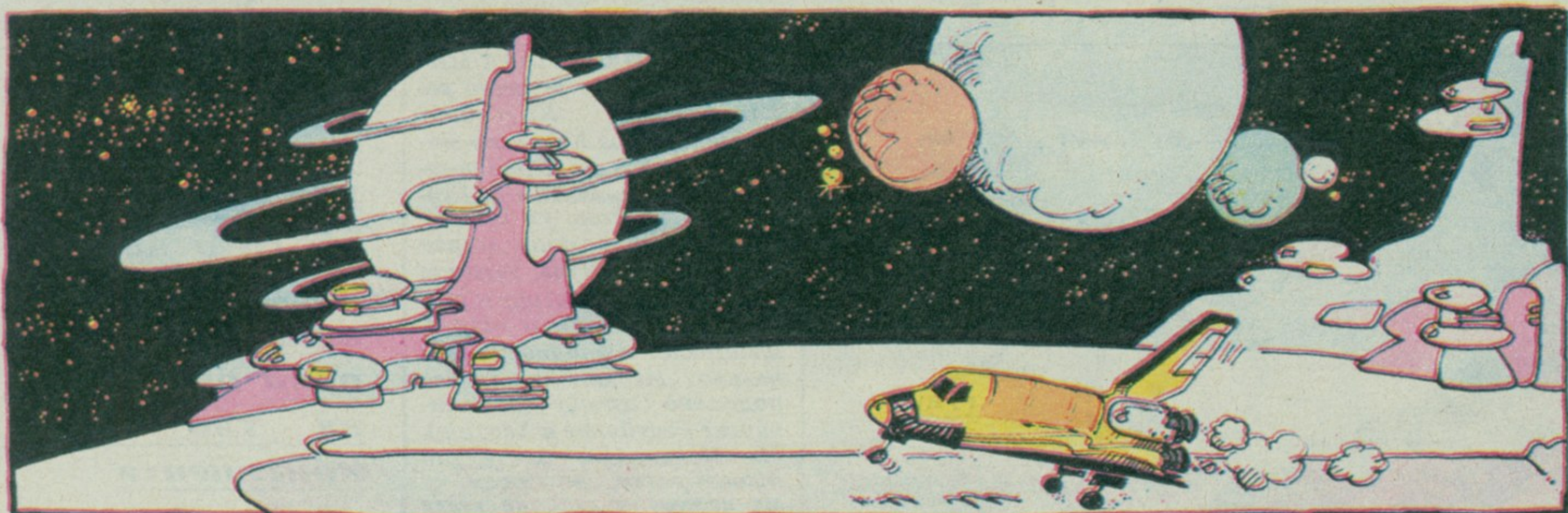
ИНДИЈАНСКИ ОРТАЧИ ОД ПЛАТНА ИМАЈУ ОТВОР У СРЕДИНИ, КРОЗ КОЈИ ИНДИЈАНАЦ ПРОВУЧЕ ГЛАВУ КАДА У ЊЕМУ СПАВА.

У ИЗВЕШНО ДОБА ГОДИНЕ ХЛАДНИЈЕ ЈЕ УНУТРА НЕГО НАПОДНУ. ТАДА БОЛИВИЈАНЦИ ОБЛАЧЕ КАПУТ У КУЋИ, А СВЛАЧЕ РА КАД ИЗИДУ НАПОДНЕ.

ПЕРА ЈЕ ОТИШАО ДА СПАВА

ARAGONÉS БАЗ и БЕЛ

Тајна пета

ГДЕ СЕ ИСКРЦАО?

ДО РУДНИКА ЗЛАТА ЦИБАО. Немогуће је тачно реконструисати Колумбову пловидбу кроз Карибско море, али се зна да је две недеље после искрцавања на Гуа-нахани, пристао уз северну обалу једног великог острва које је назвао Куба. Затим је узео курс према истоку и стигао до једног другог острва, пространог и плодног које је назвао Испаниола (данас подељено између Доминиканске Републике и Хаитија). На Испаниоли, близу рта Монтекриси, домороци су му поменули руднике злата Цибао.

Девет острва између Флориде и Порторика оти-ма се о част да је управо на њих наш јунак први пут ступио на тло новог континента

Међу посадом три каравеле напетост расте откако је предвече 25. септембра Мартин Алонсо Пинсон са „Пинете“ узвикнуо: „Копно“. Ескадра се, међутим, не зауставља. „Оставио сам иза себе острва приказана на мојој карти“, пише Колумбо 3. октобра правећи тако по трећи пут отворену алузију на тајанствени документ који поседује. Потмуло незадовољство осећа се међу морнари-

АМЕРИГО ВАРАЛИЦА

Пријатељ Кристифора Колумба Фирентинац Америго Веспучи испловио је 1499. године са Алонсом де Охедом да понови адмиралов пут. Веспучи је открио обалу Венецуеле и ушће Оринока за које је Колумбо веровао да је рај на земљи. Године 1506, после Колумбове смрти, Веспучи је у Фиренци објавио први опис Америке, у књизи „Нови свет“. Била је то улепшана прича о његовом путовању које је лажно сместио у 1497. годину и у којој је тврдио да је први стигао на нови континент. Немачки космограф Валдземилер насео је на ову превару и у својој „Космографији“ која се појавила 1507. године назвао Нови свет Americi Terra, по његовом имену.

ма. Зашто се нису зауставили крај копна које су приметили у магли, а које је вођа експедиције прогласио за привиђење?

У четвртак 14. октобра охрабрујући знаци постају бројнији. Са „Пинте“ су покупили отесани колац из воде, а „Ниња“ је открила границу посуту малим цветовима.

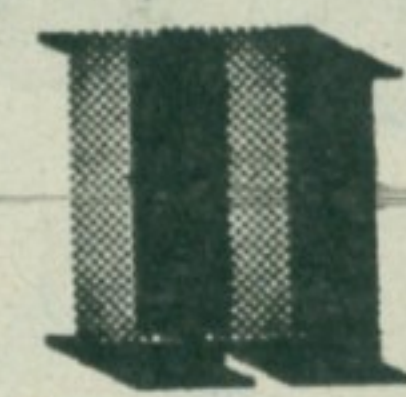
Награда оном ко први угледа обалу

Ветар постаје свежији, све очи су упрте у сумрак. Пала је ноћ. Два сата по поноћи. Одјекује топовски пуцањ.

Тајна шеста

ЗАШТО ЈЕ ПАО У НЕМИЛОСТ?

Због неспособ-ности, злоупотребе власти, невештине? У почетку слављен као херој, вицекраљ Индије показао се као лош управ-ник

Шовратак у Шпанију био је тријумфалан. Од луке Палос у коју је упловио 15. марта 1493, па до Барселоне где је примљен на двору, Дон Кристобал Колон (како су га звали Шпанци) слављен је као краљ. Врхунску почаст доживео је кад му је додељено да седећи поред краљевског пара прати циновски дефиле

са нашараним Индијанцима и папагајима свих боја који је организован кроз град. Али, Колумбо је имао само једну жељу: да се врати. Двадесет петог септембра 1493. он напушта Кадикс са 17 каравела и посадом од 1500 људи, сељака, ратара, али и племића (хидалга) који сањају само о плену, злату, освајањима. Путања коју је изабрао била је тешка колико и његово прво путовање. Адмирал је истражио Мале

Антиле, открио северно од Мартиника острво које је у спомен на свога оца назвао Доминик и најзад се нашао пред Испаниолом (Хаитима) где га је чекала зла срећа.

Самоубиство очајних Индијанаца

Уместо срдчности којом су их Таиноси дочекали, овде су се сукобили са једва прикривеним непријатељством. Од малог гарнизона који је овде оставио пре годину дана, остало је само неколико лешева који су се распадали у рушевинама запаљене тврђавице. Колумбо је одлучио да одступи. Нешто источније основаће Изабелу, први град у Новом свету. Истражује новооткривену земљу. У унутрашњости не среће ни Таиносе, ни плашљиве Араваксе већ страшне људождере – Карибе. Требало је покоравати их, подизати постаје, све уз непрекидне нападе и узнемиравање. Шпанци су уз то тешко подносили тропску климу. Сви су се разболели,

ИНДИЈАНЦИ. Примили су гостољубиво ове чудне брадате странце који су им изгледали као да су пали с неба. Колумбо се дивно њиховим густим црним косама, изванредној интелигенцији и послушности. „Пријатељски народ, нимало грамзив“, написао је али им није узвратио истом ме-ром.

„Пинта“ је објавила копно. Хуан Родригес, морнар из Севиље, угледао је гребен о који се разбијају валови. Али, он није добио награду – рента де ојос – коју је краљица обећала ономе ко први угледа копно. Кристифор Колумбо, као прави Ценовља-

нин који никад не пропушта ни најмању добит, тврдио је да је он први видео светлцање на обали и тако постао добитник награде.

Јутро им је открило чаробан приказ. Тропско острво опточено тиркизноплавим морем са бисерно белим пес-

ком на обали, прекривено бујном шумом. На плажи, обасјаној сунцем, појављују се мушкарци и жене, голи, тамне коже ишаране црвеном и белом бојом. Колумбо се искрцао окружен морнарима који су носили заставу краљице од Кастиље, крст и једна вешала, симбол вере и правде. Бацио се на колена захваљујући Богу, ишчупао бусен траве потврђујући овим гестом да је земља освојена и одмах наложио бродском писару да сачини акт који му осигурава власништво над острвом.

Домороци их дочекују љубазно. Били су то Таиноси, мирољубиви рибари. Колумбо је задивљен њиховим витким телима са лепим шарамима и интелигентним лицима. Пошто је закључио да би могли постати марљиви поданици, шесторицу је повео са собом на „Санта Марију“. Многи мушкарци носили су златну алку у носу. Тај детаљ је заинтересовао Колумба и он их помоћу руке пита: има ли злата? Даље одавде на југ, објашњавају му домороци.

Али, која је то прелепа земља на коју се Колумбо искрцао после 34 дана пловидбе? То је једно од четрдесетак Бахамских острва или Каикос отока, на уласку у Карипско море. Домороци су га звали Гуанакани, али га је Коломбо одмах пре-

крстио у Сан Салвадор. Које је то острво, најславније у историји света, остало је непознато пуних 500 година. Јер, нема никаквог трага ни-ти било чега што би данас омогућавало да се оно прецизно лоцира. Опис који је дао Колумбо може се применити на стотину острва, равних и посутих палмама, расутих у читавом ланцу дугачком 375 миља, између Флориде и Порторика. Ипак, од девет острва која се већ вековима споре око части да су прво копно на које се истраживач искрцао, три су у скорој прошлости привукла пажњу: острво Ветлинг (прекрштено у Сан Салвадор 1926. године), Самана Ки и Грен Турк Ајленд.

Након што су им истраживачи дуго давали предност, прва два су постепено одбачена. Данас су научници све више склони трећем по реду и најмањем које савршено одговара опису чувеног Гуанакани, а најважнија тачка због које су сви научници тако једнодушни јесте – питка вода. Наиме, када се Колумбо искрцао на Гуанакани, његове резерве воде биле су скоро пресушиле, и он је хитно морао да се снабде новим залихама. То, међутим, није могао да уради на лицу места јер су сви извори били слани. А од свих острва која долазе у обзир Грен Турк Ајленд је једино на коме нема слатке воде.

ГДЕ ПОЧИВА КРИСТИФОР КОЛУМБО?

Последња загонетка коју је морепловац оставио потомству јесте његов гроб око кога постоје многе контроверзне приче. Зна се да је умро 20. маја 1506. године у Ваљадолиду (Шпанија) и да је, помало на брзину, покопан у врту градског самостана. После тога почиње мистерија. Седам година касније његови су посмртни остаци, изгледа, ископани и пренети у катедралу у Севиљи да би их одатле Шпанци преселили у Сан Доминго (Хаити) 1536. Има сведочанстава да су кости славног морепловца године 1796, кад су Французи освојили Хаити, украдене и пребачене у Хавану одакле су, век касније, враћене у гробницу катедрале у Севиљи где почивају и данас.

С тим се никако не слажу доминикански научници. По њиховом мишљењу кости човека који је открио Нови свет никад нису напустиле мермерну крипту катедрале у Сан Домингу коју непрекидно чувају наоружани маринци и сада их очекује да буду уграђене у „Колумбов фар“ који ће чинити 416 рефлектора и од 1992. творити циновски осветљен крст на небу. Међутим, како не постоји ниједан чврст доказ да је Колумбово тело икад напуштало Ваљадолид, сасвим је могуће да адмирал Атлантика спава свој последњи сан испод једног ресторана који је подигнут наместо срушеног самостана.

а многи и умрли од грознице. Није било хране, а од злата, тако жељеног злата, ни трага. Расла је мржња између домородаца и Европљана. Укратко, услови за живот постали су неподношљиви. А Дон Кристобал и даље као да сања и живи у свету самообмане. Писма која шаље у Севиљу краљу пуна су оптимизма можда и превеликог. Фердинанд је то добро осетио и шаље вице-краљу званичног истражитеља. Колумбо одлучује да се врати у Шпанију и одбрани се. Као заменика оставља свог брата Бартоломеја, картографа, што ће се показати као кобан потез.

У Севиљи је Дон Кристо-

балу приређен достојанствен дочек. Али, ствари су се промениле. На двору је имао мало пријатеља, а поверење код краљевског пара било је уздрмано. Срећом, управо тада је откривено злато у рудницима Цибао и адмирал се извукао уз многа лепа обећања. Краљ је пристао да финансира нову експедицију и 30. маја 1498. са шест каравела Колумбо узима курс далеко на југ, иза Зелено-ртских острва. Тридесет и првог јула стиже до земље коју је назвао Тринидад, а неколико дана касније на ушћу је велике реке: био је то Ориноко, данашња Венецуела.

Адмирал се налазио пред

америчким континентом, али то није знао. Уместо тога у писму краљу јавља да је открио „рај на земљи“. Тридесет првог августа поново

је на Испаниоли где је ситуација очајна. Многи шпански војници оболели су од сифилиса, а због несрећених при-

ВРЕМЕ НАСИЉА. Шпански племићи убрзо су почели да муче домороце који су се због тога масовно убијали. Две године после доласка Шпанаца на Карибе, трећина домородаца је нестала.

Када се вратио у Шпанију, Колумбо је на двору дочекан као херој и освајач. Слика 19. века Деверија овако је замислио раскошан плен који је морепловац донео из Новог света и положио пред ноге Изабеле и Фердинанда.

лика избила је побуна за коју су незадовољници окривили Колумба. Бартоломеј је потпуно испустио контролу из својих руку, а Колумбо не успева да наметне свој ауторитет. У наступу, немоћи, потпуно несвестан како један хришћанин може уопште да учини зло паганину, адмирал сву своју строгост окреће према домороцима. Очајни и прогоњени Индијанци почињу да врше масовна самоубиства, док он стотине других, под изговором покрштавања, отпрема у ланцима на тржнице робова Зеленоортских острва или Шпаније.

У Кадиксу Изабела је врло љута. Индијанци су „њени“ поданици и титула вицекраља коју носи Дон Кристобал не даје му право да њима тргује. Крајње је време да узме ствари у своје руке што одлучна краљица и чини: 25. августа 1500. Франциско де

Бобадилла искрцао се у Сан Домингу. Званични истражитељ стигао је са титулом гувернера Индије чиме је још више ослабио ауторитет вицекраља. Колумбо жели да му објасни, да оправда своје акције, али Бобадилла не показује намеру да га слуша. Окива га у ланце и баца у потпалубље једне каравеле која је истог часа запловила према Шпанији.

Крај: бродолом свргнутог вицекраља

Поражен и очајан адмирал се жалосно искрцава у Кадиксу да би се суочио са краљевском правдом. Али, углед који је имао у Изабелиним очима спасао га је. Владарски пар обасуо га је лепим речима, вратио му титулу адмирала Атлантског океана. Али, никада више Дон Кристобал Колон неће понети титулу вицекраља Индије.

Тајна седма

ЗАШТО ЈЕ ПРОМАШИО АМЕРИКУ?

Тражио је континент, а открио само острва. Циљ му је била Индија, па је Кубу сматрао за Ципангу (Јапан), велику земљу коју је Марко Поло лоцирао крај Кине

Седмога јуна 1494. Шпанија и Португалија поделиле су свет. Споразум, потписан у Тордесиља-су одређивао је границу два царства линијом која је пролазила 370 миља западно од најзападније групе Азора. Све земље, откривене и оне које ће то тек бити, западно од ове линије су шпанске. Португалија преузима на истоку све које су и које ће бити пронађене. Нови уговор померио је за 200 миља према западу првобитну линију коју је папа одредио у својој були „Inter cetera“ и омогућио Португалцима да им припадне Бразил који је у пролеће 1500. године открио морепловац Педро Алварес Кабрал. Тражећи острва у Атлантику он се удаљио од афричке обале према западу и стигао до јужноамеричког

копна. Португалци стичу предност и шпански владари почињу да се нервирају. Уз то пут за Индију, који је Колумбо увртео у главу да ће наћи идући на запад, пронашао је Васко да Гама идући на исток. Док је обилазио Африку, овај португалски морепловац стигао је на западну обалу висоравни Декан и ушао у пристаниште Каликут.

Можда баш захваљујући овим успесима Португалаца Колумбо је добио одобрење да крене на своје четврто путовање. Осредње способности управитеља прекоморских посела овог бившег вицекраља Индије ипак нису учиниле да се до краја заборави његов неоспоран дар као морепловца. Као што је одувек и тврдио на западу између острва постоји пролаз према Индији, он ће га пронаћи и престићи Васка да Гаму. Изабела и Ферди-

нанд су му још једном указали поверење.

Једанаестог маја 1502. Колумбо је напустио Кадикс са четири каравеле. Рецимо одмах да му ово последње путовање неће донети ништа осим горчине, разочарења и беде. У току целе те године као мува у боци, лутао је од Хаитија до Кубе, од рта Хондурас до обала Панаме. Док су његову црвоточну лађу пратиле неприкладне олује, он никако није могао да схвати да се не налази пред острвима већ испред континента.

Јуна 1503. Колумбо се, укочен од артритиса, исцрпљен од маларије и полуслеп од соли која му је, нагризла очи, насукана на копно које је назвао Сантјаго, а које ће касније добити име Јамајка. Овде је остао годину дана чекајући у неизвесности помоћ коју је један племић са неколико доморо-

даца кренуо да тражи у пи-роги, пут Сан Доминга. Најзад, спас. Милосрдни гувернер Хаитија послао му је један брод којим је Колумбо схрван узео курс према Шпанији. Искрцао се без икакве помпе 7. новембра 1504. године, неколико дана пре смрти своје заштитнице краљице Изабеле која му је, и поред свих његових пораза, у одсудним тренуцима увек пружала помоћ. Надживео ју је мало. Временом је заборављена тужна слика жучли-вог старца који јашући на мазги иде у двор да тамо досађује својим противпужбама. Умро је 20. маја 1506. године у Ваљадолиду, окружен само неколицином пријатеља, заборављен од већине. Иако је у новооткривеним крајевима наишао на баснословно богатство, које је привукло многе пустолове, сам Колумбо доживео је старост у потпуном сиромаштву и немилости двора.

Истражујући Атлантис да би пронашао нова острва која би била одморшта на путу од Африке до Индије, Кабрал је открио континент. Колумбо, који је очајнички трагао за континентом, веровао је да је нашао – острва. Истина, у једном тренутку у току свог првог путовања, он је помислио да Куба није оно велико острво које је Марко Поло описао у водама поред Катаје (Кине), али победила је жеља да се његово откриће поклопи са сликом света какву је имао у глави.

Била је то слика човека тог времена који је као лек-

ВРЕМЕ НЕМИЛОСТИ. На слици из 19. века Дон Кристобал Колон окован у потпалубљу, на путу за Шпанију где је позван по наређењу разљућене краљице због „прекорачења овлашћења”.

тиру гутао Плутарха, Плинија, Птоломеја, Она се стварала током 20 година, колико му је било потребно да замисли своје прво путовање, а заснивала се искључиво на античком наслеђу учвршћеном старим легендама, библијским причама као и грчком и римском митологијом, улепшаном чудесима Марка Пола. Зато је и

поверовао да је на ушћу Оринока открио рај на земљи. Човек који је веровао у сирене, киклопе и амазонке, није могао да схвати да постоји континент који није познат. Не схватајући то он упорно тврди да га није нашао, чак и кад га је већ открио, читаво време верујући да је на својим путовањима стигао у – Азију.

1992. година Колумба

ГУЖВА НА АТЛАНТИКУ

Док се Шпанци и Скандинавци споре око тога коме припада част да је открио Америку и организују ривалска путовања у спомен својих земљака, у целој причи своје место нашли су и – Јапанци

На Атлантику влада права гужва. Непрекидно расте број флотила које крећу Колумбовим трагом. Скандинавци се спремају да исплове у спомен на Викинге који су открили Нови свет пола миленијума пре Шпанаца, а у противничком

табору постоје пројекти за четири експедиције:

- Званична пловидба (1) коју организује шпанска влада кренула је 12. октобра 1991. на верним копијама три Колумбове лађе и то од Ђенове до Њујорка, преко Лисабона и Сан Доминга. Долазак је предвиђен за 4.

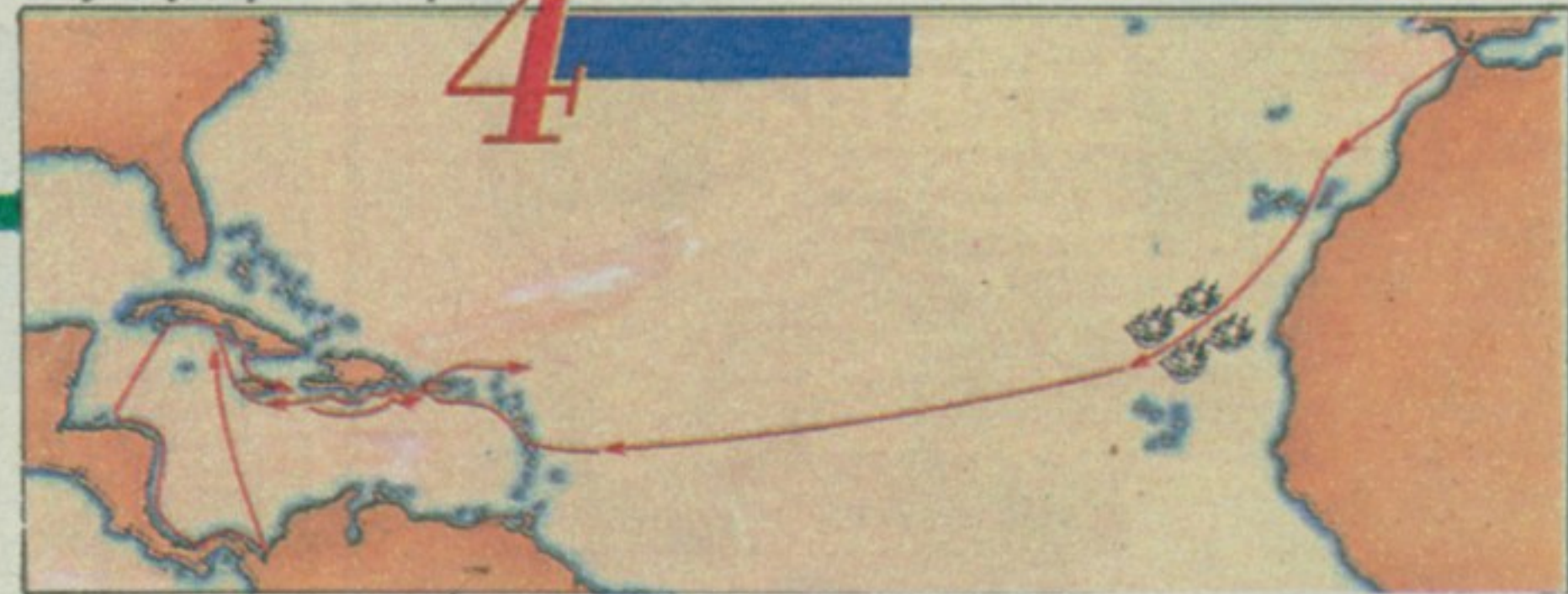

ВРЕМЕ ИЛУЗИЈА: 25. септембра 1493. Колумбо је испловио из Кадикса са 17 лађа. Открио је Мале Антиле, од Доминика до Испаниоле. Одушевљена писма која је слао двору једва су прикривала тешку ситуацију.

ВРЕМЕ ВАРКИ: 30. маја 1498. адмирал бира пут ка југу који га доводи до ушћа велике реке Ориноко у Атлантук. Одбијајући да поверује да је открио континент, он пише: „Верујем да је ово рај на земљи”.

ВРЕМЕ НЕСРЕЋЕ: 1502. године, болестан и готово слеп, Колумбо је само остарели сањар који нигде више није пожељан. Нашавши се још једном пред америчким континентом, а да тога није био свестан, он истражује обалу Панама узалуд тражећи пролаз ка западу.

- Године 1992. два Кристофора Колумба откриће Америку на великом екрану. Први ће бити у лику Жерара Депардјеа у филму „Кристофор Колумбо” режисера Ридлија Скота, у коме ће бити приказана сва четири путовања славног поморца и то на основу описа који је оставио његов син Фернандо. Снимање је почело ове јесени у Андалузији, а биће настављено у Костарики и Доминиканској Републици.

Другу насловну улогу играће Тимоти Далтон у филму који ће се звати „Кристофер Колумбус: откриће”, а режисер је Г. Пан Косматос. Снимање се у САД, Шпанији и на Карибима. Филм ће се бавити 1492. годином и првом експедицијом до Индије. Три каравеле спремне за снимање представљене су широкој публици за време последњег фестивала у Кану.

А по књизи Џонија Дајсона и Питера Кристофера „Прави пут Кристофора Колумба”, која је послужила као основа за овај „Забавников” додатак, биће снимљена велика телевизијска серија чији се завршетак предвиђа за крај 1992. године.

јул 1992. кад ће се одржати централна свечаност поводом открића Америке.

- Копија „Ниње” коју је изнајмила Колумбова фондација (2) кренула је ове јесени из Валенце (Бразил) да би на крају пристала у Њујорк. На путу дугом 3.500 километара, у потпуно истим условима пловидбе какви су владали у 15. веку.

- Јапанска „Санта Марија” појавила се у јуну у Барселони да би се потом упутила према Панами и (3) вратила натраг у Јапан. На тај начин оствариће се Колумбов сан да пронађе пут за Исток.

- Друга копија „Санта Марије” пловиће реком Охајо (4), од града Колумбуса (Канада).

У Скандинавији дракар Гаја (5) испловио је из Бер-

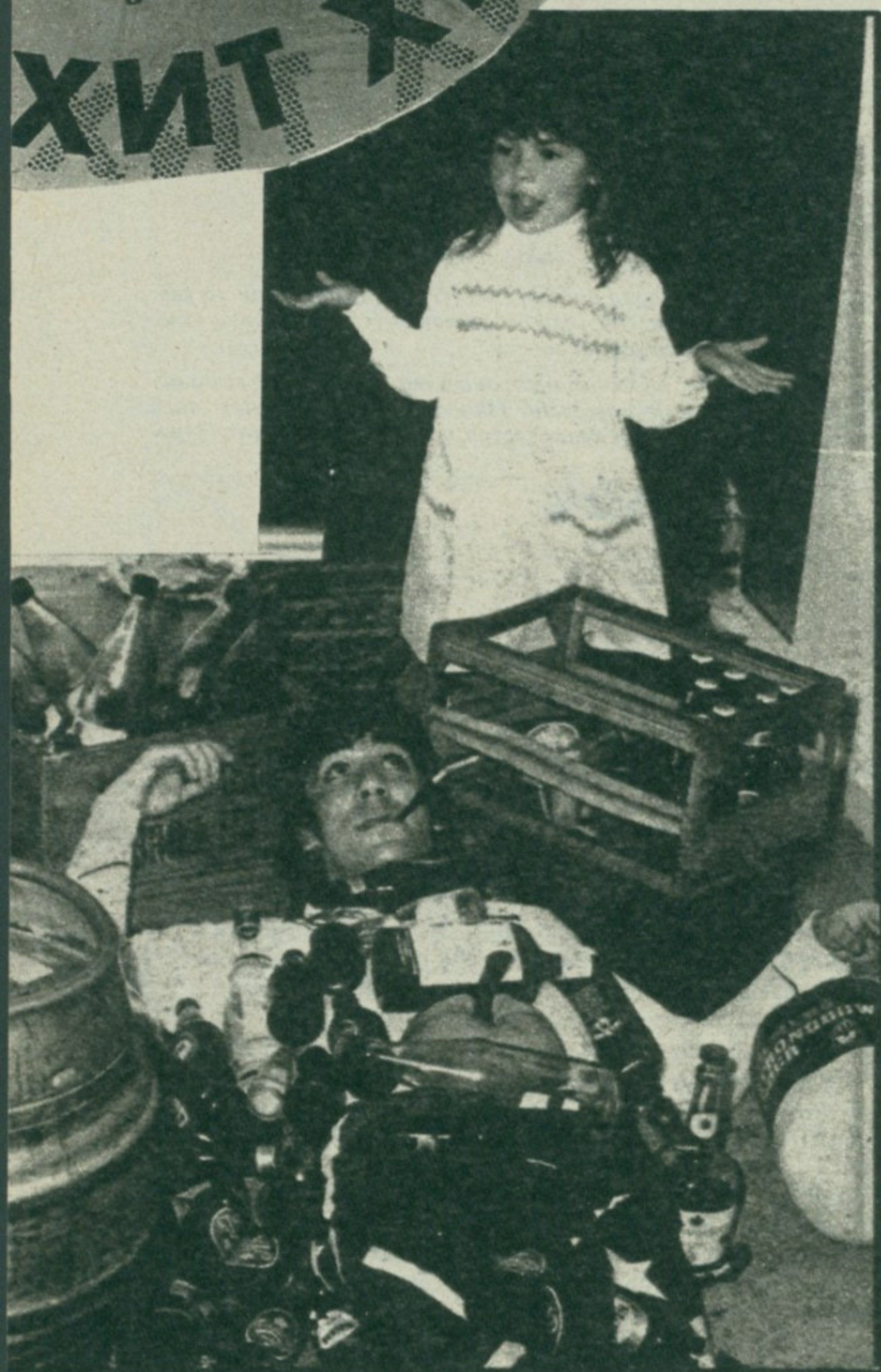
гена (Норвешка) да обележи пут којим је негде око 1000. године Викинг Леив Ериксон стигао до Њуфаундленда. Пошто је оштећен у олуји код Шетландских острва, брод је морао да мења руту због ледених санти које долазе од Гренланда. На америчку обалу пристаће 9. октобра 1992.

Швајцарско-француски пројекат „Дракаром преко Атлантика” који треба да крене из Амстердама (6), засад мирује. На крају Ларс Валгрин и Бјорн Нилсое, два шведска поморска официра, намеравају да пређу од Стокхолма до Исланда на чамцу за спасавање (7), без компаса и радио-везе.

Додатак припремила
Вера Милићевић

Десет најбољих бубњара света

КИЧМА ГРУПЕ

Кеит Мун у омиљеном амбијенту

Чарли Вотс у ишчекивању да групи крене

Џон Бонам глава чекића

Чарлтон Барет („Bob Marley and the Wailers”)

Од свих важнијих музичких жанрова, реге музика највише зависи од бубњара због свог специфичног ритма. Од свих реге бубњара Барет је највише био опседнут идејом да постигне оно што врло доброг музичара одваја од изврсног. Иако готово непримећен иза велике Марлијеве фигуре то је и постигао извршивши огроман утицај на друге бубњаре тиме што им је приближио ритам Африке. Као и многе његове колеге и он је трагично настрадао, убијен је априла 1987. пред својом кућом у Кингстауну на Јамајци.

Слај Данбар („The Revolutionaries” и „Taxi Gang”)

Човек који је својим талентом два пута изменио лице реге музике је Ноел Слај Данбар. Са својим нераздвојним партнером басистом Робијем Шекспиром током седамдесетих година инвентивном свирком допринео је популаризацији реге музике створивши утицајан правац. А онда, током осамдесетих, победио је вештачки бубањ „Линдрам”, улио му душу и реге музици дао нове просторе.

Пит Де Фрейта („Echo and the Bunnymen”)

Године 1979. он је у групи „Echo and the Bunnymen” заменио ритам машину и помало униформисани звук групе отоплио, проширио и развио до те мере да је битно утицао на саставе као што су „U2”, „Simple Minds” и „Waterboys”. Два његова изузетна доприноса забележена су у песмама „Crocodiles” и „The Cutter”. На жалост, 1989. године погинуо је на свом мотоциклу.

Тони Томсон („Chic”)

Никад нисте чули за њега? Онда поново саслушајте Боувијеву „Lets Dance” или верзију песме „Some Like it Hot” састава „Power Station”.

То су готове лекције за сваког бубњара који држи до себе.

Сваки бубњар сматраће увредом ако му кажете да лупа у бубањ. Јер, они ипак свирају на том инструменту. Али, израз свира користи се само за оне најбоље. Британски новинари саставили су своју листу најбољих бубњара свих времена и ми вам је доносимо.

Кеит Мун („The Who”)

Један од кључних бубњара чији је карактер пратио ритам инструмента. Умро је септембра 1978. године, али је остао запамћен по извршним деоницама и бројним скандалима. Свирао је компликовано, неконтролисано, али на неки чудесан начин то је функционисало са другим члановима. Без њега група „Who” никада не би постала оно што је била.

Ал Џексон

Типичан соул бубњар. Заједно с басистом Дак Даном (познатим из филма „Bluz brothers”), гитаристом Стивом Крупером и клавијатуристом Букером Тијем чинио је студијски бенд дискографске куће „Стакс” и током шездесетих година снимали су серију хитова за Отиса Рединга, Едја Флојда, Сема и Дејва и многе друге. Његов оштар, готово војнички стил коме се, додуше никада није могла приписати безосећајност, постао је узор генерацијама америчких студијских музичара.

Чарли Вотс („Rolling Stones”)

На плочама на којима су „Ролингстонси” одлични и Чарли је одличан. На плочама

на којима су лоши, Чарли је и даље одличан. Чарли је острво поузданости у „Ролингстонс” мору необјашњивих успона и падова. Сигуран, прецизан и једноставан он је адекватно маштовит и током својих излета у џез са великим оркестром који повремено окупља.

Џон Бонам („Led Zeppelin”)

У тренутку када је умро, чланови „Led Zeppelin” објавили су да више неће наступати заједно јер таквог бубњара више не могу да нађу. Реч су погазили само неколико пута, и то у изузетним приликама, а на бубњарску столицу је сео његов син. За „Led Zeppelin” новинари су написали да су били „Божји чекић”. Ако је то тачно, онда је Бонам био глава тог чекића. Груб, незаобилазан, немилосрдан ехо који је кроз њихове плоче одзвањао две деценије. Бонам је био срж рок звука и тешко испуњив задатак за оне који су касније стигли.

Топер Хидон („The Clash“)

У својим најбољим данима представљао је срце које је покретало „Clash“ мишиће. Управо је његов таленат повео групу од једноставног панк израза ка комплекснијем звуку. Откако се повукао, мало се о њему зна. Последње информације тврде да зарађује као возач комбија и повремено снима у студију за другоразредне саставе. Штета.

Ритам будућности
Алан Рени Рен

Рени („The Stone Roses“)

Његово свирање на деби албуму групе било је крајње школско, али су га касније снимци попели у врх. Његов хумани коктел састављен од осећајности, спретности и мирноће довели су до перфектног ритма модерног бубњара. Потврдио је победу маште и инспирације над ритам машином. Шта се више може очекивати од човека сакривеног иза незграпних бубњева?

WHEN LOVE COMES TO TOWN

*I was a sailor, I was lost at sea
I was under the waves before
love rescued me
I was a fighter, I could turn on
a thread
But I stand accused of the
things I've said*

*When love comes to town
I want to jump that train
When love comes to town
I want to catch that flame
Maybe I was wrong to ever let
you down
But I did what I did, before
love came to town*

*I used to make love under red
sunset
I was making promises I was
soon to forget
She was pale as the lace of her
wedding gown
But I left her standing before
love came to town*

*I ran into a juke joint when I
heard a guitar scream
The notes were turning blue
When i fell into a dream
As the music played I saw my
life turn around
That was the day before love
came to town*

*When I woke up I was sleeping
on the street
I felt the world was dancing
And I was dirt beneath their
feet*

ТРАЖИЛИ

СТЕ
ПЕСМУ:

*When I looked up I saw the
Devil looking down
But my Lord He played guitar
The day love came to town*

*I was there when they crucified
my Lord
I Held the scabbard when the
soldier drew his sword
I threw the dice when they
pierced his side
But I've seen love conquer the
great divide*

Текст: Боно
Музика: „U2“
Изводе: „U2“ и Б. Б. Кинг

КАДА ЉУБАВ СТИГНЕ У ГРАД

Био сам морнар, изгубљен
на мору
Био сам под таласима док
ме љубав није избавила
Био сам борац, могао сам и
да висим о коњу
Али сам оптужен због онога
што рекох

Када љубав стигне у град
Хоћу да ускочим у тај воз
Када љубав стигне у град
Хоћу да ухватим ту ватру
Можда сам погрешно што
сам те икад напустио
Али учиних шта учиних, пре
но што је љубав дошла у
град

Водио сам љубав под
црвеним заласком сунца
Давао обећања и брзо их
заборављао
Била је бледа као чипка
њене венчанице
Али сам је оставио да стоји
пре но што љубав стиже у
град

Утрчао сам у биргуз када
сам чуо да гитара вришти
Ноте су постајале тужне
Када сам тонуо у сан
Док је музика свирала
видех како ми се живот
премотава
То је било оног дана пре но
што љубав стиже у град
Када сам се пробудио био
сам на улици
Осетио сам да је свет играо

И био сам прашина под
њиховим ногама
Када сам погледао горе
видео сам ђавола како
гледа доле
Али мој Господ је свирао
гитару
Оног дана када је љубав
стигла у град
Био сам тамо када су ми
распели Господа
Држао сам касније када је
војник потегао свој мач
Бацио сам коцку када су га
приковали
Али сам видео како љубав
побеђује смрт

МУЗИЧКА ПОШТА

Ћао Забавнице,
Ми волимо групу „The Doors“, па
те молимо да нам кажеш где можемо да
набавимо било коју књигу у којој се поми-
ње ова група.

Наташа и Горан из Битоља

Нишка „Градина“ објавила је 1989. го-
дине књигу „Америчка молитва“ у којој се

налазе песме и текстови Џима Морисона,
вође ове групе. Избор и превод урадила
је Драгана Машовић. Обратите им се на
адресу: „Градина“, Маршала Тита 38,
Ниш. Биографију групе прошле године је
објавио београдски „Art press“ (Тадеуша
Кошћушка 63). У књизи се налазе дело-
ви Шугерманове и Хопкинсове биогра-
фије Џима Морисона, интервјуи чланова
групе и рецензије њихових концерата и
албума из америчке штампе. Избор ма-
теријала, превод и сопствене комента-
ре у овој књизи урадио је Влада Матес.

ФАНТАСТИКА

Гери Бранднер

Уређује
др Зоран Живковић

ШКОЛОПОЦИЈА

Била је ружна и тешка и незгодна за ношење уз три крила степеница до моје собе. Црни гвоздени оквир био је изрован рђом. Када сам је спустио на писаћи сто,

деловала је скроз погрешно – некако незграпна и излишна. Ни елегантна ни ефикасна као мој електрични портабл. Али, портабл ме је изневерио усред једне реченице и сада се налазио у Аловом сервису за оправку писаћих машина. Старинска црна машина служила је за изнајмљивање и Ал је, мада нерадо, пристао да ми је уступи. С обзиром на то да се приближавао рок за предају рукописа, нисам могао дозволити себи да изгубим један дан рада, па

сам сео да опробам старудију.

Све дирке су функционисале, али су биле круте и некако стране мојим прстима. Када писац ради осам, девет часова на дан с неком писаћом машином, машина постаје продужетак његовог тела. Он не мора застајати и подсећати себе где се налази поништавач колона или на којој страни је табулатор. Изненадни прелазак на друкчију машину сличан је настојању да се научи коришћење неког вештачког уда. А коришћење ове издрдане старудије било је као да сте заменили руку гњечилицом за кромпир.

Књига на којој сам радио кад је мој електрични

портабл затајио, имала је наслов „Опака жена из Фоксхолма“. Било је то оно што се назива романом плантаже. Племенити робови и погани надзорници и мноштво ватрених жена. Вероватно не бисте препознали моје право име, али када пишем роман плантаже, ја сам Клариса Вајлд. Када пишем неку приповест о приватним детективима, ја сам Стив Дан. За љубавну романсу постајем Викторија Крофт. За научну фантастику... Али, већ сте се и сами досетили.

Када сам напустио колеџ, одлучио сам да напишем, ако већ не Велики Амерички Роман, онда бар неке универзалне истине које ће натерати људе да се пљесну по челу и узвикну: „Хеј, свеца му, ствари су баш такве како овде стоји!“ То је било пре петнаест година. Сада пишем све могуће врсте књига за које Цери Стајн сматра да их може продати преко своје мреже јефтиних цепних књига. У реду, ја сам најамно пискарало. То ми обезбеђује хлеб насушни, а и боље је од канцеларијског диринчења. Бар ме тера да размишљам.

ПОСТАНТЕ СТАНОВНИК ЛЕГО ГРАДА

LEGO

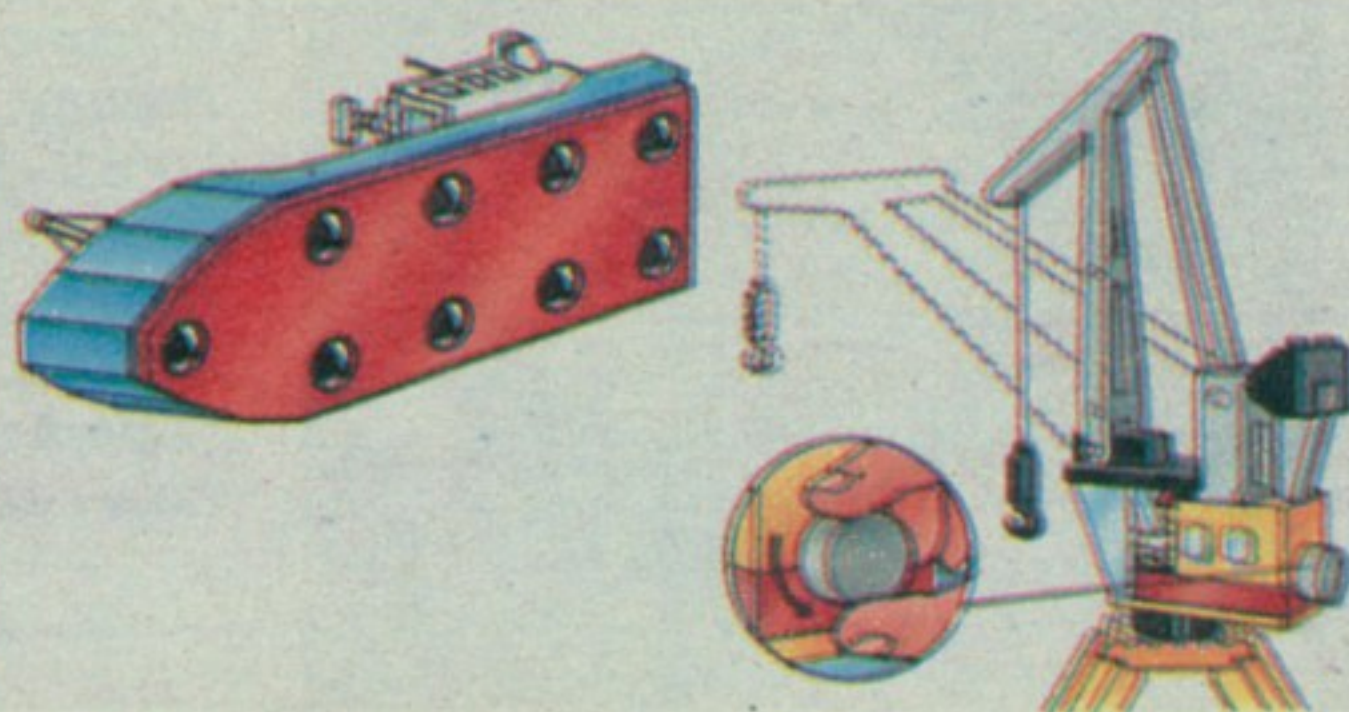
★ 4021 5.436,00

★ 4031 7.694,00

★ 4011 3.068,00

Старудија за изнајмљивање правила је тешки клунка-чунка-чунк звук уместо меког тапи-тап мог електричног портабла. Било је то као да сте са „мерцедеса“ прешли на „трабант“.

Затворио сам очи за тренутак и покушао да размишљам о „Опакој жени из Фоксхолма“. Призивао сам ватрене погледе, набубрела женска прса и револверске дуеле... а онда је све некако почело да бледи. Почео сам да куцам клунка-чунка-чунк. Бавио сам се довољно дуго списатељским послом да бих знао да не треба престати са писањем кад речи почну да куљају као пивска пена из кригле. Са неком врстом запрепашћености посматрао сам као се завршене шлајфне гомилају.

Око поноћи сам имао око стотину завршених шлајфни и одједном сам се осетио сувише уморан да бих држао очи отворене. Одвојио сам се од писаће машине и отишао у кревет.

Следећег јутра прсти су ми били рањави а зглавци ме болели од ударања о круте старе дирке.

Припремио сам шољу инстант кафе, извадио једну бајату крофну из фрижидера и сео да прочитам оно што сам написао.

Са запањеношћу сам установио да су плантажа из Фоксхолма и њена локална опака жена прохујале са вихором. Нисам могао да пронађем никакву ватрену љубавницу, никаквог смелог коцкара на речним бродовима, никакве горде али одане црнкиње дојиље.

Било је то моје дело. Препознавао сам га по ликовима људи из мог живота. Постоје догађаји и идеје и осећања који су само моји, али су овде били описани на један начин на који ја то никада не бих учинио. Ствар је изгледала безнадежна. Није било бурних сексуалних сцена. Није било чак ниједне поштене туче. Читавих стотину страница без уздрхталих дојки или ознојених бутина. О чему ли сам размишљао исписујући те странице? Одгурнуо сам у страну нагомилани рукопис и посегнуо за новим араком папира. Морао сам стрпати опаку жену из Фоксхолма с неким у кревет, и то хитно.

Огласило се звонце са капије зграде. За тренутак сам дошао у искушење да га игноришем. Већ сам изгубио један дан и нисам могао дозволити себи да траћим време с посетиоцима. Звонце се поново огласило. До врага, помислих, нисам још ни отпочео па зашто да не – видим ко је то. Ако се не одазовем размишљаћу о томе читав дан, а то ће ми разбити концентрацију. Пришао сам зиду и приљубио уста уз микрофон.

– Да?

– Морам да разговарам с тобом.

Био је то глас мог литерарног агента, Луа Фројнда. Чињеница да је он лично обилазио своје малобројне клијенте пружиће вам јасну представу о томе колико је био успешан. Уздахнуо сам и притиснуо дугме које је откључавало врата у приземљу.

Лу је устрчао уз степениште а затим низ ходник доскакао до моје собе. Живео је животом човека кога напољу чека такси са укљученим таксиметром.

– Колико си поглавља „Фоксхолма“ успео да направиш? – рекао је, трепћући јаросно. – Цери Стајн је одлучио да скрати рок за издавање и ја сам рекао да ћу донети све што си написао.

– Нисам урадио онолико колико сам се надао. Моја писаћа машина се покварила и морао сам је однети у сервис.

Он показа палцем према машини на мом писаћем столу. – Шта ти је ово... мешалица за батон?

– Па, могла би се и тако назвати. Ја не радим добро с непознатим машинама, а непознатију од ове још нисам видео.

Лу ме није слушао. Прелиставао је рукопис који сам откуцао претходног дана, трепћући док је на прескок ишчитавао шлајфне.

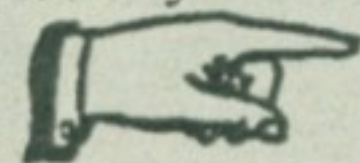
– Шта је ово?

– Нешто са чиме сам се јуче замлаћивао.

– Стотину шлајфни замлаћивања?

– Одмах ћу се бацити на „Фоксхолм“ и већ сутра ти дати нова поглавља, је л’ важи?

– Аха, аха, али сада ћу ово понети са собом.

6542 17.986,00

6540 7.022,00

6354 2.484,00

6430 3.966,00

6679 1.504,00

6506 396,00

6353 3.172,00

6541 10.684,00

Electric system

Novosć / Ujdenység / Novinka / Novinka / Novo 1991

— Шта ће ти? Стајну се и тако неће допасти.

— Имаш ли ти поверења у мене, или немаш?

— У реду, имам поверења.

Лу је стрпао рукопис у фасциклу и изјурио кроз врата. — Доћи ћу поново код тебе — довикнуо ми је са одморишта.

Остатак преподнева провео сам погрбљен на столици, говорећи себи да морам прионути на посао. Старудија за изнајмљивање чучала је на столу, ружна и оптужујућа, испуњавајући ме осећањем кривице.

Позвао сам телефоном Ала у сервису и он је почео да зановета нешто о томе како је претрпан послом и како ће можда проћи неколико дана пре него што стигне да среди мој електрични портабл. Издрао сам се на њега и рекао му да морам да платим рачун лекара моје мајке, али он је остао мртав-хладан.

Поражен, сео сам поново пред старудију и уденоу у њу нови лист папира. Зурио сам у празни бели арак, покушавајући да се присетим како би, до ђавола, изгледала моја хероина Фоксхолма: коса бакарне боје, вероватно, млечнобела кожа, дуге ноге, бујне груди. Описао сам је у десетак књига, могао бих дати њен опис чак и док спавам. Али, из неког разлога, нисам успевао да набацим речи на папир.

Треснуо сам шаком по тастатури и направио гужву од међусобно збијених слова. Док сам их раздвајао и псовао, огласило се звонце на капији.

Био је то поново Лу Фројнд. Притиснуо сам дугме за отварање врата и неколико секунди касније он је дојурио уз степениште. Проједрио је поред мене у собу, трепћући очима као суманут. Треснуо је о сто дењак фотокопираних шлајфни.

— Имаш ли још?

— Ух, овај, не. Управо у мислима разрађујем наставак приче о Фоксхолму.

— Батали Фоксхолм. Потребно ми је још стотинак страница овога што си ми управо дао и могу ти обезбдити уговор.

— Не мислиш ваљда озбиљно да је Стајн то откупио?

— Стајн? — Помислили бисте да никада раније није чуо то име. — Ко пита Стајна и његове петпарачке цепне књиге? Оно што сам

успео да ти извучем јесте уговор са Хочнеровом издавачком-кућом и све што уз то иде — серијализација, клубови читалаца, репринт у меком повезу. Они хоће да од тебе начине звезду.

Зурио сам у малог агента, трепћући заједно с њим.

— Никада у своме животу нисам имао срећу да ми се књига штампа у тврдом повезу.

— Никада раније ниси ни написао овако нешто. Зашто ми ниси рекао да си талентован?

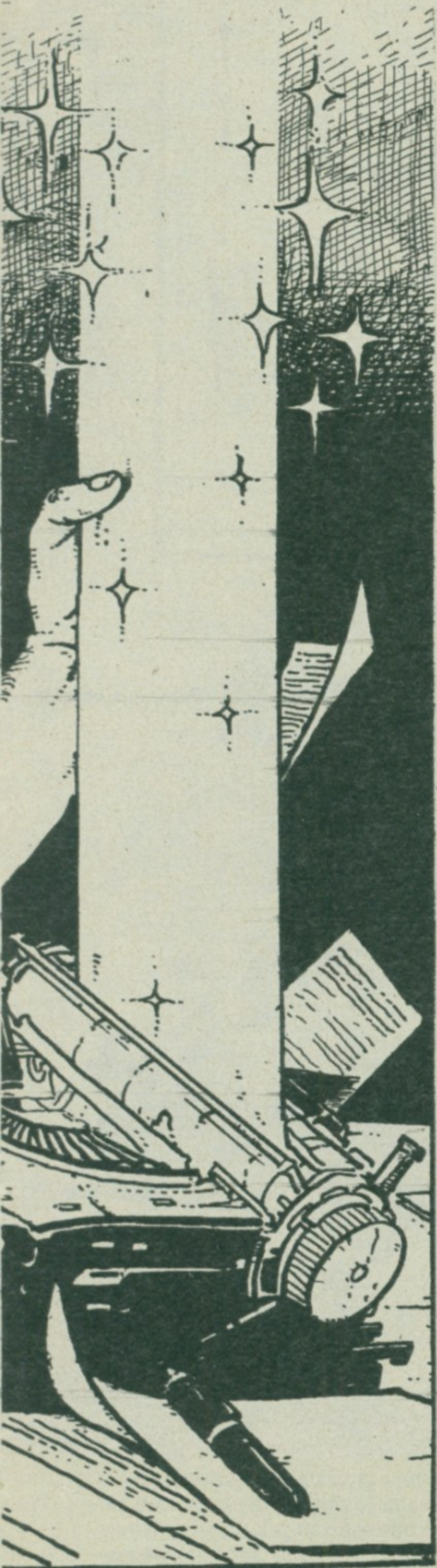
Пустио сам да то прође без коментара и рекао Луу

да ћу одмах прионути на посао. Када је он отишао, сео сам и почео да читам фотокопирани шлајфне које сам откуцао претходног дана. По чему се ово разликовало од било чега што сам раније написао? Овде су људи напосто радили ове или оне ствари и испреплитали своје животне судбине без патоса или мелодраме, а ипак се нешто дешавало. Каже се да је писац слаб судија свог дела, али ја сам одједном схватио шта је то било друкчије у погледу овог списатељског дела. После

петнаест година измишљања ликова и извештачених прича, најзад сам написао нешто стварно. Свака реч на тих стотину страница била је искрена, ваљана и истинита. После петнаест година знојења над глупостима, нашао сам себе.

Заузео сам место испред старудије за изнајмљивање и опустео прсте. Читав мој живот постаће друкчији после данашњег дана. Неће више бити Стајнових брошираних цепних књига са дречавим корацима и будаластим псеудонимима.

Илюстровао: Добросав БОБ Живковић

Два дана касније стајао сам поред писаћег стола Луа Фројнда док је он прелиставао нове шлајфне.

– Ти ме завитлаваш, је ли? – рекао је. – Изводиш некакву неукусну шалу.

– Не разумем...

Он тресну полеђином шаке о гомилу шлајфни испред себе. – Овај... овај дрек! Петпарачки ликови, отрцан заплет, дијалог из стрипова. Где је ту лепота? Осећајност? Истина, забога милога?

– То је иста ствар која ти се ономад допадала.

– Ђавола иста. Ово је... ово је нешто за Џерија Стајна. Врхунски шунд.

Ви сте већ поодавно наслутили у чему је ствар, али мене је штошта притискало и нисам све до тог тренутка схватио шта се десило. Не како се десило, али то није ни било важно. Напросто ми је постало јасно да се морам поново домоћи оне шклопоције.

Ал ме је зачуђено погледао када сам улетео у његову радњу и закрештао: – Машина коју си ми позајмио пре неки дан. Сећаш ли се?

– Наравно. Велики стари диносаурус. Такве се више не производе.

– Хоћу да је купим.

– Ти ме баш обараш с ногу.

– Шта хоћеш да кажеш?

– Годинама сам држао ту зарђалу старудију на полици у стражњем делу радње. А ове седмице понестало ми је машина за изнајмљивање, па сам морао и њу да изнајмим, и то двома муштеријама. И обојица желите да купите ту проклетињу.

– Обојица?

– Аха. Тек што си је ти вратио, изнајмио сам је поново неком момку из Вилица. Неколико сати касније он се вратио и рекао да ће ми за њу платити двадесет долара, а као приде дати још и своју машину.

– И ти си му је продао?

– До ђавола, јесам. Та старудија није вредела ни десет долара.

– Кажеш, неки момак из Вилица. Да ли се сећаш његовог имена?

– Не. Очигледно још један од оних назови писаца. Зар је важно како се зове?

Не, није било важно. Ионако ћемо убрзо сви сазнати име тог момка.

SF мозгалица и Поларис налазе се на страни 54

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

Ваш је задатак да поред решења сами уписујете црна поља. Број у загради показује колико их има у поједином реду.

ВОДОРАВНО: 1. Певачица са слике – Бара, локва (1), 2. Загртање – Пласт сена или сламе (1), 3. Журналисти – Неман, аждаја (1), 4. Пркос (мн.) – Справа (1), 5. Наш сликар и графичар, Владимир – Чисто, крто месо (1), 6. Јунаци под Тројом, Ајакси (0), 7. Ауто-ознака за Сарајево (3), 8. Ознака за електрон – И слично (скр.) (1), 9. Попис, списак (0), 10. Име америчке глумице Вилијемс (0), 11. Штула (0).

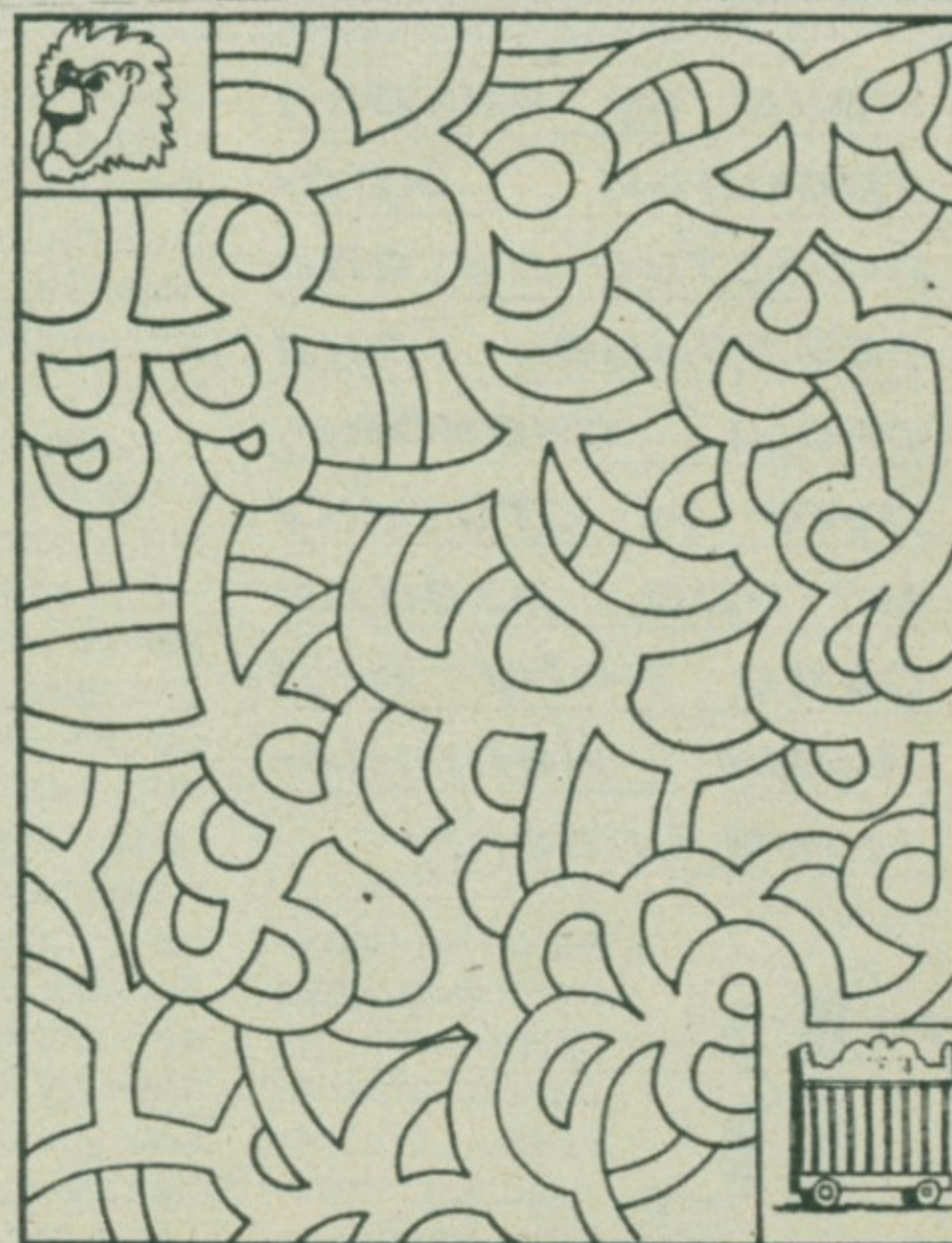
УСПРАВНО: 1. Име и презиме наше најбоље тенисерке (0), 2. Смертни ропец – Јадранско острво (1), 3. Стовариште дрва – Једнака, истоветна (1), 4. Запаљење ува (мед.) – Одрезак, шницла (1), 5. Италијански аутомобилист, Сандро – Руско женско име, Лариса (1), 6. Име смучарке Завадлав (2), 7. Наш глумац, Милан (1), 8. Ознака за метар – Град у Белгији, Иперн (1), 10. Општинска подручја (0), 11. Део опреме за коња (0), 12. Име књижевнице Кристи (0).

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												

ЛАВИРИНТ

Пронађите пут кроз овај лавиринт!

Од сада, бићу писац врхунског ранга. Почасно место у Брентановом књижарском излогу.

Разговори на телевизији, исписивање аутограма, реклама у угледном магазину „Пипл“. Новац.

Зазвонио је телефон. Ал из сервиса јављао је да је поправио мој електрични портабл. Још један добар предзнак. Отпочећу своју нову каријеру са сопственом писаћом машином. Рекао сам Алу да ћу сићи одмах да је подигнем.

Иако су врхови крошњи краљевство летеће веверице она своје скокове, дуге и стотину метара, изводи само ноћу кад њени непријатељи спавају

Кад се на влажне шуме Јаве спусти ноћ, један од становника густих крошњи, летећа веверица (*Petaurista elegans*) спрема се да обави своје свакодневне

послове — прикупи лишће и плодове који спадају у њен јеловник, то све поједе и, наравно, добро пази да не буде поједена. С великом предострожношћу она промаља њушку из удубљења у стаблу у коме, иначе, проводи дан у спавању. Крупним очима кружи и испитује околину. Када се увери да јој не прети никаква опасност, излази из скровишта, још мало оклева, па изненада појури на врх крошње, а онда, с висине од тридесетак метара скаче у мрак, шири ноге и претвара се у крзеног змаја. Ова веверица, додуше, нема крила већ кожне наборе који се пружају са стране, од предњих до задњих ногу, и омогућавају јој да једри. Дугачак реп с перастим длакама држи испружен, право иза себе и спуштајући га и подижући

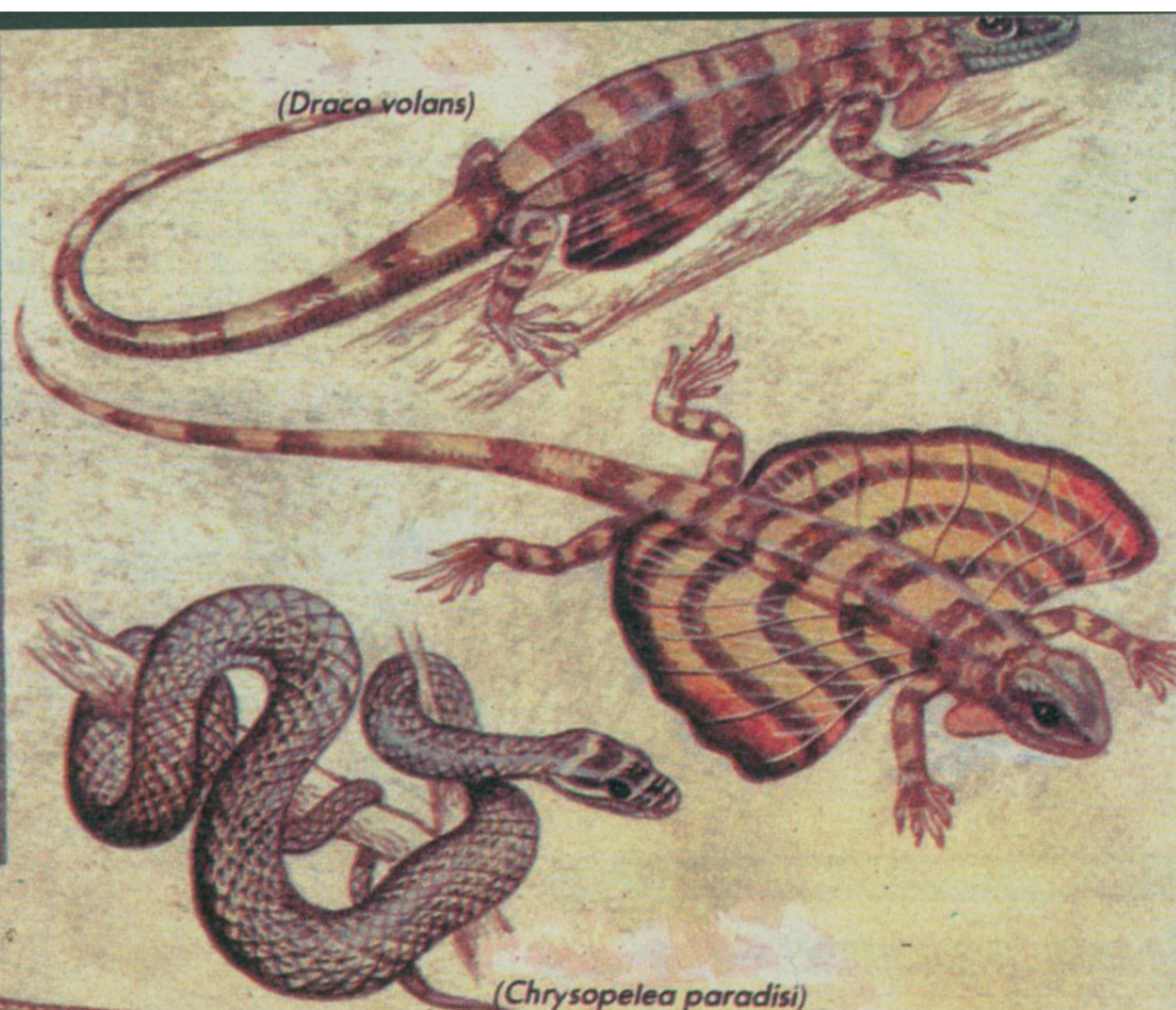
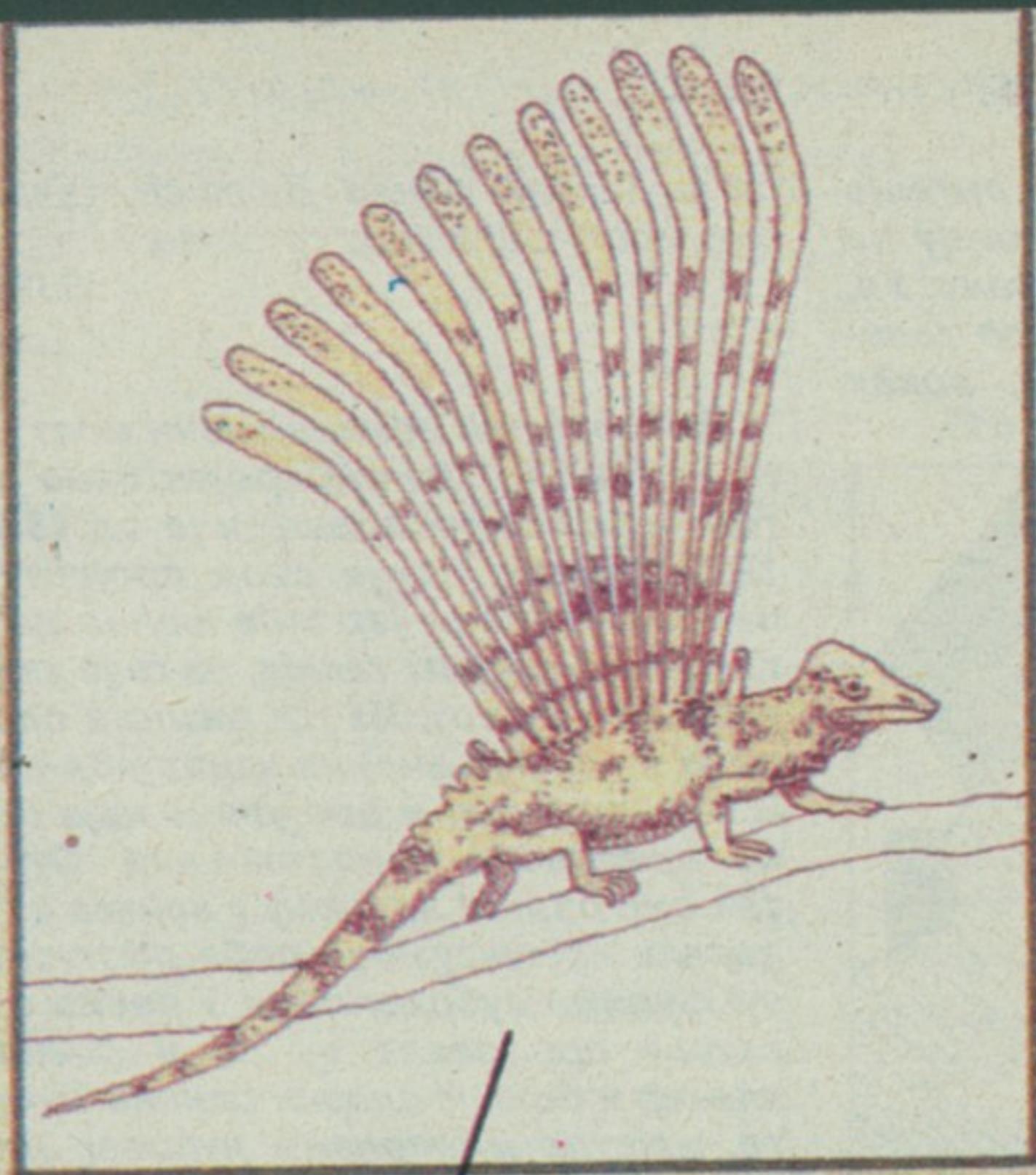
њиме вешто крмани. На овај начин веверица прелети и стотину метара што представља подвиг међу сисарима способним да једре. А чим се приближи платформи за спуштање, то јест, грани дрвета, животиња савија леђа и ноге, једра јој се надувају, она постаје нека врста падобрана и тако се лагано дочекује на ноге. Затим „склапа“ једра, па супервеверица постаје обична, као и свака друга.

Лак плен

Заиста се може рећи да су врхови прашумских крошњи краљевство летеће веверице. По њима она скаче и лети а да никада не крочи на земљу где је иначе вребају разне опасности. Али, иако ова животиња величине мачке уз

мали утросак енергије као од шале језди прашумом, она се у оваква путовања не упушта пречесто. Зато зоолозима није баш лако да је пронађу или сниме њене летове. Јер, док је у ваздуху, она је свесна да може постати лак плен неке грабљивице, а тада јој нема спаса. Зато своје скокове изводи само ноћу кад њени непријатељи спавају. Дан проводи у рупи коју је удобно наместила и обложила лишћем. У њој одгаја и младунце о којима брине све док се потпуно не осамостале и док их не научи техници ноћног летења.

Овај вешти једриличар не среће се само у шумама Јаве. Блиски рођаци летеће веверице живе и у шумовитим подручјима Северне Америке, у Европи, јужно од Скандинавије и Британије као и у читавој Азији јужно од Хима-

СКОК С КРЗНЕНИМ ПАДОБРНОМ

лаја, у Индији, на Цејлону, Индокинеском подручју и индонезанским острвима.

„Клуб једриличара”

У азијским шумама једриличарство је прилично распрострањено међу становницима врхова крошњи. Међу њима су и сисари, и гмизавци и водоземци. Свима је заједничко то што имају кожане наборе који им омогућавају дуге скокове и једрење.

Један од пионира међу кичмењацима у оваквом начину кретања живео је још пре 200 милиона година. Био је то гмизавац текодонт који је на леђима имао дугачке лепезасто распоређене крљушти. У данашње летеће гмизавце спада, рецимо и комшија летеће веверице, врста гуштера агаме. Ова животињца

дугачка десетак центиметара сасвим је неупадљива и обична кад мирује. Али када рашири своје широке мембране прекривене крљуштима претвара се одједном у џиновског лептира: наранџасто-црних крила и лети по двадесет метара.

У „клуб једриличара” учлањен је и летећи геко или боље речено геко падобранац. Кад он скочи са стабла високог преко шест метара, на земљу се спушта меко и лако захваљујући кожним наборима који износе половину укупне ширине његовог тела.

У овим областима чак и жабе једре. На пример, малајска жаба може уз помоћ мембрана између прстију и на боковима да прелети и по петнаест метара, док такозвана „летећа змија”, честа у шумама Мадагаскара, тако веш-

то једри као што и плива и пење се уз дрво. Она у ваздуху постаје прави летећи ћилим који се полако спушта на земљу чак седамдесет метара даље од места полетања.

Скок од триста метара

Убедљиво највештији од свих једриличара је такозвани мајмун с псећом главом, животиња нешто мало већа од зеца али зато много лакша од њега (тежи око килограм и по). Он цео живот проводи на дрвећу и снабдевен је кожним наборима обраслим длаком, као неким падобраном који се пружа од врата преко предњих и задњих шапа до репа. Када он скочи са дрвета и рашири ноге једри по триста-четиристо метара не губећи висину.

И не само у Азији, већ и у

Аустралији постоји читаву групу торбара способних да једре – то су фалангерици. Најраспрострањенији је такозвани жутотрби једриличар или шећер веверица, али међу њима предњачи велики једрилац који кад полети личи на млазњак.

У шумовитим подручјима Африке, опет, живе такозвани мишеви једриличари, веома слични веверици, који у тим областима и заузимају место летеће веверице.

И ми Европљани имамо летећу веверицу. То је мала *Pteromys volans* која насељава шуме северне и источне Европе.

У сваком случају, иако постоји читав низ животиња способних да једре, једини прави летачи сем птица су слепи мишеви.

Припремила В. Минић

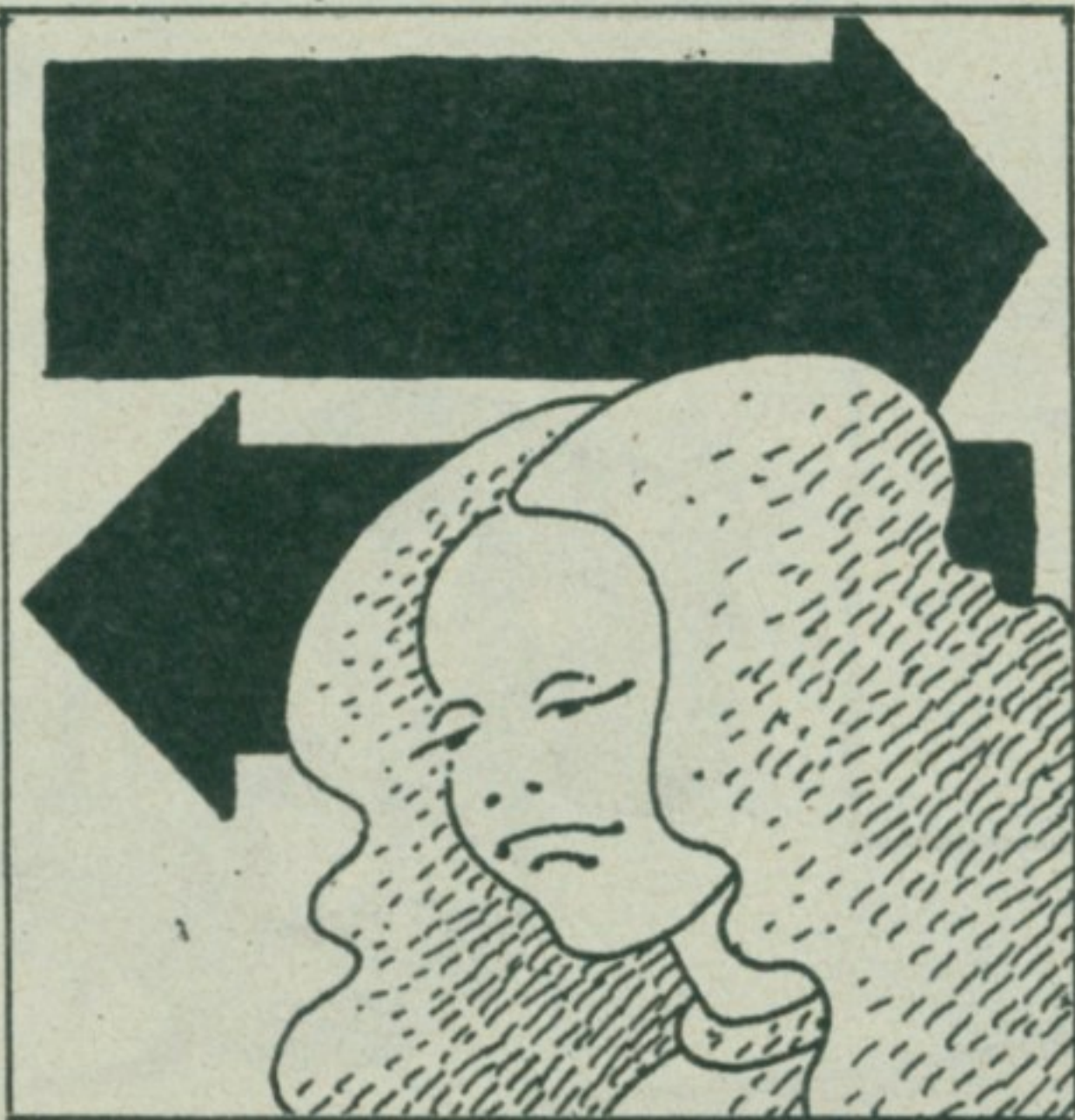
Уређује: Вито Недељковић

Од васпитача психолог

Може ли после завршене друге године више педагошке академије за васпитаче да се упише трећа година психологије? Наведите и све услове за упис.

МАЈА
Смедеревска Паланка

Најпотпунији одговор на твоје питање добићеш на Катедри за психологију на Филозофском факултету у Београду, Ул. чика Љубина бр. 20. Обрати им се телефоном. Њихов број је 639-222, локал 111. Позивни број за Београд је 011.

Шекспир у Венецији

Радњу своје трагедије „Млетачки трговац“ Шекспир је сместио на најпознатијем венецијанском мосту Риал-

то, на Каналу Гранде. Да ли се стварно на том мосту обављала трговина?

ВЈЕРА Р.
Котор

Најпознатији венецијански мост Риалто на Каналу Гранде пројектовао је Антонио да Понте, прављен је од 1580. до 1592. године. Он је свом пројекту дао необичан облик, јер није желео да омета пролаз тешких галија, па га је уздигао у средњем делу. Из тог разлога одређена је и његова висина изнад воде. Мост је истовремено и део улице која се њиме прекидала и настављала. Отуда и све оне радње на њему у којима се продавала најлуксузнија роба доступна само људима дубоког џепа. У неким од тих радњи продавала су се и сликарска платна и боје. И славни сликар Тинторето, мајстор миниризма, куповао је прибор у овим радњама на мосту Риалто.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

БЕЛА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: Мадона, млака, огртање, стог, новинари, ала, инати, апарат, Кирин, кртина, Ајаси, са, е, и сл, листа, Естер, штака.

– Добитници награда у игри „Забавников лавиринт”

НОВИХ 100 ЛЕГО НАГРАДА ЗА ПАМЕТЊАКОВИЋЕ

У присуству комисије НИП „Политика”, у понедељак, 11. новембра 1991. године, извучене су награде Забавниковог лавиринта бр. 2.

Добитници награда су:

1. ТЕСНИС КОНТРОЛНИ ЦЕНТАР (8094): МИЛИЦА ЂОКИЋ, Змај-Јовина 116, 21220 Бечеј; ВЛАДАН КРСТИЋ, 1. маја II прилаз, лево бр. 8, 11130 КАЛУЂЕРИЦА.
2. ЕЛЕКТРИЧНИ ЛЕГО ВОЗ: (7722): СУЗАНА ЈЕЛЕНКОВИЋ, село Јелашница, 19345 Доње Зунице; МИЛОШ ЈУГОВИЋ, Ранка Миљина 63/14А, 11211 БОРЧА.
3. ЛЕГО ВОЗ (7715): ДЕЈАН ЈОВИЋ, Рибарска 13, 21480 Србобран; ЈОЖЕФ ШАНДОР, Аран Јанош 64/А, 23206 МУЖЉА.
4. ТЕСНИС КАМИОН (8850): НИКОЛА МАРИНКОВИЋ, О. Жупанчица 7/8, 11070 НОВИ БЕОГРАД; МИЛОШ УРУКАЛО, Топличка 15/19, 18430 КУРШУМЛИЈА; ЈЕЛЕНА МИЛОЈКОВИЋ, Норвежанска 48, 16000 ЛЕСКОВАЦ; ИВАН МИХАЈЛОВИЋ, Војвођанска 7/12, 36210 ВРЊАЧКА БАЊА; СВЕТОЗАР ЗОРБИЋ, Милана Узелца 23/3, 11080 ЗЕМУН; НИКОЛА МАЧКИЋ, С. Ковачевића 39 11400 МЛАДЕНОВАЦ.

5. ПРОТИВПОЖАРНИ БРОД СА ХЕЛИКОПТЕРОМ (4031): МИША СТАНКОВИЋ, Б. Поље 2/15, 19210 БОР; СЛОБОДАН АТАНАСИЈЕВИЋ, 7. јули 16/17, 18300 ПИРОТ.
6. РЕЛИ ВОЗИЛО (5550): ПЕТАР ВОЈИНОВИЋ, Босанска 24, 11211 БОРЧА; ДАЈАНА НИКОЛИЋ, село Триброде, 12222 БРАНИЧЕВО.
7. ОБАЛСКА ПАТРОЛА СА ГЛИСЕРОМ (6353): БОЈКИЦА СИМОНОВИЋ, Рајићева бр. 9 18000 НИШ; ИТАНА МИЉАНИЋ, Мишарска 4А, ст. 10, БЕОГРАД; МЛАДЕН МИЛОШЕВИЋ, Бирчанинова 21, КРУШЕВАЦ; ДРАШКО ГОМБАЦ, Београдска 15/16, 26000 ПАНЧЕВО; БРАНИСЛАВ ЈОВАНОВИЋ, Бездански пут 66, 25000 СОМБОР; БОЈАН ЈОКИЋ, Иштвана Лакија 20, 11030 БЕОГРАД; ИГОР НИЧЕВСКИ, Пере Поповића Аге 66, 26300 ВРШАЦ; ИВАН ЈАКОВ, Змај-Јовина 71, 26300 ВРШАЦ; ПАЛ ТЕРЕК, Балзакова 59, 21000 НОВИ САД; ВЛАДИМИР МИЛЕТИЋ, Браће Радловић бр. 35, 35000 СВЕТОЗАРЕВО; РАНКО ЛИСУЛ, Угљеше Терзина 16, 23300 КИКИНДА; МАРКО ПАВЛОВИЋ 11. октобар 66, 35230 ЋУПРИЈА; ГОРАН КОВАЧЕВИЋ, Устаничка 154, БЕОГРАД; ЖАРКО ТОПАЛОВИЋ, Мостарска 3/14, ЧАЧАК; НЕМАЊА ЗЛАТАНОВИЋ, Јесењина 10/17, 34000 КРАГУЈЕВАЦ; БОЈАН ОЛАЈЦИЛА, Ћуковачки кут 12, 11080 ЗЕМУН; МИЛАН РАДОЊИЋ, Зеке Буљбаше 17, 18000 НИШ; СРЂАН ЛУКИЋ, Железнички ред 10, 23261 ЛУКИЋЕВО; ЈАНКО МИШКОВИЋ, Рајка од Расине 19, 11070 БЕОГРАД; ДОБРИЛА НОВАКОВИЋ, Перистерска 5, Корићани, 34000 КРАГУЈЕВАЦ.
8. „МРАЧНА ГРМЉАВИНА” (6679): МИЛОШ САЛАПУРА, Сарајевска 4, 26000 ПАНЧЕВО;

ЋДВАРД ХАЛУПА, Масарикова 27, 26215 ПАДИНА; АЛЕКСАНДАР ТОМИЋ, Пикулина 66/1, 35250 ПАРАЋИН; МИЛИЦА МАСЛОВАРИЋ, Н. Љубибратића 25, 81340 ХЕРЦЕГ-НОВИ; ИВАН ЂОРЂЕВИЋ, Н. Ђурић 16, 16000 ЛЕСКОВАЦ; АЛЕКСАНДАР ОБРЕНОВИЋ, Радних акција 67, ЖЕЛЕЗНИК; ВЕЉКО КОВАЧЕВИЋ, 9. бригада 3/8, 19210 БОР; ДАРКО ХАЏИЋ, село Главица, 35250 ПАРАЋИН; МИРО ЗОРБОСКИ, Војводе Танкосића 5/27, 18000 НИШ; ДЕЈАН БРКИЋ III булевар 28/95, 11070 НОВИ БЕОГРАД.

9. САФАРИ КАМИОН (6672): МАРКО АНДРИЋ, Синђелићева, сол. 3, ст. 34, 14000 ВАЉЕВО; НИКОЛИНА РИСТЕСКА, Пут АВНОЈ-а, 77215 РИПАЧ.

10. КАМИОН ЗА ПОПРАВКЕ (6671): СЛАЂАНА МИЛОСАВЉЕВИЋ, Коњевићи, 32212 ПРЕЉИНА; СТАНИСЛАВ ЖУЊИЋ, Ужичка 58, 11000 БЕОГРАД.

11. ГРАДСКИ АУТОМОБИЛ (6530): ЗОРАН ВУЈИЋ, Бул. ЈНА 73, 11223 БЕЛИ ПОТОК; ВЛАДИЦА ЈОВАНОВИЋ, Ж. Ј. Шпанца 2/3, 17500 ВРАЊЕ; НЕНАД МИЛЕНКОВИЋ, Дом културе 66, 16203 ВУЧЈЕ; ЈЕЛЕНА ПАНТЕЛИЋ, Вишеградска 15, 14220 ЛАЗАРЕВАЦ; ДИМИТРИЈЕ ПУШКАРЕВИЋ, Стапарски пут Д1, 1/20, 25000 СОМБОР; СРЂАН КОПРИВИЦА, 5. пролетерске 29, 21460 ВРБАС; ЕНЕС ЕФОВИЋ, Луке Бољевића 2, 81000 ТИТОГРАД; ИВАНА ЂУРИЋ, Сремска 32, 15000 ШАБАЦ; ЗЛАТКО СТОЈЧИЋ, Гунцате, Прокић крај 390, 11460 БАРАЈЕВО; ДАЛИБОР БАЧИЧИН, Маршала Тита 66, 23208 ЕЛЕМИР.

12. МИКРОЛАКИ КАМИОН (6529): ВЛАДИМИР ШТРБАЦ, 14. октобра 14, 12220 ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ; ЗОРАН ВУЧКОВИЋ, М. Горког 20, 26000 ПАНЧЕВО; МИРА РИБАЋ, Војводе Степе 14, 35230 ЋУПРИЈА; МИЛЕНА КУРБАЛИЈА, Београдски кеј 43/32, 21000 НОВИ САД; ИВАН КОСОВИЋ, Пора 104, 31000 УЖИЦЕ; МИЛЕНА ПЕТРОВИЋ, Стевана Тиквичког 23, 24000 СУБОТИЦА; НЕНАД ИЛИЋ, Копецкова 17/3 19350 КЊАЖЕВАЦ; БОРО МИРОСЛАВ, Змај-Јовина 5, БЕОГРАД; АНТОНЕЛА БОРАС, Светог Саве 13/20, БЕОГРАД; ДАВОР МАРЈАНОВИЋ, Раје Врачарића 12/14, 37000 КРУШЕВАЦ.

13. „ФОРМУЛА 1” (6526): МИЛОШ ТОМИЋ, Романијска 41/а, 23212 РАВНИ ТОПОЛОВАЦ; МИКИ КЉАЈИЋ, И. Л. Рибара 32, 25221 КЉАЈИЋЕВО; СРЂАН ЧАРУБИЋ, Матије Хуђи 31/5, 22000 Сремска МИТРОВИЦА; САНДРА ЛАЗУКИЋ, Р. Домановића 58, 21000 НОВИ

Желим возачку дозволу

Имам 17 година и једну велику невољу. Пре седам година повредио сам лево око и због тога био на операцији. Али, упркос њој, вид ми је знатно смањен: левим оком готово ништа не видим, носим контактна сочива али ни она ми не помажу. Пошто желим да полажем возачки испит занима ме да ли ће ми слаб вид отежати полагање.

Д. РАНКОВИЋ
Обилићево

Прописи захтевају да сваки возач буде здрав. То, поред осталог, значи да мора добро да види и чује. Да ли кандидат испуњава ове услове утврђује лекарска комисија и зато ти саветујемо да се њој обратиш. Уколико она утврди да твој вид није оштећен у великој мери и изда ти одговарајуће уверење, моћи ћеш да оствариш своју жељу и да се упишеш у неку ауто-школу. Међутим, ако комисија установи да је твој вид превише оштећен, онда ти саветујемо да своју жељу заборавиш јер претпостављамо да ти је стало не само до твоје него и туђе безбедности, а она би у овом случају била и те како угрожена.

Милана Богић, Име Поле Рибара 87 а, 21410 Футог – 13 година, сакупља постере, украсна писма и честитке.

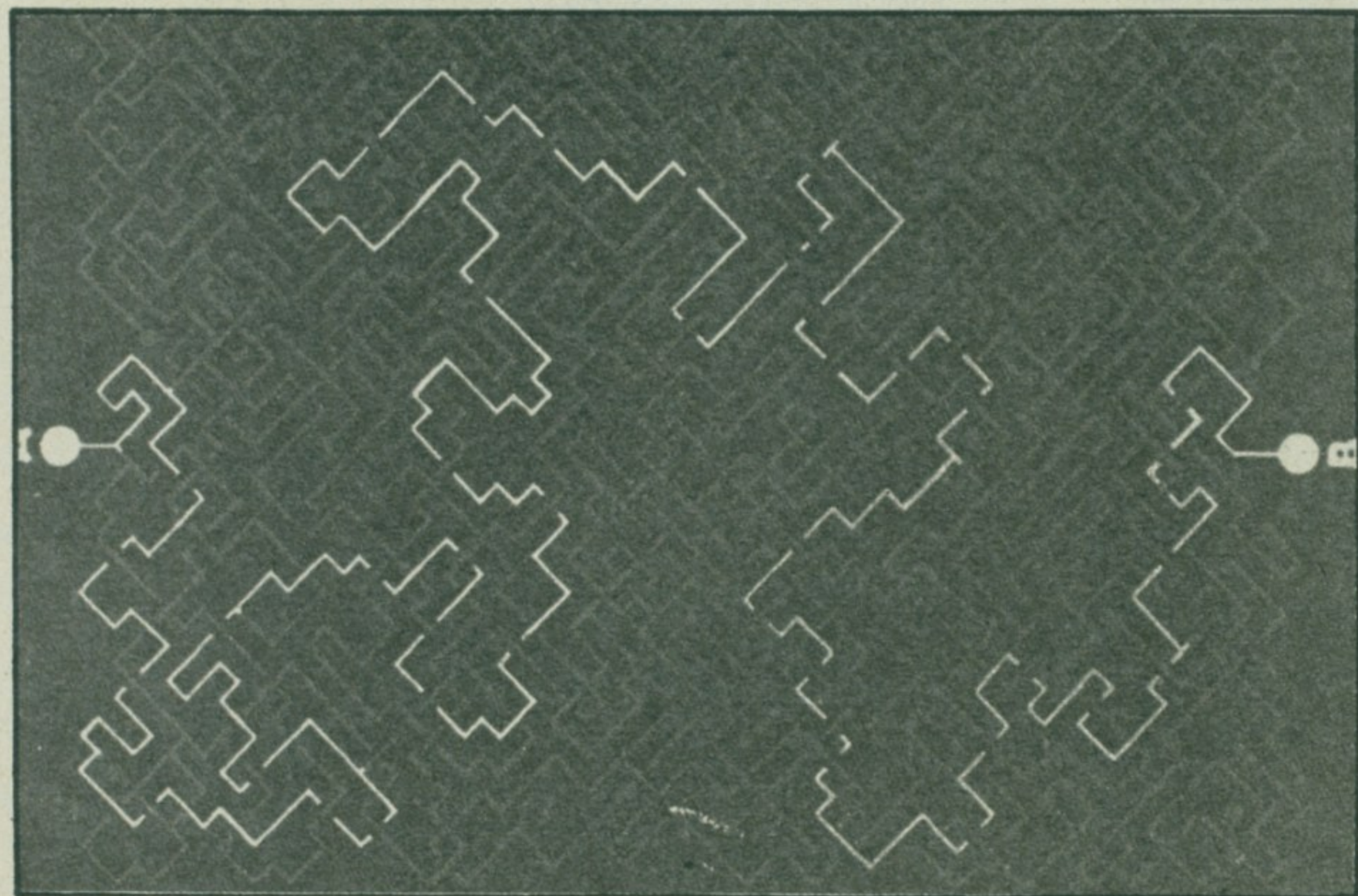
Марко Вуловић, Баричких бораца 78, 11500 Барич – 13 година, сакупља постере, воли музику, бави се спортом.

Љиљана Нинић, Франца Прешерна 1, 51000 Ријека – 11 година, воли музику, сакупља украсна писма, навија за Партизан.

САД; МАРКО ЂУРЧИЋ, Б. Кидрича а1 л3/5, 23000 ЗРЕЊАНИН; ВЛАДАН ИЛИЋ, Гостиварска 19, 18000 НИШ; ВЛАДИМИР ЈАНКОВИЋ, Црвени барјак, 4, 18230 СОКОБАЊА; МИЛОШ СТОИЉКОВИЋ, село Шанац, 37252 ЈАСИКА; МИЛОШ ДЕСПОТОВИЋ, Гочевска 66, 15316 БАЊА КОВИЉАЧА; БОЈАН СТЕВАНОВИЋ, Вишњички венац 9, 11000 БЕОГРАД.
14. ТРКАЧКИ АУТОМОБИЛ (6509): ЛЕКСАНДАР БАБИЋ, А. Францишковића 4, 24000 СУБОТИЦА; ИВАН СТЕФАНОВИЋ, Трг В. Дугошевића 32/13, 12240 КУЧЕВО; ГОРАН ПЕТРОВИЋ, Сарајевска 2, 26300 ВРШАЦ; МИЛИЦА МИЛОВАНОВИЋ, Карановачка 21/1 36000 КРАЉЕВО; ЖЕЉКО СТУПАР, Б. Жерајића 15/45, 11193 МИЉАКОВАЦ; НИКОЛА СИМИЋ, Росе Вилић 12, 22000 СРЕМСКА МИТРОВИЦА; ИГОР АЛАЏИЋ, ЈО Лајоша 63/19, 24000 СУБО-

ТИЦА; НИКОЛА ЛУБУРИЋ, Баја Пивљанина 144/95, 81402 НИКШИЋ; ВЛАДИСЛАВ ПЕРГЕ, Давидовићева 11/52, 11300 СМЕДЕРЕВО; ДАЛИБОР СТОКУЋА, Славонска 11, 26000 ПАНЧЕВО.
15. ПОЛИЦИЈСКИ ЦИП (6506): МИЛОРАД ЋОСИЋ, Л. Рибара 11, 32300 ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ; ВЛАТКО ТОРБУК, Браће Тице 56, 21220 БЕЧЕЈ; ДАРКО ФАБЧИЋ, Ластина 13, 24105 СУБОТИЦА; ВЛАСТИМИР ГАВРИЛОВИЋ, Аласка 24, 11080 ЗЕМУН; МИЛАН ЈАНКОВИЋ, Ј. Ненадовића 13, 14000 ВАЉЕВО; ДУШАН ЈОВИЧИЋ, С. Папића 19, 11080 ЗЕМУН; ПЕТАР ЂОРЂЕВИЋ, Бул. ЈНА 102/III, БЕОГРАД; ГОРАН РАДОСАВЉЕВИЋ, 1. мај бр. 10, 35210 СВИЛАЈНАЦ; МУРИС КАРТАЛ, Милана Ивановића 4/8, 36350 РАШКА; ФИЛИП САВИЋ, Е. Кобашлића 12, 78000 БАЊАЛУКА.

РЕШЕЊЕ ЛАВИРИНТА БРОЈ 2

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2084

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика“
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кеџић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Немајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 184,00 динара, тромесечна 552,00 динара, полугодишња 1.104,00 динара, годишња 2.208,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 368,00 динара, тромесечна 1.104,00 динара, полугодишња 2.208,00 динара, годишња 4.416,00 динара. Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	200.-
СР НЕМАЧКА	DEM	339.-
ШВЕДСКА	SEK	1.234.-
ФРАНЦУСКА	FRF	1.155.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	296.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика“ код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА“ – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампана по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

Мартин Гарднер

НЕЗГОДНЕ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

Када је Фило Тејт постао генерални директор поште у америчкој колонији на Марсу, указала му се прилика да испуни једну давну жељу. Најзад је куцнуо час, рекао је самоме себи, да издам серију поштанских марка чије би номиналне вредности биле тако одређене да су потребне највише три марке како би се добио збир равн ван било ком природном целом броју од један па до неке највише замисливе вредности за поштанску марку.

У то време је на Марсу поштанска марка, за писмо упућено између било које две куполе, стајала 1 долар. Најјевтинија марка у серији коју је Тејт имао на уму морала је, очигледно да има исту такву вредност – дакле, 1 долар. Замислимо да се серија сас-

тојала само из две марке. Да би се задовољио Тејтов услов, њихове вредности морале би да буду 1 и 3. Лако је, наиме, разабрати да се коришћењем једне, две или три марке оваквих вредности може добити сваки број од 1 до 7.

1 = 1	3 + 1 + 1 = 5
1 + 1 = 2	3 + 3 = 6
3 = 3	3 + 3 + 1 = 7
3 + 1 = 4	

Не постоје друге вредности двеју марака које могу да дају све бројеве од 1 до 7, односно оне више.

Није тешко решити проблем за серију од три марке. Показује се да су идеални бројеви 1, 4 и 5. Коришћењем једне, две или три марке ових вредности може се добити било која вредност од 1 до 15 долара.

Но, Фило Тејт не би био то што јесте да му се прва серија није састојала од четири марке. На оној од 1 долар налазио се смеђи портрет Едгара Рајса Бериуза, док су остале три показивале ликове Х. Џ. Велса, Реја Бредберија и Исака Асимова. Пажљивим бирањем, међу овим маркама различитих вредности, Тејт је успевао да добије све износе од 1 до 24 долара, при чему никада није користио више од три марке.

Које су вредности добиле марке са ликовима Велса, Бредберија и Асимова?

Једноставно, зар не? А можда вам неће изгледати тако када се будете латили решавања...

У сваком случају, плодови ваше SF оштроумности и домишљатости треба да стигну у редакцију „Политикиног Забавника“ (11000 Београд, Македонска 29), са знаком „За ЗАБАВНИКОВУ SF МОЗГАЛИЦУ“, најкасније до четвртка 12. 12. 1991. у писму или на дописници.

Десет читалаца који поред тачног одговора буду имали и

среће приликом извлачења чека специјална награда коју додељује водећа домаћа библиотека научне фантастике ПОЛАРИС: једно од дела, по властитом избору добитника, из огласа библиотеке ПОЛАРИС. Зато је, поред решења, потребно да наведете и које бисте дело желели да вам ПОЛАРИС пошаље уколико вам срећа буде наклоњена, па баш ви будете извучени као добитник. Имена награђених објавићемо у „Забавнику“ број 2090. који излази 17. јануара 1992.

Разуме се, не морате да чекате толико дуго, нити да се ослањате само на своју срећну звезду да бисте уживали у сјајним делима научне и епске фантастике, као и популарне науке, која вам нуди библиотека ПОЛАРИС. Већ данас можете попунити наруџбеницу и послати је на адресу ПОЛАРИСА и само неколико дана касније одважно ћете се отиснути на чудесна путовања у очаравајуће светове маште и будућности које вам отвара ова едиција...

ПОЛАРИС

позива вас да под најповољнијим условима набавите неки од великих жанровских хитова из наше три атрактивне едиције

Едиција научне фантастике ПОЛАРИС

1. Исаак Асимов, САБРАНИ РОБОТИ, 800 дин.
2. Исаак Асимов, ЧЕЛИЧНЕ ПЕЋИНЕ, 300 дин.
3. Исаак Асимов, ГОЛО СУНЦЕ, 300 дин.
4. Исаак Асимов, КРАЈ ВЕЧНОСТИ, 300 дин.
5. Исаак Асимов / Роберт Силверберг, СПУШТАЊЕ НОЋИ, 400 дин.

6. Артур Кларк, ПАД МЕСЕЧЕВЕ ПРАШИНЕ, 350 дин.
7. Артур Кларк, 2001: ОДИСЕЈА У СВЕМИРУ, 300 дин.
8. Артур Кларк, 2010: ДРУГА ОДИСЕЈА, 400 дин.
9. Артур Кларк, 2061: ТРЕЋА ОДИСЕЈА, 350 дин.

10. Артур Кларк, СУСРЕТ СА РАМОМ, 300 дин.
11. Артур Кларк / Центри Ли, РАМА II, 450 дин.
12. Артур Кларк / Центри Ли, ВРТ РАМЕ, 500 дин.
13. Артур Кларк, ГРАД И ЗВЕЗДЕ, 400 дин.
14. Артур Кларк / Грегори Бенфорд, С ОНЕ СТРАНЕ СПУШТАЊА НОЋИ, 500 дин.
15. Френк Херберт, БОЖАНСКИ ЦАР ДИНЕ (I-II), 500 дин.
16. Френк Херберт, ЈЕРЕТИЦИ ДИНЕ (I-II), 500 дин.
17. Френк Херберт, КАПИТОЛ ДИНА (I-II), 500 дин.
18. Фредерик Пол, КАПИЈА, 450 дин.
19. Фредерик Пол, С ОНЕ СТРАНЕ ПЛАВОГ ОБЗОРЈА ДОГАЂАЊА, 550 дин.

20. Фредерик Пол, СУСРЕТ СА ХИЧИЈИМА, 600 дин.
21. Фредерик Пол, АНАЛИ ХИЧИЈА, 500 дин.
22. Фредерик Пол, КАПИЈСКО ПУТОВАЊЕ, 450 дин.
23. Цин Волф, СЕНКА МУЧИТЕЉА, 400 дин.
24. Цин Волф, КАНЦА ПОМИРИТЕЉА, 400 дин.
25. Цин Волф, МАЧ ЛИКТОРА, 400 дин.
26. Цин Волф, ЦИТАДЕЛА АУТАРХА, 400 дин.
27. Цин Волф, УРТ НОВОГ СУНЦА, 500 дин.

Едиција епске фантастике РУНЕ

28. Клајв Баркер, УТКАНИ, СВЕТ, 500 дин.
29. Кетрин Невил, ОСМИЦА, 500 дин.
30. Стивен Доналдсон, КОБ ПОГЛАВАРА КЛЕТНИКА, 500 дин.
31. Стивен Доналдсон, РАТ ЗЛОЗЕМЉА, 500 дин.
32. Стивен Доналдсон, МОЋ ОЧУВАЊА, 500 дин.
33. Стивен Доналдсон, РАЊЕ НА ДОМАЈА, 500 дин.
34. Урсула Легвин, ЗЕМЉОМОРЈЕ, 600 дин.
35. Урсула Легвин, ТЕХАНУ, 300 дин.

Едиција популарне науке СФИНГА

36. Алберт Ајнштајн, МОЈА ТЕОРИЈА, 300 дин.
37. Алберт Ајнштајн, МОЈ ПОГЛЕД НА СВЕТ, 300 дин.
38. Исаак Асимов, ЖИВОТ У СВЕМИРУ, 350 дин.

ВАНРЕДНА ИЗДАЊА

39. Зоран Живковић, ЕНЦИКЛОПЕДИЈА НАУЧНЕ ФАНТАСТИКЕ (I-II), 1200 дин.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на следеће књиге (навести редне бројеве одабраних наслова):

Обавезујем се да ћу уплату извршити у року од три дана пошто од издавача добијем поштанску упутницу попуњену на збирни износ наруџбенице.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ

ПОШТАНСКИ БРОЈ И МЕСТО

УЛИЦА И БРОЈ

ТЕЛЕФОН

Молимо да наруџбеницу попуните читко штампаним словима и да је пошаљете на адресу:

Библиотека ПОЛАРИС
др Зоран Живковић
Сењачка 32
11000 Београд

Сва остала обавештења можете, преко целог дана, добити на телефон: 011/562-304

BEOSOFT – COMMODORE 64/128

игрице за компјутер

BEOSOFT је фирма за продају програма за Commodore основана 1989. До сада нам је поверење поклонило преко 6000 чланова из целе Југославије. За квалитетну услугу и фер однос према купцима 1991. године смо по анкети часописа *Svet Kompjutera* проглашени за најбоље продавце програма. Поседујемо преко 3000 програма. Ово је део из наше понуде. Постаните и Ви наш члан!

ЦРТАНИ ФИЛМ	АУТО-МОТО ТРКЕ	ПОЧЕТНИЧКИ
АКЦИОНИ	ФИЛМСКИ ХИТОВИ	ПУЧАЧКИ
СВЕМИРСКИ	РАТНИ	СПОРТСКИ
ДЕТЕКТИВСКИ	БОРИЛАЧКИ	ИГРЕ СА ТОП-ЛИСТА
НИНЋЕ	ЛУНА ПАРК	НАЈБОЉЕ ИГРЕ ЗА Ц-64
ФУДБАЛ	ИГРЕ НА СНЕГУ	КОШАРКА
ЖИВОТИЊСКО ЦАРСТВО	ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1989
НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1990	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1991	ВЕСТЕРН
АВАНТУРИСТИЧКИ	ХИТОВИ ОКТОБРА	ХИТОВИ НОВЕМБРА
ХИТОВИ ДЕЦЕМБРА	ОЛИМПИЈАДА	ЕНГЛЕСКИ ФРАНЦУСКИ НЕМАЧКИ

НОВОГОДИШЊИ
ПАКЕТ

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА

НОВОГОДИШЊИ
ПАКЕТ

ИЗАБЕРИТЕ 4 КОМПЛЕТА И ДОБИТЕ ЈОШ 4 БЕСПЛАТНО
(ОКО 300 РАЗЛИЧИТИХ ИГРИЦА)

Свака касета садржи упутство на нашем језику. Гаранција за све наше услуге је годину дана. Цена једног комплета износи 200 динара. ППТ трошкове сноси купац. Поштом добијате за 3 - 4 дана и плаћате је поштару.

НАРУЧЕНИЦА

ДА, овим неопозиво наручујем следеће комплете:

име и презиме

место и поштански број

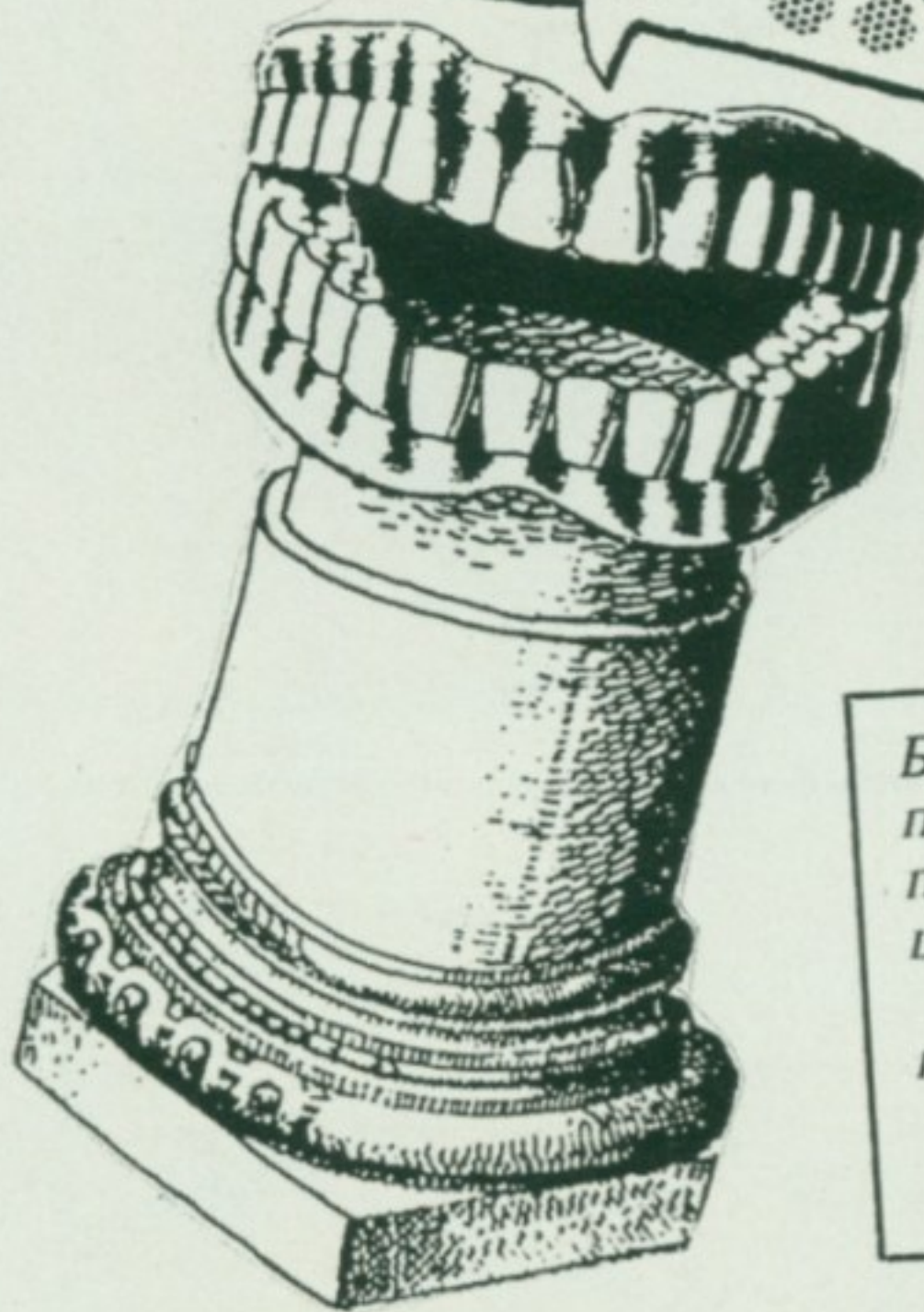
улица и број

потпис

BEOSOFT, П. ФАХ 25 11050 Београд 22
011-421-355

Радио време: од 08 до 21ч сваког дана и недељом и празницима

РЕКЛИ СУ...

Са интелигенцијом је као са мермеладом. Што је мање имате, утолико више њоме премазујете.

Француска изрека

Библија нас учи да своје непријатеље волимо као своје пријатеље, вероватно зато што су они исти.

Виторио де Сика
италијански режисер и глумац
(1902-1974)

Председник не воли да има око себе полтроне који увек кажу „Да“. Кад он каже „Не“, сви ми кажемо „Не“.

Елизабет Доул
сарадница бившег америчког председника Регана

Интуиција је способност да се нека ситуација у делићу секунде погрешно процени.

Хајнц Хилперт
немачки глумац и режисер
(1890-1967)

Сећања су као многе конзерве, лепо офарбана и због тога не баш сасвим нешкодљива.

Морис Шевалије
француски певач и глумац
(1888-1972)

Човек постаје болестан оног тренутка кад посумња у смисао и вредност живота.

Сигмунд Фројд
аустријски психоаналитичар
(1856-1939)

Ко не верује у чуда, тај није реалиста.

Давид Бен Гурјон
израелски политичар
(1886-1973)

Људи који се одупиру искушењима само одлажу до сутра своју капитулацију.

Шарл-Морис де Таљеран
француски државник
(1754-1838)

Наше жеље су весници способности које у нама леже.

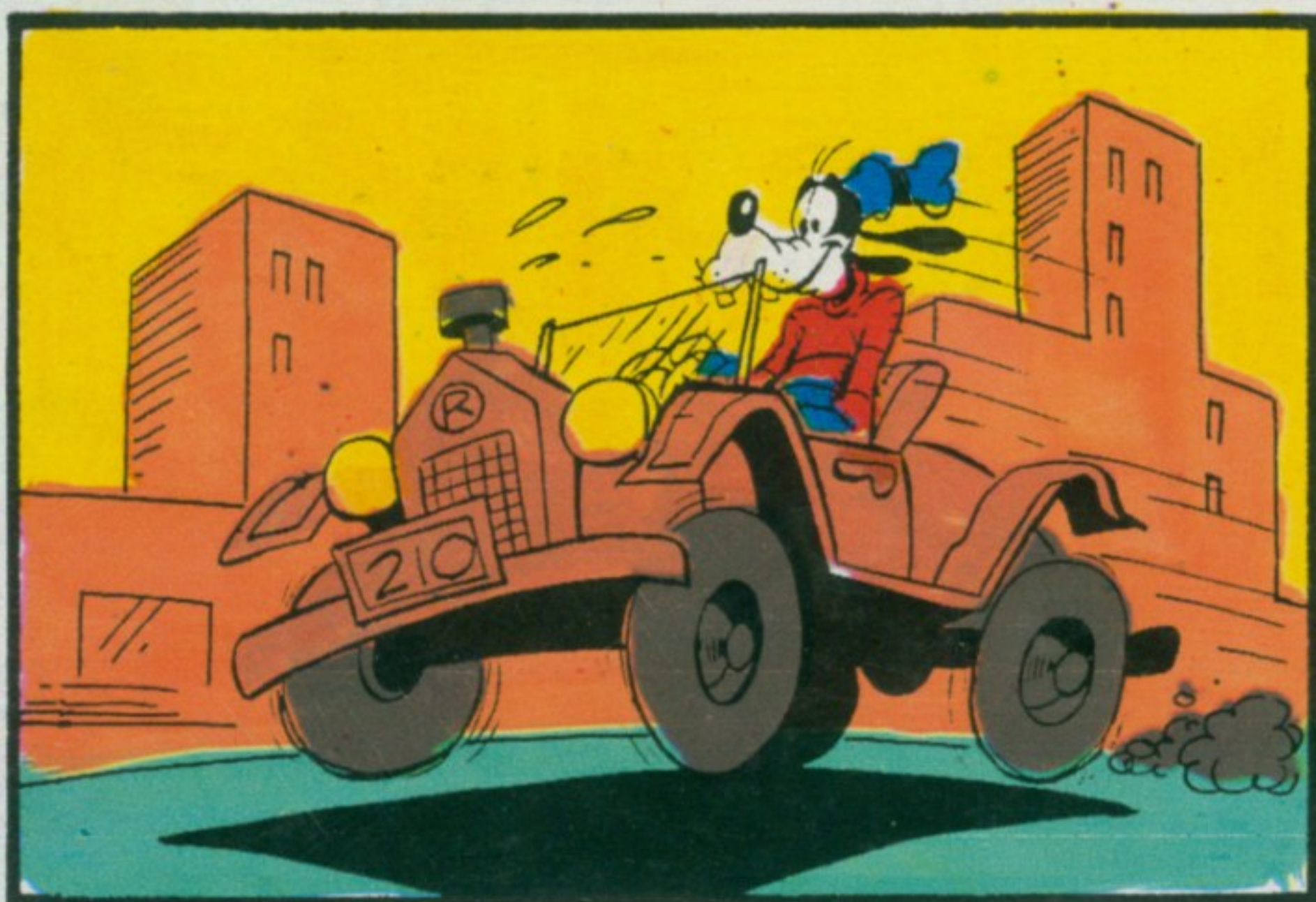
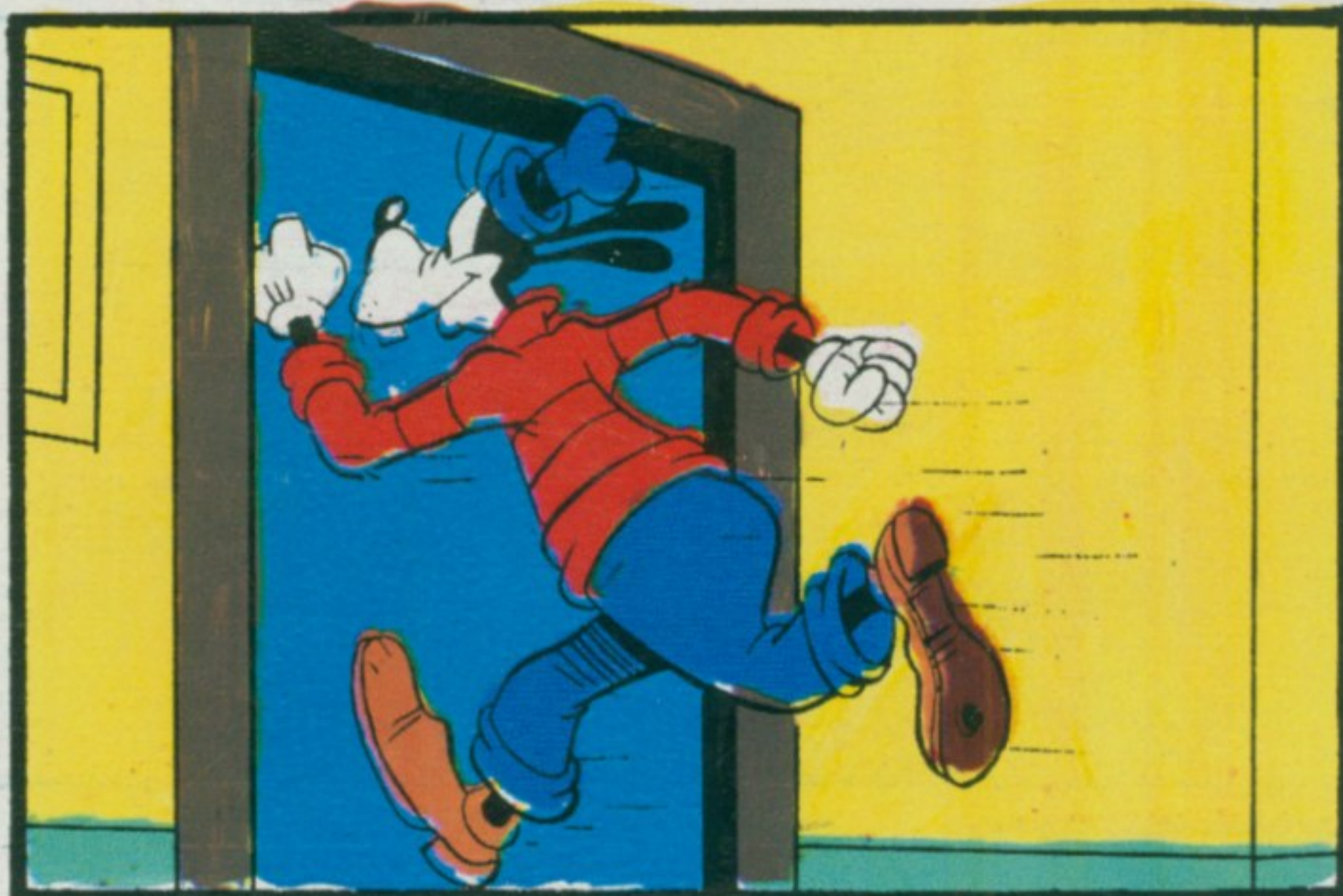
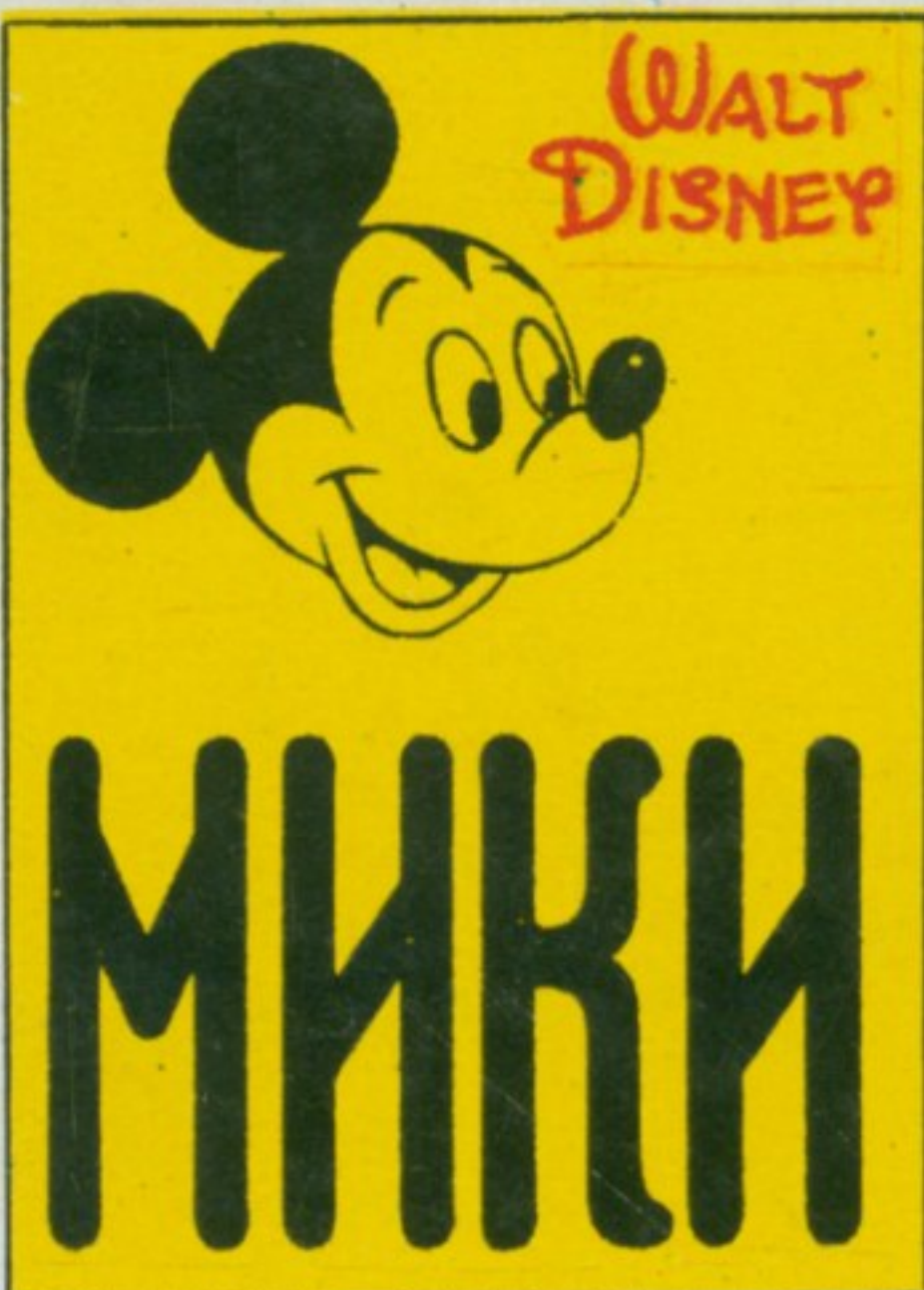
Јохан Волфганг фон Гете
немачки песник
(1749-1832)

Ако је живот несрећан, тешко га је подносити. Ако је срећан, страшно је изгубити га. На крају се обоје своди на исто.

Жан де ла Бријер
француски писац
(1645-1669)

Најоригиналније код сваког човека су његове мане.

Микеланђело Антониони
италијански филмски режисер
(рођ. 1912)

Distributed by King Features Syndicate

